

Основна школа
„Карађорђе“
Остружница

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

ЗА ПЕРИОД 2026-2030. ГОДИНЕ

-ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА-

Јун, 2026.године.

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ

Назив предмета: Српски језик и књижевност

Разред: ШЕСТИ

Фонд часова:	Годишњи фонд:	144
	Недељни фонд:	4
Циљ предмета:	Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.	
Кључни појмови садржаја предмета:	Језик, језичка култура, правопис, књижевност	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација :

КЊИЖЕВНОСТ	УЧЕНИК ЋЕ БИТИ У СТАЊУ ДА: - повеже књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима која чита; - чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова; - одреди род књижевног дела и књижевну врсту; - прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; - разликује ауторску приповетку од романа; - анализира структуру лирске песме (строфа, стих, рима); - уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње; - разликује заплет и расплет као етапе драмске радње; - разликује појам песника и	ЛИРИКА Обредне лирске народне песме (избор) Ђура Јакшић: <i>Вече</i> Јован Дучић: <i>Село</i> Мирослав Антић: <i>Плава звезда</i> Вељко Петровић: <i>Ратар</i> / Алекса Шантић: <i>О, класје моје</i> Десанка Максимовић: <i>Грачаница</i> / Војислав Илић: <i>Свети Сава</i> Стеван Раичковић: <i>Хвала сунцу, земљи, трави</i> Милован Данојлић: <i>Овај дечак зове се Пепо</i> <i>Крста</i> Сергеј Јесењин: <i>Песма о керуши</i> КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ - Врста строфе према броју стихова у лирској песми: дистих; терцет; врста стиха по броју слогова (лирски и епски десетерац). - Одлике лирске	- Настава ће се реализовати кроз поштовање међупредметних компетенција и компетенција за целоживотно учење; - Реализација одређених наставних садржаја кроз одржавање огледних и угледних часова у сарадњи са наставницима других предмета; - Примењивање ИКТ-а у настави кроз различите начине коришћења интернета, апликација и софтвера за наставу; видеобим презентација... - Праћење и вредновање резултата напредовања ученика је у функцији остваривања исхода, а започиње иницијалном проценом достигнутог нивоа знања, у односу на који ће се одмеравати даљи напредак и формирати оцена. - Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и	Општа предметна компетенција (ОПК) Ученици говоре и пишу користећи оба писма, дајући предност ћирилици, у различитим комуникативним ситуацијама и дигиталном окружењу, примењујући књижевно-језичку и правописну норму. Негују културу дијалога и поштују основне норме комуникације. Имају развијен речник и способни су да користе језик да би исказали своје стваралачке	Историја, географија, веронаука, информатика, ликовна и музичка култура
-------------------	---	---	---	--	--

	појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; - разликује облике казивања; - увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; - одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуме-тничком тексту; - анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди; - анализира поступке ликова у књижевноуме-тничком делу, служећи се аргументима из текста; - уочава хумор у књижевном делу; - разликује хумористички и дитирамбски тон од елегичног тона; - илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; - уважава националне вредности и негује културноисторијску баштину;	поезије: нагласак речи и ритам; рима – парна, укрштена, обгрљена; улога риме у обликовању стиха. - Стилске фигуре: контраст, хипербола. - Врсте ауторске и народне лирске песме: социјалне песме, дитирамб, елегија; обредне песме (коледарске, краљичке, додолске, божићне). ЕПИКА Народна епска песма: <i>Смрт Мајке Југовића</i> Народна епска песма: <i>Марко Краљевић укида свадбарину</i> Петар Кочић: <i>Јаблан</i> Исидора Секулић: <i>Буре</i> (одломак) / Бранко Ћопић: <i>Чудесна справа</i> Иво Андрић: <i>Аска и вук</i> Антон Павлович Чехов: <i>Вањка</i> / Итало Калвино: <i>Шума на ауто-путу</i> (из збирке прича <i>Марковалдо или годишња доба у граду</i>) Светлана Велмар Јанковић: <i>Сирото</i>	упућивање на даље активности. - Формативно мерење подразумева прикупљање података о ученичким постигнућима, при чему се најчешће примењују следеће технике: реализација практичних задатака, посматрање и бележење ученикових активности током наставе, непосредна комуникација између ученика и наставника, регистар за сваког ученика (мапа напредовања) итд. - Резултати формативног вредновања на крају наставног циклуса треба да буду исказани и бројчаном оценом.	могућности. Примењују основна знања у тумачењу књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине градећи постепено свој естетски укус. Читањем и доживљавањем књижевних дела развијају маштовитост, способност истраживачког посматрања, разумевања себе и других, критичко мишљење; негује се морално просуђивање, емпатија и асоцијативно повезивање. Ученици читају	
--	--	---	--	---	--

	- препоручи књижевно дело уз кратко образложење; - упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст;	<i>ждребе</i> (из <i>Књиге за Марка</i>) КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ Основна тема и кључни мотиви. Облици казивања: нарација (хронолошко приповедање), описивање, дијалог, монолог. Фабула/радња, редослед догађаја. Врсте епских дела: приповетка, роман. Културно-историјско предање (нпр. <i>Смрт Марка Краљевића</i>) ДРАМА Коста Трифковић: <i>Избирачица</i> (одломак) Миодраг Станисављевић: <i>И ми трку за коња имамо</i> (одломак) Бранислав Нушић: <i>Аналфабета</i> (одломк) КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ Драмске врсте:		и усмерено приступају тумачењу различитих неуметничких текстова (укључујући дигиталне изворе и медијске садржаје) како би развијали способност одабира, вредновања и коришћења информација, одговорно се односећи према интелектуалној својини. Безбедно користе информационо-комуникационе технологије у сврхе учења. Стечена знања из језика и књижевности користе ради	
--	--	--	--	--	--

		комедија – основне одлике. Монолог и дијалог у драми. Дидаскалије, реплика. Етапе драмске радње (заплет и расплет). НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ (бирати 2 дела) Вук Карацић: <i>Живот и обичаји народа српскога: Божић</i> (одломак); <i>Ђурђевдан</i> (одломак); <i>Додоле, прпоруше и чарошце</i> (одломци) Владимир Хулпах: <i>Легенде о европским градовима</i> (избор) Никола Тесла: <i>Моји изуми</i> (поглавље по избору) Жан-Бернар Пиј, Серж Блок, Ан Бланшар: <i>Енциклопедија лоших ђака, бунтовника и осталих генијалаца</i> (избор) Гроздана Олујић: <i>Били су деца као и ти</i>		даљег учења и усавршавања, као и сналажења у друштвеном животу (решавање проблемских ситуација, сарадња, предузимање иницијативе, развијање одговорног односа према себи и околини и сл.). У складу са узрастом, разумеју место, улогу и значај језика и књижевности у очувању националног идентитета и традиције, како би неговали културу свог народа и поштовали и уважавали	
--	--	--	--	---	--

		(избор) ДОМАЋА ЛЕКТИРА Епске народне песме о Косовском боју (избор) Епске народне песме о Марку Краљевићу (избор) Бранислав Нушић: <i>Аутобиографија</i> Анђела Нанети: <i>Мој дека је био трешња</i> Весна Алексић: <i>Каљави коњ</i> (Прича о богињи Лади – Звездана вода; Прича о богу Сварогу – Небески ковач и Прича о богу Стрибору – Сеченско светло) Бранко Ћопић: <i>Орлови рано лете</i> Ференц Молнар: <i>Дечаџи Павлове улице</i> ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ (бирати 3 дела) Добрица Ерић: <i>Месечеви миљеници</i> (песме о свицима) (избор) Бранислав Петровић: избор из антологија		различитости других култура. Применом знања из српског језика лакше усвајају стране језике. Примењују разноврсне стратегије учења и функционално повезују садржаје различитих наставних предмета.	
--	--	---	--	--	--

		песама за децу <i>(Морава, Влашићи, Дунав, Говор дрвећа, Грађење куће, Па шта, па шта и друге)</i> Владимир Стојиљковић: Писмописац (Писмо Бранку Ћопићу) Владимир Андрић: Пустолов Тиодор Росић: Приче старог чаробњака <i>(једна прича по избору)</i> Борислав Пекић: Сентиментална повест Британског царства <i>(„Велика повеља слободе у земљи без устава” –одломци)</i> Вилијем Саројан: Зовем се Арам Хенрик Сјенкијевич: Кроз пустињу и прашуму Џејмс Крис: Тим Талир или Продати смех Џек Лондон: Зов дивљине / Бели очњак Реј Бредбери: Маслачково вино <i>(избор)</i> Ивана Б. Мажуранић: Приче из давнина <i>(избор)</i>			
--	--	---	--	--	--

		Владислава Војновић: <i>Приче из главе -</i> прича Позориште (одломци) Јасминка Петровић: <i>Ово је најстрашнији</i> дан у мом животу Александар Поповић: <i>Снежана и седам</i> патуљака, драмска бајка			
ЈЕЗИК/ГРА МАТИКА	- повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; - препозна делове речи у вези са њиховим грађењем; - разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора; - разликује врсте гласовних прмена у једноставним примерима и примењује књижевнојезичку норму; - одреди врсте и подврсте заменица, као и њихов облик; - препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом; - разликује реченице по	Подела речи по настанку: просте речи и творенице; породица речи, уочавање корена речи. Саставни делови твореница (творбене основе, префикси и суфикси). Граматичка основа и граматички наставци у поређењу са творбеном основом и суфиксима. Настанак гласова и говорни органи; подела гласова: самогласници и сугласници (прави сугласници и сонанти); подела сугласника по			

	комуникативној функцији;	звучности и по месту изговора. подела речи на слогове; слоготворно <i>p</i>. Гласовне промене – уочавање у грађењу и промени речи: непостојано <i>a</i>; промена <i>л</i> у <i>o</i>; палатализација; сибиларизација; јотовање; једначење сугласника по звучности; једначење сугласника по месту изговора; губљење сугласника. Заменице: неличне именичке заменице: односно-упитне, неодређене, опште, одричне; придевске заменице: присвојне (с нагласком на употребу заменице <i>свој</i>, показне, односно-упитне, неодређене, опште, одричне). граматичке категорије заменица: род, број, падеж и лице.			
--	---------------------------------	--	--	--	--

		Грађење и основна значења глаголских времена: аорист, имперфекат (само на нивоу препознавања; имперфекат глагола <i>бити</i>); плусквамперфекат. Независне предикатске реченице – појам комуникативне функције; подела на обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне реченице.			
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА и ПРАВОПИС	- доследно примењује правописну норму; - користи правопис (школско издање); разликује дуги и кратки акценат у изговореној речи; - употребљава различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање различитих типова текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање; - разликује и гради аугментативе и деминутиве; - саставља обавештење, вест и	ПРАВОПИС Писање имена васионских тела. Растављање речи на крају реда (основна правила). Правописна решења у вези са гласовним променама. Писање именичких и придевских одричних заменица са предлозима. Писање заменице <i>Ваш</i> великим почетним словом.			

	кратак извештај; - разуме основна значења књижевног и неуметничког текста; - проналази, повезује и тумачи експлицитно и имлицитно садржане информације у краћем, једноставнијем књижевном и неуметничком тексту; - драматизује одломак одабраног књижевноуметничког текста; - говори јасно, поштујући стандарднојезичку норму; - изражајно чита обрађене књижевне текстове.	Правописна решења у вези са писањем обрађених глаголских облика. ОРТОЕПИЈА Правилан изговор гласова <i>ч, ћ, џ, ч, р</i>. Дуги и кратки акценти. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Текстови у функцији унапређивања језичке културе. Анализирање снимљених казивања и читања (звучна читанка). Говорне вежбе на унапред одређену тему. Учтиве форме обраћања. Лексикологија: аугментативи (са пејоративима), деминутиви (са хипокористцима).			
--	---	---	--	--	--

		Правописне вежбе: диктат; допуњавање текста; уочавање и објашњавање научених правописних правила у тексту. Лексичко-семантичке вежбе (нпр. избегавање сувишних речи и туђица; фигуративна значења речи; проналажење изостављених реченичних делова); Стилске вежбе: (нпр. текст као подстицај за сликовито казивање; ситуациони предложак за тражење погодног израза). Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту (један час за израду задатка и два за анализу и писање унапређене			
--	--	--	--	--	--

		верзије састава).			
Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима: - просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...) - што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи... - коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја Део школског програма биће индивидуални планови за ученике којима је потребна додатна подршка због сметњи и тешкоћа у развоју и учењу, као и надареним ученицима.					

СТАНДАРДИ:			
Тема /област:	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
ЈЕЗИК/ГРАМАТИКА	– СРП.ОО.О.1.2. Разликују самогласнике од сугласника, правилан од неправилног изговора гласа. – СРП.ОО.О.1.3. Разликују променљиве и непроменљиве речи, именују врсте речи и разврставају их према основним граматичким категоријама. – СРП.ОО.О.1.4. Разликују просте речи од твореница.	– СРП.ОО.С.1.3. Уочавају евентуалне разлике између свог и књижевног акцентовања речи; умеју да одреде место акцента у речи. – СРП.ОО.С.1.4. Примењују знања о подели гласова и гласовним алтернацијама у свом говору и писању. – СРП.ОО.С.1.5. Разликује подврсте променљивих речи и њихове граматичке категорије, као и све глаголске облике	– СРП.ОО.Н.1.3. Одређују гласовне алтернације и примењују књижевнојезичку норму у вези са њима. – СРП.ОО.Н.1.4. Проналазе и именују делове речи у вези са облицима речи (граматичку основу и наставак за облик); знају основна значења падежа, именују личне и неличне, просте и сложене глаголске облике и правилно их

	– СРП.ОО.О.1.5. Препознају основне реченичне чланове; разликују независне од зависних предикатских реченица; именују врсте независних реченица према њиховој комуникативној функцији. – СРП.ОО.О.2.1. Повезују теоријска знања из граматике са класификацијом језичких појава у једноставној језичкој ситуацији.	(осим имперфекта). – СРП.ОО.С.1.6. Препознају делове твореница (корен, творбену основу, префикс, суфикс) у једноставнијим примерима, развијајући језичко осећање и богатећи свој речник.	употребљавају у писању и говору. – СРП.ОО.Н.1.5. Именују основне творбене моделе (префиксација, извођење, слагање) и користе их ради богаћења свог речника.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА и ПРАВОПИС	– СРП.ОО.О.1.8. Знају правописна правила и примењују их у једноставнијим примерима. – СРП.ОО.О. 1.9. Разликују формално од неформалног изражавања и повезују начин изражавања са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.О.2.2. Служи се „Правописом српскога језика” и речницима за решавање језичких и правописних правила. – СРП.ОО.О.2.4. Исказују свој доживљај о говореном или писаном тексту (нпр. колико им се текст допада, да ли им је занимљив/необичан; које је основно осећање и тон текста и сл.). – СРП.ОО.О.2.7. Одабирају и прилагођавају комуникативној ситуацији одговарајућа изражајна (вербална и невербална) средства, лексику и облике казивања у писаном	– СРП.ОО.С.1.10. Доследно примењују правописна правила и уочавају грешке у свом и туђем тексту. – СРП.ОО.С.2.2. Уочавају и исправљају грешке у свом и туђем тексту у складу са правописном нормом. – СРП.ОО.С.3.1. Изражавају своје мишљење у школском, приватном, јавном и медијском контексту служећи се књижевним језиком, уз свест о социјалним конвенцијама и културолошким различитостима. – СРП.ОО.С.3.2. Користе изграђене вештине сарадње и културу комуникације, културу сопственог вербалног и невербалног изражавања, као и вештине слушања и поштовања туђег мишљења у различитим аспектима, медијима и комуникацијским ситуацијама. – СРП.ОО.С.3.3. Негују културу свог	– СРП.ОО.Н.2.4. Усклађују сврху, садржај и начин излагања са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.Н.3.1. Разумеју и користе могућности језика, истражују и изражавају ставове о себи, као и о друштвеним, културним, моралним, духовним и естетским димензијама људских искустава. – СРП.ОО.Н.3.2. Имају интерактиван однос према медијима; препознају различите врсте медијских манипулација и њихов утицај на обликовање стварности. – СРП.ОО.Н.3.3. Развијају лични стил у вербалном и невербалном изражавању. – СРП.ОО.Н.3.4. Негују позитивне интеракције и сарадњу у тимском

	и говореном тексту. – СРП.ОО.О.2.8. Уочавају информације у тексту које не разумеју и налазе начине за сазнавање (постављају питања); проналазе информације из текста према задатом критеријуму. – СРП.ОО.О.3.1. Користе знања из језика како би се правилно, јасно и примерено комуникативној ситуацији изражавали писаним и усменим путем. – СРП.ОО.О.3.4. Усклађују одговарајући језички израз са контекстом (укључујући и конструктивну комуникацију у сарадњи са другима, у групи, на друштвеним мрежама и интернету). – СРП.ОО.О.3.5. Изражавају аргументовано своје мишљење у складу са контекстом, уважавајући туђе ставове. – СРП.ОО.О.3.6. Препознају говор мржње и дискриминаторне ставове у свакодневним ситуацијама и у медијима као негативну појаву; поштују личне и културолошке различитости. – СРП.ОО.О.3.7. Користе читалачку писменост (проналазе информације, разумеју опште значење текста, интерпретирају значење текста) као	народа и поштују и уважавају различитости других култура. – СРП.ОО.С.3.4. Користе читалачку писменост (размишљају о тексту и вреднују његов садржај; пореде чињенице и ставове изнете у тексту с властитим представама, траже доказе у тексту и супротстављају их доказима из других извора информација, користећи општа и специфична знања, али и способност апстрактног размишљања) у различитим сферама, (уметничкој, дигиталној, информатичкој, финансијској, здравственој, медијској, научној, математичкој...). – СРП.ОО.С.3.5. Проширују интересовање за читање – од различитих неуметничких текстова до књижевности за младе, националне и светске белетристике; умеју да препоруче књигу и да вреднују препоруке других. – СРП.ОО.С.3.7. Користе знања из језика и књижевности за креирање и/или вредновање различитих културних садржаја; спремни су да учествују у самосталним и тимским пројектима; способни су да развију идеју и да је представе препознајући и остварујући личну, друштвену и комерцијалну вредност. – СРП.ОО.С.3.8. Састављају говорене или писане текстове на основу наученог, основне и секундарне литературе; умеју	раду уз истрајност и проактивност у остваривању циљева; спремни су да учествују у активностима заједнице и друштва. – СРП.ОО.Н.3.6. Уочавају и прате развој и утицај уметности, науке и технологије на писменост и језик; брину о очувању културно-историјских споменика, о безбедности и одрживости животне средине. – СРП.ОО.Н.3.9. Негују хумани и критички однос према културним различитостима и начину на који се књижевношћу и другим уметностима може доживети и обликовати свет. – СРП.ОО.Н.3.10. Вреднују језик као медиј националне културе, националну културну баштину и културну разноликост Европе и света.
--	--	---	--

	средство за учење других предмета. – СРП.ОО.О.3.8. Примењују различите стратегије читања и прилагођавају их природи текста и сврси читања (информисање, учење, естетски доживљај, забава); читају, разумеју и интерпретирају нелинеарне текстове. – СРП.ОО.О.3.9. Имају развијене читалачке навике и схватају значај читања за развој сопствене опште културе и знања. – СРП.ОО.О.3.10. Разумеју значај књижевности и културе у свом животу; развијају креативност и сопствене стваралачке способности на свим пољима; вреднују књижевност као суштински део националне, европске и светске културе и као средство за промоцију различитих култура. – СРП.ОО.О.3.11. Користе знања из језика и књижевности за учествовање у различитим културним садржајима (приредбе, представе, књижевне вечери, изложбе, перформансе...), реализују унапред осмишљене идеје, учествују у пројектима који се тичу школе и локалне заједнице. – СРП.ОО.О.3.12. Састављају једноставнији говорени или писани текст према задатом критеријуму, одговорно се односећи према	да цитирају и/или парафразирају туђе текстове. – СРП.ОО.С.3.9. Уважавају културну разноликост Србије, цене културну баштину свог завичаја; имају развијене културне потребе, знају како да их искажу и задовоље.	
--	---	--	--

	питањима везаним за интелектуалну својину. – СРП.ОО.О.3.13. Увиђају значај језика у неговању културног и националног идентитета; поштују езике националних мањина у Србији и познају елементе њихове културне баштине и историјског наслеђа.		
КЊИЖЕВНОСТ	– СРП.ОО.О.1.10. Повезују прочитана књижевна дела са њиховим ауторима; самостално саопштавају основну садржину дела, основну тему, главни мотив дела и његове главне ликове, време и место радње; разликују основне форме казивања. – СРП.ОО.О.1.11. Класификују текстове према различитим критеријумима: књижевни/некњижевни текст, народна/ауторска књижевност; дело у прози/дело у стиху; књижевни род (епски, лирски, драмски). – СРП.ОО.О.2.5. Повезују садржај књижевног дела са сопственим или туђим искуством. – СРП.ОО.О.2.6. Сажимају и препричавају прозни текст разликујући главно од споредног; интерпретирају текст (описују ликове, поступке, изводе закључке...).	– СРП.ОО.С.1.11. Повезују књижевна дела са историјским и друштвеним контекстом. – СРП.ОО.С.1.12. Уочавају у делу лирске, епске и драмске елементе; именују основне књижевне (песма, приповетка, роман...) и књижевно-научне врсте (биографију, аутобиографију, дневник, путопис, мемоаре и научно-популарне текстове). – СРП.ОО.С.1.13. Разликују аутора књижевног дела од наратора, драмског лица или лирског субјекта; књижевни текст од неуметничког текста који обрађују исте/сличне теме, ликове и догађаје. – СРП.ОО.С.1.14. Именују различите облике казивања (приповедање у 1. и 3. лицу, хронолошко и ретроспективно; описивање, врсте описа; монолог, унутрашњи монолог и дијалог), језичко стилска изражајна средства, као и врсте стиха, строфе и риме приликом интерпретације и анализе књижевних	– СРП.ОО.Н.1.8. Тумаче одлике лирског, епског и драмског у различитим књижевним делима и у књижевним врстама на међи (нпр. драмски спев, лирско-епске врсте). – СРП.ОО.Н.1.9. Уочавају и описују језичке, структурне и/или естетске особине књижевног и неуметничког дела и користе их у вредновању књижевног дела и развијању властитог стила изражавања. – СРП.ОО.Н.2.1. Анализирају кључне чиниоце структуре књижевног текста (тематске, идејне, стилске, језичке и композиционе особине) користећи књижевнотеоријску терминологију. – СРП.ОО.Н.2.2. Процењују функцију употребљених стилских средстава (стилске фигуре, облици казивања, слојевитост у значењу) у одређеном контексту. – СРП.ОО.Н.2.3. Анализирају проблем, идеју или поруку у

		дела. – СРП.ОО.С.1.15. Паве разлику између парафразе (препричавања) и анализе дела. – СРП.ОО.С.2.3. Користе различите стратегије читања и учења у складу са постављеним циљем. – СРП.ОО.С.2.4. Редовно читају књижевна дела из школског програма и дела по свом слободном избору, стичући читалачке навике и развијајући књижевни/естетски укус. – СРП.ОО.С.2.5. Доживљавају књижевно дело исказујући личне утиске; интерпретирају књижевни и неуметнички текст истичући битне детаље; повезују, упоређују и образлажу своје закључке чињеницама из текста и личног искуства. – СРП.ОО.С.2.6. Тумаче узрочно-последичне односе у вези са догађајима у тексту, поступцима и карактеристикама ликова, историјским и друштвеним контекстом, тј. мотивима, стилско језичким средствима у поезији; откривају идејни слој текста. – СРП.ОО.С.2.7. Процењују поступке и особине ликова и тако формирају и преиспитују моралне ставове. – СРП.ОО.С.2.8. Разликују субјективност од објективности у изражавању, чињенице од интерпретација, препознају метафоричност; хумор, иронију, сатиру;	књижевном и неуметничком тексту сагледавајући их из различитих перспектива; проналазе аргументе, рангирају и преиспитују њихову вредност и евентуално коригују своје ставове.
--	--	--	--

		препознају сврху и циљ изражавања (пропаганда, манипулација, реклама, информисање...). – СРП.ОО.С.2.9. Организују говорени или писани текст (осмишљавају и преобликују план, структурирају и преуређују садржај, повезују делове у складну говорену или писану целину). – СРП.ОО.С.2.10. Самостално проналазе, повезују информације из текстова из различитих области и користе их у учењу и свакодневним животним ситуацијама. – СРП.ОО.С.3.6. Разумеју међусобне везе књижевности и културе; обликују своје естетске и етичке ставове уз помоћ литературе.	
--	--	--	--

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

Бројчано оцењивање обухвата: усмене одговоре, контролне, писмене и домаће задатке, рецитовање/читање текстова

ОДЛИЧАН (5)

ученик редовно извршава своје обавезе, доноси прибор и домаће задатке, изузетно је активан и мотивисан за рад, показује заинтересованост и жељу за напредовањем и стицањем знања, критички размишља, заступа и образлаже изнете ставове

Књижевност

Ученик **чита са разумевањем** различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **потпуно самостално** уме да опише свој доживљај и да **процени** основни тон певања, приповедања или драмске радње. Барата кеижевнотеоријским појмовима, самосатлно их уочава, разуме њихову функцију у тексту.

Језик

Ученик у **потпуности** са разумевањем усваја наставне садржаје из граматике и на примерима показује да **уме потпуно самостално да примени** стечена знања из фонетике, морфологије, синтаксе, историје језика, дијалектологије и акцентологије.

Језичка култура

Говорну поруку изговара **потпуном и правилном реченицом** и **врло успешно** самостално говори напамет одабране одломке или књижевне текстове, прича, препричава и описује и **показује логичну и емоционалну изражајност** у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).

Писмени радови су садржајно разрађени, тачно написани, композицијски утемељени, **занимљиви, креативни и маштовити**.

Самостално проналази тражене информације у тексту.

ВРЛО ДОБАР (4)

ученик се труди да редовно извршава своје обавезе, доноси прибор и домаћи, активан је на часу, показује заинтересованост и жељу за напредовањем и стицањем знања

Књижевност

Ученик чита са разумевањем различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **готово (у потпуности) самостално** уме да опише свој доживљај и да **одреди** основни тон певања, приповедања или драмске радње.

Језик

Ученик **готово у потпуности** са разумевањем усваја наставне садржаје из граматике и на примерима показује да готово увек **уме самостално да примени** стечена знања из фонетике, морфологије, синтаксе, историје језика, дијалектологије и акцентологије.

Језичка култура

Говорну поруку изговара **потпуном и правилном реченицом** и **врло успешно** самостално говори напамет одабране одломке или књижевне текстове, прича, препричава и описује и **показује логичну и емоционалну изражајност** у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).

Писмени радови су садржајно разрађени, тачно написани, композицијски утемељени, **занимљиви, креативни и маштовити**.

Самостално проналази тражене информације у тексту.

ДОБАР (3)

ученик прати наставу, скоро увек доноси прибор и домаћи, активан је на часу, али не у континуитету

Књижевност

Ученик чита различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **делимично** уме да опише свој доживљај и да **уз помоћ наставника** одреди основни тон певања, приповедања или драмске радње.

Самостално уме да одреди књижевни род и **тражи помоћ** при одређивању врсте. **Уз подстицај одређује** неке елементе композиције.

Зна карактеристике народне и ауторске књижевности. **Зна дефиниције** стилских фигура, **уз помоћ наставника или вршњака препознаје** их у тексту.

Делимично усваја књижевне термине и појмове и **понекад учествује** у интерпретацији.

У већини случајева чита домаћу лектуру и **понекад учествује** у интерпретацији.

На часовима је **каткад** активан и **не користи** додатне изворе знања.

Језик

Ученик **уме да дефинише** наставне садржаје из граматике, **памти их и репродукује** али **не учи редовно** па **греш**и у примени стечена знања.

Зна правописна правила (употреба великог слова, састављено и растављено писање речи, интерпункцијски знакови – запета, наводници, црта) и **делимично** их примењује у писаним радовима.

Делимично успешно пише по диктату (**до 6 грешака**) и уме да одговори на питања али реченице нису граматички и правописно тачне (питања отвореног типа).

Правилно изговара гласове и **понекад греш**и у наглашавању речи, интонирању реченице и читању наглас.

Језичка култура

Говорну поруку, одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, препричава и описује **уз помоћ** наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).

Писмени радови су **делимично** садржајно разрађени, **делимично** тачно написани, композицијски утемељени.

Уз помоћ проналази тражене информације у тексту и наводи синониме и антониме.

ДОВОЉАН (2)

ученик повремено прати наставу, повремено доноси прибор и домаћи, ретко је активан на часу, потребна му је помоћ/подсећање и подстицај

Књижевност

Ученик **лоше чита** различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **понекад делимично** уме да опише свој доживљај и да **уз помоћ наставника понекад** одреди основни тон певања, приповедања или драмске радње.

Понекад уз помоћ уме да одреди књижевни род и **стално тражи помоћ** при одређивању врсте.

Уз подстицај ретко одређује неке елементе композиције.

Разликује народну од ауторске књижевности.

Препознаје неке књижевнотеоријске појмове **уз подстицај и помоћ**.

У већини случајева не чита домаћу лектуру и **ретко учествује** у интерпретацији.

На часовима је **ретко активан**.

Језик

Ученик **ретко уме дефинише** наставне садржаје из граматике, **делимично** их **памти и репродукује** али **ретко учи па не уме** примени стечена знања (разликује категорије рода, броја и уз помоћ ретко одређује падеже речи које имају деклинацију; понекад препознаје основне реченичне чланове; уз помоћ разликује глаголска времена).

Прави веће правописне и граматичке **грешке**. Потребна је стална помоћ наставника. Углавном правилно изговара гласове и **углавном греш**и у наглашавању речи, интонирању реченице и читању наглас.

Језичка култура

Ретко успева да формулише говорну поруку, да каже одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, да препричава и описује и **поред помоћи** наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).
Писмени радови су **логички неповезани и садржајно сиромашни али у вези са темом, имају доста већих павописних, граматичких и стилских грешака**, али поштује форму.

Понекад уме да наведе синоним и антоним уз помоћ наставника.

НЕДОВОЉАН (1)

ученик не записује, нема прибор, не ради домаће задатке и уопште није активан на часу

Књижевност

Ученик **нема развијено интересовање** за читање и ни уз добру мотивацију и помоћ **не учествује** у интерпретацији.

Нема основна књижевнотеоријска знања а због лошег читања не разуме текст.

Не чита домаћу лектуру и **не учествује** у интерпретацији.

На часовима је **неактиван**.

Језик

Ученик **није усвојио** наставне садржаје из граматике, **не препознаје граматичке категорије**.

Нема предзнања па **тешко прати** наставу, **пасиван и незаинтересован**.

Не прихвата помоћ ни савете наставника.

Језичка култура

Не успева да формулише говорну поруку, да каже одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, да препричава и описује и **поред помоћи** наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).

Писмени радови су **логички неповезани и садржајно сиромашни и нису у вези са темом, не поштује павописну и граматичку норму**.

Тешко се изражава а техника читања **не задовољава**.

Елементи формативног оцењивања:

усмени одговори,

писмене провере до петнаест минута,

ангажовање (степен развијености ученичке компетенције, активност на часу, успешност у групном раду, израда плаката/паноса,

семинарски радови, пп презентација...), домаћи задаци, однос према раду.

Назив предмета: Енглески језик

ПРЕДМЕТ: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

РАЗРЕД: ШЕСТИ

УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА / БРОЈ ЧАСОВА НЕДЕЉНО: 72/ 2

ЦИЉ: Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Кључни појмови садржаја: Језик, књижевност и граматика

[illegible]

6.	Travel				4	4						4	4	8
7.	Waste						6	2				4	4	8
8.	At home							8	1			4	4	8
9.	City life								6	2		3	5	8
10.	Други писмени задатак									3			3	3
11.	Health									3	4	3	4	7
Укупно		9	9	7	9	4	6	9	7	8	4			72

БР.	НАСТАВНА ТЕМА/ КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	ИСХОДИ	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ / МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
			По завршеној теми/области ученик је у стању да:	

Introduction	Увод и обнављање градива ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.9.	разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/ давање информација личне природе; поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; размени једноставније информације личне природе; у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; разуме једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; формулише једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; пита и каже шта неко има/нема и чије је нешто	Српски језик Математика Грађанско васпитање / Компетенција за учење Комуникација
--------------	--	---	--	---

2 Body image	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	CJ 1.00.0.1.1. CJ 1.00.0.1.2. CJ1.00.0.1.7. CJ1.00.0.2.2. CJ1.00.0.2.4. CJ1.00.0.3.4. CJ1.00.0.3.13. CJ1.00.0.3.9. CJ1.00.C.2.2. CJ1.00.C.1.5. CJ1.00.C.3.8.	разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење	Српски језик, Грађанско васпитање / критичко мишљење, сарадња, дигитална писменост, компетенција за целоживотно учење, аутономија и иницијатива
--------------	--	--	---	--

3 Family life	ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.8. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.2.5.	размени једноставније информације личне природе; у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; опише неки историјски догађај, историјску личност и сл. предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;	Српски језик, Грађанско васпитање, Историја / критичко мишљење, вештина сарадње, креативност, дигитална компетенција, компетенција за целоживотно учење, аутономија и иницијатива
------------------------------	--	---	---	---

4 Screens	ИЗРАЖАВАЊЕ ПЛАНОВА И РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.8. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.C.1.7. CJ1.OO.C.3.17. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.8.	разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима из прошлости; описује у неколико везаних везаних исказа искуства, догађај из прошлости; описује неки историјски догађај, историјску личност и сл. разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;	Српски језик, Грађанско, васпитање, Техника и технологија / критичко мишљење, вештина сарадње, дигитална писменост, компетенција за целоживотно учење, аутономија и иницијатива
----------------------	--	---	--	---

5 Први писмени задатак				
6 Travel	ОПИСИВАЊЕ, РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА, ИЗРАЖАВАЊЕ ПЛАНОВА, УПОТРЕБА ПРИДЕВА ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	CJ1.OO.C.3.8. CJ1.OO.C.3.8. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.1.7. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.17. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.5.	размени једноставне исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребе, осете, и осећања, једноставнијим језичким средствима -разуме једноставна питања која се односе на оријентацију/положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговара на њих; затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају бића, предмета у простору и правцу кретања; опише правац кретања и просторне односе једноставним, везаним исказима;	Српски језик, Грађанско, Географија, Техника и технологија / критичко мишљење, вештина сарадње, креативност, дигитална компетенција, компетенција за целоживотно учење, аутономија и иницијатива

7 Waste	ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА ПОРУЧИВАЊЕ ХРАНЕ, ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ	CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.2.3. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.16.	разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење; разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих;	Српски језик, Грађанско васпитање, Биологија / критичко мишљење, вештина сарадње, дигитална писменост, компетенција за целоживотно учење, аутономија и иницијатива
--------------------	--	--	---	--

			изражава мишљење, слагање/ неслагање и даје кратко образложење; разуме једноставније изразе који се односе на количину и цену; пита и саопшти колико нечега има/ нема, користећи једноставнија језичка средства;	
--	--	--	---	--

8 At Home	ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ДОЗВОЛА И ЗАХТЕВА ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.8. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.N.2.1. CJ1.OO.N.3.1. CJ1.OO.N.3.4. CJ1.OO.N.3.16.	у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости	Српски језик, Грађанско васпитање, Математика / критичко мишљење, вештина сарадње, компетенција за целоживотно учење, брига за здравље, аутономија и иницијатива
-----------	--	--	---	---

9 City life	ОПИСИВАЊЕ ПРОШЛИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА) ПИТАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА У ВЕЗИ КРЕТАЊА	CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.N.3.4. CJ1.OO.N.3.7.	опише и упоређи жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; саопшти шта он/ она или неко други планира, намерава, предвиђа; разуме једноставније изразе који се односе на количину и цену; пита и саопшти колико нечега има/ нема, користећи једноставнија језичка средства; пита/ каже/ израчуна колико нешто кошта разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета и бића у	Српски језик, Грађанско васпитање, Историја, Биологија, Географија / критичко мишљење, сарадња, креативност, дигитална писменост, компетенција за целоживотно учење, аутономија и иницијатива, вештина комуникације
-------------	--	---	---	---

			простору и правац кретања и одговори на њих; затражи и разуме обавештења о оријентацији/ положају предмета и бића у простору и правцу кретања; описује правац кретања и просторне односе једноставним, везаним исказима; разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости;	
10 Други Писмени задатак				
11 Health	Health ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА	CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.2.3. CJ1.OO.C.3.12.	размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; разуме једноставније текстове који се односе на опис особа,	Српски језик, Грађанско васпитање, Биологија, Географија / критичко мишљење, сарадња, кретивност, дигитална писменост, компетенција за целоживотно учење, аутономија и иницијатива, решавање

	ОПИСИВАЊЕ ПРОШЛИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА) ИЗРАЖАВАЊЕ САВЕТА, МИШЉЕЊА	CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.18. CJ1.OO.N.3.2. CJ1.OO.N.3.4. CJ1.OO.N.3.7..	биљака, животиња, предмета, места, разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; изражава мишљење, слагање/ неслагање и даје кратко образложење разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости;	проблема, вештина за живот у демократском друштву, брига за здравље
Укупан број часова		72		

Критеријуми оцењивања

Критеријуми оцењивања сачињени су у складу са исходима, циљевима и задацима прописаних Планом и програмом наставе и учења предмета, Општим стандардима постигнућа за енглески језик и уз поштовање Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.

Оцењивањем ученика од петог до осмог разреда обухваћени су следећи елементи:

- Разумевање (писаног/слушаног садржаја)
- Говорне способности
- Способности писменог изражавања
- Језичке законитости – граматика

- Мерила за елемент Разумевања:

Одличан 5- ученик разуме саговорника и усмено излаже у нормалном темпу, у потпуности разуме писани и слушани текст, с лакоћом влада материјом и вештинама.

Врло добар 4- разуме питања у нормалном говорном темпу, али је потребно понекад нешто поновити, не разуме сваку појединост код писаног и слушаног садржаја.

Добар 3 - разуме излагања и питања постављена споријим темпом, понекад је нужно поновити и поједноставити неке делове реченице, потребно га је усмеравати.

Довољан 2 - има минимум разумевања и напредује уз помоћ наставника који га води кроз материју, има тешкоћа у разумевању излагања, једва схвата уз објашњења и поједностављења, слабо разуме писану и говорну материју.

Недовољан 1 - не разуме усмена излагања, слушан ни писани садржај ни уз помоћ наставника.

- Мерила за елемент Говорне способности:

Одличан 5 – ученик слободно и без оклевања изражава своје мисли, активан је у разговору, правилним изговором течно изговара реченице и нема већих граматичких грешака.

Врло добар 4 - ученик говори правилно, али се изражава са мањим граматичким грешкама које не утичу на разумевање смисла реченице; понекад користи реч или фразу која је неадекватна и погрешно је изговора.

Добар 3 - ученик може да комуницира и има скроман речник, смисао изреченог

је понекад нејасан због граматичких грешака и нетачног реда речи, али је разумљив. Ученик има делимичних тешкоћа у читању, изговору и интонацији.

Довољан 2-ученик прави велике и честе грешке у разговору и изговору што отежава оно што жели да каже; ретко налази праве речи и фразе, тешко се изражава, а његов оскудан речник користи полако и са пуно оклевања упркос великој помоћи наставника.

Недовољан 1 - ученик не уме самостално да се изражава, једва користи најосновнији вокабулар, има потешкоћа у читању, изговору и интонацији.

Није савладао ни најосновније граматичке структуре, па је смисао изреченог нејасан и неразумљив.

- Мерила за елемент Способности писменог изражавања:

Одличан 5- ученик може у писаној форми изразити своје мисли самостално и без већих граматичких и правописних проблема; редовно извршава све писане домаће задатке, има добру технику решавања тестова и успешан је у томе.

Врло добар 4 - ученик у писаној форми изражава своје мисли самостално уз понеке граматичке и правописне грешке; готово редовно има све писане домаће задатке; има врло добар резултат на тесту и проверама знања.

Добар 3 - ученик не може без помоћи да изрази своје мисли писаним путем и прави честе и веће правописне и граматичке грешке; делимично ради домаће задатке; углавном остварује просечан резултат на тесту и проверама знања.

Довољан 2 - ученик није способан самостално да се писмено изрази, прави учестале и озбиљне правописне и граматичке грешке; нередовно ради домаће задатке; постиже минималан успех на тестовима и проверама знања.

Недовољан 1- прави крупне грешке у писаном изражавању и у основним граматичким облицима, не ради домаће задатке готово уопште, не постиже минималан број бодова на тесту и проверама знања.

- Мерила за елемент Језичких законитости-граматике:

Одличан 5 - ученик влада граматичким правилима, потпуно их разуме и правилно примењује у датом језичком контексту.

Врло добар 4 - ученик разуме и правилно примењује научена граматичка правила, уз местимичне грешке.

Добар 3 - ученик делимично примењује научена граматичка правила уз грешке.

Довољан 2- ученик препознаје граматичка правила и повремено их минимално примењује.

Недовољан 1-ученик не препознаје граматичка правила нити уме да их примењује.

Оцена представља објективну и поуздану меру напредовања и развоја ученика, као и ангажовања ученика и његове самосталности у раду.

Ученици 5-8. разреда имају 1 писмени задатак по полугодишту и најмање 1 писану проверу уз претходну најаву садржаја програма наставе и учења који ће се писмено проверавати. Распоред писаних провера дужих од 15 минута уписује се у дневник и објављује се за свако одељење на огласној табли школе и на званичној интернет страни школе. До померања датума израде писмених задатака и тестова може доћи и у случају мењања календара рада или дужег одсуства наставника без замене.

Писане провере постигнућа у трајању до 15 минута могу се обављати без претходне најаве и евидентирају се у педагошкој документацији наставника ради праћења постигнућа ученика.

1) Писане провере постигнућа се оцењују на основу скале која изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене. Укупан број бодова се дели са освојеним бројем бодова и множи са 5. Тако се добија аритметичка средина из које добијамо оцену на писменој провери.

·90-100% оцена одличан (5)

·70%-89% оцена врло добар (4)

·50%-69% оцена добар (3)

·31%-49% оцена довољан (2)

· 0 до 30% оцена недовољан (1)

Скала може да варира у односу на постигнућа ученика, али не више од 5%.

2) Оцена добијена усменим путем се формира на основу учениковог одговора или излагања према следећој бројчаној скали:

Одличан (5) – Ученик у потпуности разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе и показује изузетно велики степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Успешно користи све граматичке елементе и конструкције и уочава најчешће изузетке од правила. У стању је дасамостално искаже усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног текста. Правилно и самостално изражајно чита. Ученик самостално остварује комуникацију и размењује са саговорницима информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. На матерњем и страном језику саопштава информацију добијену од 3. лица у вези са познатим темама у конкретним комуникативним ситуацијама. У потпуности показује способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама.

Врло добар (4) – Ученик у великој мери разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе и показује велики степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме једноставне фреквентне речи и изразе, а приликом изражавања користи једноставна језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. У стању је да уз мању помоћ наставника успешно искаже усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног текста. У великој мери правилно и самостално изражајно чита. Ученик у великој мери самостално остварује комуникацију и размењује са саговорницима информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. У великој мери показује способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама.

Добар (3) – Ученик углавном разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе уз делимичан степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме углавном једноставније, фреквентније речи и изразе, а приликом изражавања користи једноставније језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. Углавном правилно чита. Делимично је у стању да искаже једноставнију усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног

текста. Ученик у довољној мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Показује делимичну способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама и логичког повезивања појмова.

Довољан (2) – Ученик препознаје и разуме планом и програмом предвиђене основне, најфреквентније појмове, речи и изразе уз мали степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме углавном најједноставније речи, кратке и једноставне поруке и упутства и користи најједноставнија језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. Чита делимично правилно и уз помоћ наставника. Ученик је у стању да искључиво уз помоћ наставника исказе једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста и то на нивоу репродукције. Ученик у малој мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Језичке вештине и знања су на нивоу репродукције, уз повремену минималну примену.

Недовољан (1) – Ученик не препознаје нити разуме планом и програмом предвиђене основне појмове, речи и изразе, не уме да их репродукује нити примени у усменом изражавању. Ученик није самосталан у раду и није у стању ни уз помоћ наставника да исказе једноставнију усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста. Ученик у недовољној мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Језичке вештине и знања нису ни на нивоу препознавања, без способности репродукције и минималне примене.

3) Активност ученика прати се континуирано и вреднује током целе школске године. У активност улази и редовност/благовременост/тачност израде и доношења домаћих задатака, као и редовно доношење материјала потребног за рад на часу. Степен самосталности у раду, степен ангажовања, иницијативе, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима такође се вреднују кроз активност.

Оцена из активности може бити од значаја и за општи успех ученика из предмета, најчешће у његову корист.

Уколико ученик не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање, као ни жељу за напредовањем, оцењује се оценом недовољан (1).

3) Ученици се оцењују формативно, тј. на сваком часу се бележе активности ученика у раду: ангажовање и учествовање у активностима на часу. Ученик може добити оцену изведену из ових активности.

Оцењивање/вредновање пројектних активности углавном има мотивациону улогу и вреднује се у складу са показаним степеном самосталности, активности и ангажовања као и сарадње са осталим члановима групе, извођења закључака на основу прикупљених података и презентовања продукта пројекта.

Оцењивање ученика по ИОП-у

Ученик коме је потребна додатна подршка у образовању оцењује се у односу на остваривање циљева и стандарда постигнућа у току савладавања индивидуалног образовног плана или у односу на прилагођене стандарде постигнућа при чему се вреднује и однос ученика према раду и постављеним задацима/захтевима предмета у складу са његовим способностима.

Оцењивање ученика по ИОП-у 1 се врши на основу ангажовања и степена остварености постојећих стандарда и очекиваних исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Оцењивање ученика по ИОП-у 2 се врши на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Вредновање је усмерено на подстицање ученика на активно учествовање у настави и ваннаставним активностима, развијању његовог самопоуздања и осећаја напредовања.

При евалуацији ученика који раде по ИОП-у, примењује се индивидуални приступ у сарадњи са педагошко-психолошком службом школе.

Предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Фонд часова:	Годишњи фонд:	36
	Недељни фонд:	1
Циљ предмета:	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа. Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета. -Општи образовни циљеви наставе ликовне културе: -Стицање теоретских знања о светској и националној традицији и уметничком наслеђу (дела, аутори, епохе и стилови), теорије ликовне уметности, различитим областима ликовне уметности и технологији ликовних материјала. -Унапређивање ликовног језика ученика (ликовни елементи и њихови односи) кроз самосталан практични рад. -Оспособљавање ученика за самостално ликовно изражавање и стварање класичним и савременим ликовним материјалима и техникама. -Формирање естетских критеријума ученика и оспособљавање за самосталну анализу и естетско процењивање у природи, уметничким делима, сопственим ликовним радовима и радовима других. -Подстицање ученика да повезују стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима, чиме се омогућава трансфер учениковог знања из једне области у другу, -Подстицање ученика за примену стечених знања и практичних вештина у свакодневном животу и будућим занимањима. -Општи васпитни циљеви наставе ликовне културе: -Развијање и унапређивање креативности као компоненте личности. -Развијање и унапређивање еманципације и социјализације ученика, емпатије, толеранције и хуманих ставова. -Оспособљавање ученика за комуникацију ликовним медијима. -Развијање и унапређивање воље, пажње, доследности у раду, корисних навика и критичности. -Формирање свести о сопственом бићу, потребама и могућностима тадовољавања тих пореба кроз креативан рад.	

	-Развијање поштовања према свим запосленима у школи и свим ученицима. -Ратвијање и унапређивање посматрања, опажања, визуелног мишљења, дивергентног мишљења, интелигенције, емоцијемаште, моторике, координације ока и руке -Мотивисање ученика да доприносе естетском и културном начину живљења у свом природном и друштвеном окружењу.
Кључни појмови садржаја предмета:	Боја, основне и звездене боје, хроматске и ахроматске боје, топле и хладне боје, односи међу бојама, хармонија боја, комплементарне боје, локална и експресивна боја, светлост и сенка, комуникација, уобразиља, текстура, фактура, простор.

ТЕМА/ ОБЛАС Т	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација:
БОЈА	По завршетку часа ученик ће бити у стању да препозна разлику у настави 5 и 6. разреда, разуме улогу боја у свакодневном животу и њихово деловање на човека. -да: користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; користи изражајна својства боја у ликовном раду. -разуме утицај светлости на изглед предмета; користи ликовна својства различитих тонова боја, сам меша боје и добија жељену нијансу	Светлост као услов за опажање боја, Боја и човек, Основне и изведене боје, Комплементарне боје, Топле и хладне боје, Хроматске и ахроматске боје, Мешање боја, Ликовне технике акварел и темпера,	-Активности наставника Пише наслов на табли и објашњава нову тему -Наводи примере и црта на табли. -Подстиче и усмерава ученике на размишљање и развијање маште -Разговара са ученицима -Подстиче ученике на креативност	1. Комуникација 2. Дигитална компетенција 3. Предузетништво и смисао за иницијативу 4. Компетенција за целоживотно учење; 5. Рад с	Сви наставни предмети. Српски језик, историја, географија, биологија, музичка култура и физичко васпитање, веронаука, енглески језик, хемија, физика и други наставни предмети.

-повезује карактеристичан експонат и одговарајући музеј. -именује и описује појмове: боја, основне и изведене, хроматске и ахроматске, топле и хладне боје, комплементарност и хармонија -разуме садржај визуелних порука и улогу визуелне комуникације у свакодневном животу. -именује и описује основне појмове из области ранохришћанске и византијске уметности; -упоређује и анализира различите контрасте светлина у окружењу и уметности; опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; разматра са другима шта и како је учио/ла и где та знања може применити -уочава различите текстуре у делима природе и човека. Ученик ће бити у стању да: именује, описује уметнике и њихова дела , показује	Мозаик, Витраж, Боја у другим ликовним дисциплинама, Боја у скулптури, Уметничко наслеђе, Експонат. Светлост и сенка, Светло - тамни контрасти. Дејство светлости на карактер облика, Градација светлости у односу на извор, Илузија заобљености и пластичности волумена. Извор светлости - природни и вештачки.	-Охрабрује ученике у раду - обилази ученике док раде -Усмерава ученике, развија ,партнерски однос кроз групни рад. -Подстиче ученике у коришћењу различитих техника Активности ученика Постављају питања,учествују у разговору. -Исказују своје мишљење. -Цртају, обликују,сецкају, боје и сређују радни простор. -Активно учествују у раду Планиране методе рада су монолошка, дијалошка и демонстративна метода. Облик рада је фронтални, индивидуални и групни.	подацима и информацијама; 6. Решавање проблема ; 7. Сарадња. 8. Естетичка	
--	---	---	---	--

	сензитивност за различите врсте материјала и фактура у вајарству -повезује стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и примењује их у ликовном раду;развија стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; -идентификује теме у одабраним уметничким делима и разуме значај маште и способности имагинације. По завршетку активности ученик ће бити у стању да: идентификује теме и уметнике у одабраним уметничким делима и разуме значај маште -повезује стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и примењује их у ликовном раду;развија стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; -постави изложбу радова,обликује простор у коме борави користећи стечена знања				
КОМУНИКАЦИЈ	На крају активности ученик ће	Комуникацијска улога	Облици рада. Представљају	Компетенције за	Наставник

А	бити у стању да: -користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; -изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; -опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; -идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука; -разматра са другима шта и како је учио/ла и где та знања може применити. -именује, описује и показује сензитивност за различите теме и мотиве у ликовним делима; -наводи примере различитих тема и мотива у ликовним делима и тумачи их; -уочава, упоређује и анализира примере визуелног споразумевања и комуникацијску улогу ликовних дела; -примењује стечена знања о	уметности. Уметност у свакодневном животу. Уметност некад и сад, посета музеју. Визуелно споразумевање, Уметност лепог писања. Комуникацијску улога ликовних дела изведених у калиграфији и типографији; Основни појмови из области српске средњовековне уметности; Теме и мотиви у ликовној уметности, улога уметности у свакодневном животу, примењена уметност и дизајн;	организацију и начин активности актера у настави ученика и наставника. Основни облици рада су фронтални, индивидуални, групни и рад у паровима. Методе су вербално-текстуална метода, показивачка метода, метода сазнавања кроз праксу, откривачка и проблемска метода.	целоживотно учење, Естетичке компетенције, Комуникација. Решавање проблема. Сарадња.	ликовне активности организује тако да се оне преплићу и повезују са осталим садржајима (посебно уметничким). Креативност, као битно обележје понашања, учења и изражавања, заступљена је у свим областима, а њеном развоју нарочито погодују стваралачке активности. Зато је потребно повезати све активности ученика у процесу учења и поучавања.
---	--	---	--	---	--

различитим темама и мотивима у ликовној уметности приликом решавања проблемских задатака; -повезује стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и примењује их у ликовном раду; -развија стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; -комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и осећања, вербално и путем ликовних медија; -самостално примењује и комбинује ликовну технику фото-колаж, експериментише и истражује његове изражајне могућности; -осмишљава и ствара креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду; -показује инвентивност кроз изражавање нових ликовних односа, одступа од постојећег и тежи променама; -проналази необичне, смешне,				Сви наставни предмети. Српски језик, историја, географија, биологија, музичка култура и физичко васпитање, веронаука, енглески језик, хемија, физика и други наставни предмети.
--	--	--	--	---

парадоксалне углове посматрања познатих појава. -именује, описује и показује сензитивност за различите примере примењене уметности и графичког дизајна; -наводи примере из области примењене уметности и графичког дизајна и тумачи их; -уочава, упоређује и анализира улогу уметности у свакодневном животу; -примењује стечена знања о примењеној уметности и графичком дизајну приликом решавања проблемских -именује, описује и показује сензитивност за уметност калиграфије и типографије; -посматра, опажа и уочава комуникацијску улогу ликовних дела изведених у калиграфији и типографији; -описује, упоређује и анализира могућности визуелног споразумевања путем калиграфског и типографског				
---	--	--	--	--

	писма; -примењује стечена знања о визуелном споразумевању приликом решавања проблемских задатака кроз бављење калиграфијом, типографијом и илустрацијом; -именује и описује основне појмове из области српске средњовековне уметности; -посматра, опажа и уочава комуникацијску улогу ликовних дела која припадају српској средњовековној уметности; -описује, упоређује и анализира различите мотиве и теме, и њихову комуникацијску улогу у делима која припадају српској средњовековној уметности; -примењује стечена знања о српској средњовековној уметности приликом решавања проблемских задатака посвећених визуелном споразумевању и комуникацији; -именује и описује појмове: теме и мотиви у ликовној уметности,				
--	--	--	--	--	--

	улога уметности у свакодневном животу, примењена уметност и дизајн; -наводи примере усвојених појмова у окружењу и уметности, тумачи их, упоређује и анализира њихова значења; -активно посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира предмете, бића и појаве; -комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и осећања; -показује радозналост и спремност да поставља питања, критикује, дискутује у односу на тему, односно ликовни проблем;				
УОБРАЗ ИЉА	По завршетку активности ученик ће бити у стању да: -користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; -изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; -опише свој рад, естетски	Машта и фантазија. Стваралачка уобразиља. Уобразиља и игра. Уобразиља и технологија. Основне појмови из области уметности ренесансе у земљама северне Европе;	МЕТОДЕ рада монолог, дијалог и демонстрација Облик рада фронтални, индивидуални и групни 1. Вербално-текстуалне методе као начин комуникације користе реч и деле се у у три групе-монологска	Компетенције за целоживотно учење, Естетичке компетенције, Комуникација, Решавање проблема,	Наставник ликовне активности организује тако да се оне преплићу и повезују са осталим садржајима (посебно

доживљај простора, дизајна и уметничких дела; -разматра са другима шта и како је учио/ла и где та знања може применити. -именује, описује и показује сензитивност за појмове машта, фантазија и уобразиља; -наводи примере употребе маште и фантазије у ликовним делима и тумачи их; -именује и описује основне појмове из области уметности ренесансе у земљама северне Европе; -посматра, опажа и уочава улогу маште и имагинације у делима која припадају уметности ренесансе; -именује, описује и показује сензитивност за технику фото-колаж / папир-маше; -посматра, опажа и уочава улогу маште, фантазије и уобразиље у делима изведеним у техници фото-колаж / папир-	Техника фото-колаж / папир-маше;	метода, дијалогска метода и метода рада са текстом. 2. Показивачке методе подразумевају методу илустрације и демонстрације одређених предмета, појава и процеса и ослањају се на чулно, а посебно на визуелно опажање. 3. Метода сазнавања кроз праксу подразумева реализацију практичних задатака ради формирања и усавршавања вештина, и навика како би се ученици оспособили за самостални рад. 4. Откривачка и проблемска метода имају утицаја на много шире димензије ученикове личности- Изграђивање когнитивног стила,	Сарадња.	уметничким). Креативност, као битно обележје понашања, учења и изражавања, заступљена је у свим областима, а њеном развоју нарочито погодују стваралачке активности. Зато је потребно повезати све активности ученика у процесу учења и поучавања. Сви наставни предмети. Српски језик, историја, географија, биологија, музика
--	---	---	-----------------	---

маше; -описује, упоређује и анализира различите мотиве из митологије и легенди, и њихову улогу у уметничким делима; -примењује стечена знања о уобразиљи у ликовној уметности приликом решавања проблемских задатака кроз прављење фото--колажа, папир-машеа; -посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира улогу маште, фантазије и уобразиље у ликовним делима; -примењује стечена знања о машти, фантазији и уобразиљи у уметности приликом решавања проблемских задатака; -повезује стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и примењује их у ликовном раду; -развија стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; -комуницира и спонтано		посебно оспособљавање за самообразовање, подстицање интелектуалне аутономије, дивергентно мишљење, оригиналност, индивидуалност, иницијативу, склоност ка трагању за новинама и експериментисању-што представља основу за стваралачке активности у процесу ликовног васпитања и образовања		ка култура и физичко васпитање, веронаука, енглески језик, хемија, физика и други наставни предмети.
---	--	---	--	---

изражава своје ставове, мисли и осећања, вербално и путем ликовних медија; -самостално примењује и комбинује различите ликовне технике и материјале, експериментише и истражује њихове изражајне могућности; -осмишљава и ствара креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду; -показује инвентивност кроз изражавање нових ликовних односа, одступа од постојећег и тежи променама; -именује и описује основне појмове из области уметности ренесансе у земљама северне Европе; -посматра, опажа и уочава улогу маште и имагинације у делима која припадају уметности ренесансе; -описује, упоређује и анализира различите мотиве из маште и имагинације, и њихову улогу у уметничким делима из				
--	--	--	--	--

доба ренесансе; -примењује стечена знања о уметности ренесансе приликом решавања проблемских задатака посвећених машти и имагинацији; -именује и описује појмове: машта, фантазија, уобразиља и уобразиља у ликовној уметности; -наводи примере усвојених појмова у окружењу и уметности, тумачи их, упоређује и анализира њихова значења; - активно посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира предмете, бића и појаве; -комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и осећања; -показује радозналост и спремност да поставља питања, критикује, дискутује у односу на тему, односно ликовни проблем; -примењује знања, оригиналне идеје и различите методе у				
--	--	--	--	--

	дискусији и закључивању;				
ТЕКСТУ РА	По завршетку активности ученик ће бити у стању да: -користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; -прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или у апликативном програму; -изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; -опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; -разматра са другима шта и како је учио/ла и где та знања може применити. -именује, описује и показује сензитивност за различите врсте текстура; -наводи примере различитих текстура у природи и уметничким делима и тумачи их; -посматра, опажа, уочава,	Текстура у природи. Текстура у ликовним уметностима. Текстура. Фактура. Лазурно сликање и пастуозно сликање. Слојевито сликање. Различите врсте фактура сликарских дела; Текстура у вајарству. Текстура у архитектури. Уметничко наслеђе (грађевине, скулптуре, паркови). Исламска уметност. Ликовне технике фротаж, гратаж и зграфито.	ОБЛИЦИ РАДА Облици рада представљају организацију и начин активности актера у настави - ученика и наставника. Они подразумевају међусобни однос наставника и ученика у одређеним васпитно-образовним ситуацијама. Основни облици рада који се примењују у ликовном васпитању и образовању јесу - 1. индивидуални рад, 2. фронтални (колективни) рад, 3. рад у пару, 4. групни рад, 5. тимски рад, 6. домаћи рад, 7. екскурзије, 8. и ваннаставне активности.	Компетенције за целоживотно учење, Естетичке компетенције, Комуникација, Решавање проблема, Сарадња.	Наставник ликовне активности организује тако да се оне преплићу и повезују са осталим садржајима (посебно уметничким). Креативност, као битно обележје понашања, учења и изражавања, заступљена је у свим областима, а њеном развоју нарочито погодују стваралачке активности. Зато је потребно повезати све активности ученика у

	упоређује и анализира различите врсте текстура у природи и уметности; -примењује стечена знања о текстури и врстама текстура приликом решавања проблемских задатака; -повезује стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и примењује их у ликовном раду; -развија стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; -комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и осећања, вербално и путем ликовних медија; -самостално примењује туш као цртачку технику и материјал, -експериментише и истражује његове изражајне могућности у сопственом раду; -осмишљава и ствара креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду;				процесу учења и поучавања. Сви наставни предмети. Српски језик, историја, географија, биологија, музика култура и физичко васпитање, веронаука, енглески језик, хемија, физика и други наставни предмети.
--	--	--	--	--	--

	-показује инвентивност кроз изражавање нових ликовних односа, одступа од постојећег и утврђеног и тежи промени. -именује, описује и показује сензитивност за различите врсте материјала и фактура у сликарству; -наводи примере различитих материјала коришћених у креирању сликарских дела и тумачи их; -посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира различите врсте фактура сликарских дела; -примењује стечена знања о материјалима и фактури приликом решавања проблемских задатака; -именује, описује и показује сензитивност за различите врсте материјала и фактура; -наводи примере различитих материјала коришћених у креирању уметничких дела и тумачи их;				
--	---	--	--	--	--

-посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира различите врсте фактура уметничких дела; -именује, описује и показује сензитивност за различите врсте материјала и фактура у вајарству; -наводи примере различитих материјала коришћених у креирању вајарских дела и тумачи их; -посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира различите врсте фактура вајарских дела; -именује, описује и показује сензитивност за технике фротаж, гратаж и зграфито; -посматра, опажа и уочава улогу текстуре у делима изведеним у техникама фротаж, гратаж и зграфито; -описује, упоређује и анализира различите врсте текстура и њихова дејства на посматрача; -примењује стечена знања о				
---	--	--	--	--

текстури приликом решавања проблемских задатака кроз прављење фротажа и гратажа; -именује и описује основне појмове из области исламске уметности; -посматра, опажа и уочава улогу текстуре у делима која припадају исламској уметности; описује, упоређује и анализира различите врсте текстура и њихова дејства на посматрача; -примењује стечена знања о исламској уметности приликом решавања проблемских задатака посвећених текстури; -именује и описује појмове: текстура, текстуре у природи и уметничким делима; слојевито, лазурно и пастуозно сликање; -наводи примере усвојених појмова из окружења, тумачи их, упоређује и анализира њихова значења; -активно посматра, опажа, уочава, упоређује и				
---	--	--	--	--

	анализира предмете, бића и појаве; -комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и осећања; -показује радозналост и спремност да поставља питања, критикује, -дискутује у односу на тему, односно ликовни проблем;				
ПРОСТО Р	По завршетку активности ученик ће бити у стању да: -користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; -изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; -опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; -идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука; -разматра са другима шта и како	Витраж. Амбијент-дизајн ентеријера. Простор и боја. Текстура у простору. Уметничко наслеђе (обликовање школског простора). Уређивање ентеријера и креирање амбијента. Различити амбијенти и начини обликовања простора, и њихова улогу у уметничким делима из доба	Методе. У ликовном васпитању и образовању постоје: вербално-текстуална метода, показивачка метода, метода сазнавања кроз праксу, откривачка и проблемска метода. Индивидуални рад подразумева рад наставника с једним учеником, при чему ученици могу радити истовремено исте задатке, или задатке прилагођене индивидуалним могућностима и	Компетенције за целоживотно учење, Естетичке компетенције, Комуникација, Решавање проблема, Сарадња.	Наставник ликовне активности организује тако да се оне преплићу и повезују са осталим садржајима (посебно уметничким). Креативност, као битно обележје понашања, учења и изражавања,

	је учио/ла и где та знања може применити. -именује, описује и показује сензитивност за технику витраж; -посматра, опажа и уочава улогу витража у уређивању ентеријера и креирању амбијента; -описује, упоређује и анализира могућности уређења ентеријера и стварања амбијента путем ликовних дела изведених у техници витраж; -примењује стечена знања о ентеријеру, амбијенту и обликовању простора приликом решавања проблемских задатака кроз креирање витража; повезује стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и примењује их у ликовном раду; развија стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и	ренесансе;	интересовањима. Добре стране су оснаживање индивидуалних потенцијала ученика, подршка даровитим или ученицима с посебним потребама. Због природе наставе ликовне културе индивидуални облик рада је доминантан и веома заступљен у ликовном васпитању и образовању. Евалуација остварених резултата самовредновање наставника. Бележећи запажања о току часа, наставник прати развој ученика, анализира и процењује њихове резултате и активности у процесу ликовног изражавања - за шта су се посебно интересовали, којим је ученицима потребно више индивидуалног подстицаја и слично. Евалуација остварених планираних циљева/исхода		заступљена је у свим областима, а њеном развоју нарочито погодују стваралачке активности. Зато је потребно повезати све активности ученика у процесу учења и поучавања. Сви наставни предмети. Српски језик, историја, географија, биологија, музичка култура и физичко васпитање, веронаука, енглески језик, хемија, физика и други наставни
--	---	-------------------	--	--	--

осећања, вербално и путем ликовних медија; самостално примењује технику витраж, експериментише и истражује њене изражајне могућности у сопственом раду; осмишљава и ствара креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду; показује инвентивност кроз изражавање нових ликовних односа. именује и описује основне појмове из области уметности ренесансе; посматра, опажа и уочава улогу амбијента у делима која припадају уметности ренесансе; описује, упоређује и анализира различите амбијенте и начине обликовања простора, и њихову улогу у уметничким делима из доба ренесансе; примењује стечена знања о уметности ренесансе приликом решавања проблемских задатака посвећених креирању амбијента		полази од следећих питања: 1.Шта смо овом активношћу желели да постигнемо? 2.Који су били очекивани исходи у односу на циљеве и њихову оствареност? 3.Који су били предуслови за учење, како смо их повезали и активирали претходна знања? 4.Да ли смо ратвијали и друге компетенције- знања из других предмета, интеркултуралну компетенцију? 5.Којим смо активностима омогућили учење овог садржаја? 6.Да ли је било могуће применити учење у задацима - проблемски приступ? 7.Који су то мотивациони фактори покренули код ученика стваралачки процес (искуство+доживљај)?		предмети.
--	--	---	--	------------------

	и обликовању простора; именује, описује и показује сензитивност за појмове амбијент, архитектура и дизајн ентеријера; посматра, опажа и уочава различите примере из области архитектуре и дизајна ентеријера; описује, упоређује и анализира различите могућности креирања амбијента и уређења ентеријера; примењује стечена знања о ентеријеру и обликовању простора приликом решавања проблемских задатака у оквиру школског пројекта; именује и описује појмове: амбијент, архитектура и дизајн ентеријера; наводи примере усвојених појмова у окружењу и уметности, тумачи их, упоређује и анализира њихова значења; активно посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира продукте настале током		8. Да ли смо одредили методе и облике рада који одговарају датом садржају и типу часа и које смо наставне материјале укључили? 9. Како проверавамо напредак ученика кроз материју и успешно решавање задатака? 10. Како смо индентификовали креативност и вредновали креативност? 11. Портфолио или мапа радова подразумева материјале који омогућавају праћење и формативно оцењивање ученичких постигнућа. То су најчешће продукти ликовних активности, али и писмени радови, електронски материјали, пројектни задаци и слично.		
--	--	--	--	--	--

	реализације пројектног задатка; комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и осећања; показује радозналост и спремност да поставља питања, критикује, дискутује у односу на тему, односно ликовни проблем; Исходи представљају операционализацију компетенција ученика кроз различите активности у настави које су мерљиве и видљиве. У настави, специфични исходи се одређују за сваку наставну тему/јединицу, а у складу с компетенцијама ученика, циљевима, програмским садржајима и активностима.		Наставник прави избор садржаја из националног наслеђа. Имајући у виду фонд часова, одабрани садржаји се могу користити као пример за ликовне проблеме који се истражују, као подстицај (мотивација) за стварање, као истраживачке теме (креирање презентација), могу се реализовати у корелацији са другим програмима, у интегрисаној тематској настави. Наставник објашњава и зашто су одабрани примери значајно наслеђе, зашто су важни за развој културног туризма и на који начин су повезани са животом ученика. Препорука је да школа у току године најмање једном реализује учење у сарадњи са установом културе, по могућности у самој установи културе. Садржаји који се односе на промоцију наслеђа и на установе за заштиту наслеђа предвиђени		
--	---	--	---	--	--

			су за осми разред.		
--	--	--	--------------------	--	--

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- Што већа индивидуализација наставе. Сваког ученика треба третирати као јединствену личност која се развија, која се испољава у својој сложености кроз продукте стваралаштва, због чека критеријуми њиховог процењивања не могу бити само естетски.
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја када раде на хамеру и слично.

Део школског програма биће индивидуални планови за ученике којима је потребна додатна подршка због сметњи и тешкоћа у развоју и учењу, као и надареним ученицима.

*Индивидуализација и одмереност према узрасту. Наставник у васпитно-образовном раду поштује индивидуалност ученика и ученица. Такође шири и обочађује ликовни сензибилитет свих ученика уз обавезно уважавање индивидуалних специфичности. Не може се тражити од ученика више него што он може да постигне, већ се захтеви постављају тако да стимулишу његов напор у решавању проблема како би напредовао у развоју. Наставник уводи ученика у „зону наредног развоја„. Битно је уважити чињеницу да је ликовни развој код свих ученика исти, али да је темпо и ниво њиховог личног развоја различит.

*Слобода ликовног изражавања, Наставник подстиче слободни и креативни израз ученика без наметања готових шема и шаблона, али уз благо усмеравање и уважавање како природе ликовне уметности тако и индивидуалних специфичности сваког ученика.

*Ваннаставне активности подразумевају додатни рад с посебно заинтересованим ученицима који је обogaћен васпитно-образовним

садржајима. Ликовне групе или секције формирају се у оквиру школе. Приступ оваквим групама треба да се омогући сваком ученику који показује иницијативу и заинтересованост, а не само талентованим појединцима према избору наставника.

СТАНДАРДИ:

Тема /област:	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
БОЈА	– ЛИК.ОО.О.1.1. Повезују материјале и прибор са традиционалним техникама визуелних уметности које користе у раду. за цртање, обраду фотографија и анимацију. – ЛИК.ОО.О.1.3 Објашњавају на који начин визуелна уметност доприноси очувању животне средине. – ЛИК.ОО.О.1.4. Описују основне карактеристике занимања у визуелним уметностима.	– ЛИК.ОО.С.1.1. Објашњавају примену принципа компоновања, пропорција, планова и перспективе у обликовању дела визуелних уметности. – ЛИК.ОО.С.1.2. Објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и њен потенцијал да утиче на друштво и појединце. – ЛИК.ОО.С.1.3. Објашњавају начин коришћења различитих садржаја као подстицај за развијање креативних идеја наводећи примере из сопственог искуства. – ЛИК.ОО.С.1.4. Објашњавају значај визуелних уметности за културни идентитет, лични развој и развој локалне и шире заједнице. – ЛИК.ОО.С.1.5. Повезују карактеристичан археолошки налаз са	– ЛИК.ОО.Н.1.1. Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. – ЛИК.ОО.Н.1.2. Повезују водеће визуелне уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у одговарајућу епоху и друштвени контекст. – ЛИК.ОО.Н.1.3. Наводе примере повезаности визуелних уметности, других врста уметности и наука.

		локалитетом и експонат са врстом музеја.	
КОМУНИКАЦИЈА	– ЛИК.ОО.О.2.1 Истражују, у стваралачком раду, изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја. – ЛИК.ОО.О.2.2. Обликују ликовне радове и импровизовани прибор од материјала за рециклажу и употребљених предмета и амбалаже. – ЛИК.ОО.О.2.3. Идентификују уметничка занимања и продукте/дела визуелних уметности које уочавају у различитим ситуацијама.	– ЛИК.ОО.С.2.1. Примењују плански основна знања о ликовним елементима, принципима компоновања, пропорцијама, плановима и перспективи приликом обликовања ликовних композиција. – ЛИК.ОО.С.2.2. Обликују визуелне садржаје који изражавају позитивне поруке и мотивишу друге. – ЛИК.ОО.С.2.3. Користе природу, уметничка дела и разноврсне текстуалне, аудио и аудио-визуелне садржаје као подстицај за стварање оригиналних ликовних радова. – ЛИК.ОО.С.2.4. Самостални или у сарадњу са другима истражују културне ресурсе у локалној и широј заједници.	– ЛИК.ОО.Н.2.1. Анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима. – ЛИК.ОО.Н.2.2. Користе релевантне изворе за истраживање и селектовање података и информација на матерњем и страном језику. – ЛИК.ОО.Н.2.3. Смишљају једноставне интердисциплинарне пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку.
ТЕКСТУРА	– ЛИК.ОО.О.3.1. Изражавају своје идеје, осећања и машту користећи одабране традиционалне технике и савремене уређаје и алате за обликовање визуелних садржаја. – ЛИК.ОО.О.3.2. Указују на улогу визуелне уметности у очувању животне средине у различитим	– ЛИК.ОО.С.3.1.Тумаче садржај ликовних дела и визуелних информација са којима се срећу у различитим ситуацијама. – ЛИК.ОО.С.3.2. Описују усмено свој рад и естетски доживљај уметничких дела, дизајна, природе и урбане средине користећи примерене и јасне	– ЛИК.ОО.Н.3.1. Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати одабране вештине. – ЛИК.ОО.Н.3.2. Подстичу друге да се активно укључе у културни и уметнички живот заједнице. – ЛИК.ОО.Н.3.3. Обликују

	животним и радним ситуацијама. – ЛИК.ОО.О.3.3. Разматрају избор средње школе и/или будућег занимања у односу на своја интересовања и способности изражавања техникама визуелних уметности.	реченице и изразе. – ЛИК.ОО.С.3.3. Уважавају различитост у естетским доживљајима и начинима визуелног изражавања испољавајући разумевање и емпатију.	презентације водећи рачуна о ауторским правима и безбедности током рада на интернету и приликом преузимања садржаја са интернета.
УОБРАЗИЈА	– ЛИК.ОО.О.1.1. Повезују материјале и прибор са традиционалним техникама визуелних уметности које користе у раду. – ЛИК.ОО.О.1.2. Описују функцију основних алатки у одабраним дигиталним уређајима и апликацијама за цртање, обраду фотографија и анимацију. – ЛИК.ОО.О.1.3 Објашњавају на који начин визуелна уметност доприноси очувању животне средине. – ЛИК.ОО.О.1.4. Описују основне карактеристике занимања у визуелним уметностима.	– ЛИК.ОО.С.1.1. Објашњавају примену принципа компоновања, пропорција, планова и перспективе у обликовању дела визуелних уметности. – ЛИК.ОО.С.1.2. Објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и њен потенцијал да утиче на друштво и појединце. – ЛИК.ОО.С.1.3. Објашњавају начин коришћења различитих садржаја као подстицај за развијање креативних идеја наводећи примере из сопственог искуства. – ЛИК.ОО.С.1.4. Објашњавају значај визуелних уметности за културни идентитет, лични развој и развој локалне и шире заједнице. – ЛИК.ОО.С.1.5. Повезују карактеристичан археолошки налаз са	– ЛИК.ОО.Н.1.1. Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. – ЛИК.ОО.Н.1.2. Повезују водеће визуелне уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у одговарајућу епоху и друштвени контекст. – ЛИК.ОО.Н.1.3. Наводе примере повезаности визуелних уметности, других врста уметности и наука.

		локалитетом и експонат са врстом музеја.	
ПРОСТОР	– ЛИК.ОО.О.1.1. Повезују материјале и прибор са традиционалним техникама визуелних уметности које користе у раду. – ЛИК.ОО.О.1.2. Описују функцију основних алатки у одабраним дигиталним уређајима и апликацијама за цртање, обраду фотографија и анимацију. – ЛИК.ОО.О.1.3 Објашњавају на који начин визуелна уметност доприноси очувању животне средине. – ЛИК.ОО.О.1.4. Описују основне карактеристике занимања у визуелним уметностима.	– ЛИК.ОО.С.1.1. Објашњавају примену принципа компоновања, пропорција, планова и перспективе у обликовању дела визуелних уметности. – ЛИК.ОО.С.1.2. Објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и њен потенцијал да утиче на друштво и појединце. – ЛИК.ОО.С.1.3. Објашњавају начин коришћења различитих садржаја као подстицај за развијање креативних идеја наводећи примере из сопственог искуства. – ЛИК.ОО.С.1.4. Објашњавају значај визуелних уметности за културни идентитет, лични развој и развој локалне и шире заједнице. – ЛИК.ОО.С.1.5. Повезују карактеристичан археолошки налаз са локалитетом и експонат са врстом музеја.	– ЛИК.ОО.Н.1.1. Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. – ЛИК.ОО.Н.1.2. Повезују водеће визуелне уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у одговарајућу епоху и друштвени контекст. – ЛИК.ОО.Н.1.3. Наводе примере повезаности визуелних уметности, других врста уметности и наука.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

III. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Наставник у току године прати, процењује и подстиче развијање индивидуалних потенцијала сваког ученика. Могући елементи за процењивање напредовања и оцењивања

- однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);
- однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);
- однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...);
- разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...);
- повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...);
- оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...);
- организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...);
- вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...);
- употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму).

Елементи могу и другачије да се формулишу. Бирају се према типу ликовног задатка и циљевима задатка.

Бројчано оцењивање успеха ученика из предмета обавља се на основу следећих критеријума:

- 1) ученик који ostvarује веома значајан напредак у савладавању програма предмета у потпуности самостално испуњавање захтева који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредним нивоима посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз веома висок степен ангажовања, добија оцену одличан (5);
- 2) ученик који ostvarује значајан напредак у савладавању програма предмета у потпуности, самостално, испуњавање захтева који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредним нивоима посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања, добија оцену врло добар (4);
- 3) ученик који ostvarује напредак у савладавању програма предмета у потпуности, самостално испуњавање захтева који су утврђени на основном и већем делу на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз ангажовање ученика, добија оцену добар (3);
- 4) ученик који ostvarује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавање уз помоћ наставничких захтева који су утврђени у већ делу основног нивоа постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и ангажовања ученика, добија оцену довољан (2);
- 5) ученик који не ostvarује минималан напредак у савладавању програма предмета и ни уз помоћ наставника не испуњава захтеве који су утврђени на основном нивоу постигнућа, добија оцену недовољан (1).

Предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Фонд часова:	Годишњи фонд:	36
	Недељни фонд:	1
Циљ предмета:	Циљ учења Музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.	
Кључни појмови садржаја предмета:		

Област /тема	Исходи	Садржаји	Време реализације	Начин остваривања програма /специфичности
ЧОВЕК И МУЗИКА	– повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; (МУЗ.ОО.С.1.2.) – наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период средњег века и ренесансе; (МУЗ.ОО.С.1.3.) – уочи основне карактеристике музичког	Средњи век: Ранохришћанска музика. Византијско певање. Грегоријански корал. Рани облици вишегласја –мотет. Световна музика средњег века: трубадури, трувери минезенгери. Духовна и световна музика у средњовековној Европи и Србији. Музика средњег века као инспирација за	Септембар-јун	1) Упознавањем са културом средњег века развија се Естетичка компетенција. Ученици ће повезивати и анализирати настанак музике са историјским околностима. (МУЗ.ОО.С.1.2.) 2) Корелација са предметом Историја 3) Непосредно окружење – музички кабинет. 4) Гугл учионица – ученици ће имати задатак да користе кључне речи Medieval dance и пронађу на интернету примере средњовековних игара.

	стваралаштва у средњем веку и ренесанси; (МУЗ.ОО.О.1.2) – опише улогу музике у средњовековној Србији; (МУЗ.ОО.С.2.1.) – уочи разлике између духовних и световних вокалних композиција средњег века и ренесансе; (МУЗ.ОО.С.1.3.) – издвоји начине коришћења изражајних средстава у одабраним музичким примерима; (МУЗ.ОО.О.1.1.) – објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената; (МУЗ.ОО.С.1.5.)	уметничку и популарну музику. Ренесанса Развој духовног и световног вишегласја. Мотет, миса, мадригал. Највећи представници ренесансне вокалне музике: Ђ. П. да Палестрина, О. ди Ласо. Инструментална музика ренесансе.		
-МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	– објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности	Инструменти са диркама: оргуље, чембало, клавир, хармоника, челеста. Народни инструменти.	Септембар - јун	1) Радом у пару и кроз самосталан рад, истраживањем допадања и недопадања, развијају се Естетичка, Дигитална и компетенција за сарадњу и комуникацију. 2) Корелација са предметом Енглески језик. Ученици ће учити о музичким инструментима, групама инструмената

	инструмената; (МУЗ.ОО.С.1.5) – одреди врсту музичког инструмента са диркама по изгледу и звуку; (МУЗ.ОО.С.2.3.) – опише разлику у начину добијања звука код инструмената са диркама; (МУЗ.ОО.О.1.3.) – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; (МУЗ.ОО.С.2.3.) – користи ИКТ (МУЗ.ОО.Н.1.4. МУЗ.ОО.Н.3.2.)			и музичким правцима из оба предмета (мај). 3) Непосредно окружење – музички кабинет. 4) Гугл учионица – додатни материјал: истражи инструменте New York Philharmonic Kidzone (nyphilkids.org)
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	– разликује вокално инструменталне и инструменталне облике средњег века и ренесансе; (МУЗ.ОО.О.1.2.) – коментарише слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте ; (МУЗ.ОО.С.1.4. МУЗ.ОО.С.2.3. МУЗ.ОО.Н.1.2.) – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника средњег века и ренесансе;	Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне средњовековне и ренесансне музике. Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике. Слушање дела	Септембар - јун	1) Сарадња и учење – кроз усвајање народне игре из Србије ученици усвајају нова знања и вештине, а кроз заједничку активност уче се међусобном поштовању, равноправности и сарадњи. (МУЗ.ОО.Н.1.3.) 2) Корелација са предметом Физичка култура (коло - децембар) 3) Непосредно окружење – физкултурна сала. 4) Гугл учионица – видео материјал https://youtu.be/p8kP5xU-Nok (МУЗ.ОО.Н.1.4)

	(МУЗ.ОО.О.1.2.) – идентификује елементе средњовековне музике као инспирацију у музици савременог доба; (МУЗ.ОО.Н.2.1.) – понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; (МУЗ.ОО.О.3.1.) – критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; (МУЗ.ОО.С.3.3.)	инспирисаних фолклором.		
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	– изводи музичке примере користећи глас, покрет и традиционалне и/или електронске инструменте, самостално и у групи; (МУЗ.ОО.О.2.1. МУЗ.ОО.С.3.2) – примењује правилну технику певања; (МУЗ.ОО.С.3.1.) – примењује различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; (МУЗ.ОО.С.3.1.) – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у	Певање песама по слуху самостално и у групи. Певање песама из нотног текста солмизацијом. Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских мотива у стилу музике средњег века и ренесансе. Певање песама у комбинацији са покретом. Свирање по слуху дечјих, народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Свирање из нотног текста дечјих, народних и уметничких композиција	Септембар - јун	1) Анализирањем текста и описа природе у песми „Ал је леп овај свет“ развијамо компетенцију Одговоран однос према природи и Естетичку. (МУЗ.ОО.Н.1.1. МУЗ.ОО.Н.1.3) 2) Корелација са предметом Биологија (еко систем - мај) 3) Непосредно окружење – школско двориште . 4) Гугл учионица – ученици шаљу слику или цртеж у учионицу.

	заједничком музицирању; (МУЗ.ОО.С.3.2.) – учествује у школским приредбама и манифестацијама; (МУЗ.ОО.О.3.1. МУЗ.ОО.О.3.4. МУЗ.ОО.Н.3.1.) – користи могућности ИКТ-а (МУЗ.ОО.Н.1.4. МУЗ.ОО.Н.3.2.)	на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом		
МУЗИЧКО СТВАРЛАШТВО	– користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; (МУЗ.ОО.С.2.7.) – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; (МУЗ.ОО.С.2.6.) – учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; (МУЗ.ОО.Н.3.1.) – користи могућности ИКТ-а за музичко стваралаштво. (МУЗ.ОО.Н.3.2.)	Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука. Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Стварање мелодије на задати текст. Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима. Реконструкција музичких догађаја у стилу средњег века и ренесансе.	Септембар - јун	1) Дигитална компетенција – ученици креирају и стварају мелодију на задати текст помоћу виртуелне клавијатуре. (МУЗ.ОО.Н.3.2.) 2) Корелација са предметом Информатика 3) Непосредно окружење – кабинет за информатику. 4) Гугл учионица – ученици шаљу аудио запис.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

Оцењивање из предмета музичка култура обавља се полазећи од ученичких способности, степена спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом оцењивања узима се у обзир индивидуално напредовање у односу на сопствено претходно постигнуће, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу. Ученик са изузетним способностима, који стиче образовање и васпитање на прилагођени и обogaћени начин применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу остварености циљева и прописаних стандарда постигнућа, као и на основу ангажовања.

Ангажовање ученика обухвата: одговоран однос према раду, постављеним задацима, активно учествовање у настави, сарадња са другима и исказано интересовање и мотивација за учење и напредовање.

Оцена одличан 5

Ученик веома успешно савладава теоријско знање, показује висок степен ангажовања на часу, самостално излаже своје ставове кроз дискусије, примењује и повезује знање стечено на часу кроз савремене и актуелне теме у савременој музици и уметности.

Оцена врло добар 4

Ученик је у великој мери успео да савлада градиво, показује висок степен ангажовања на часу, сам доноси закључке и повезује знање са животним темама, уз минималну помоћ наставника.

Оцена добар 3

Ученик у довољној мери савладава теоријско знање, показује средњи степен ангажовања на часу, уз помоћ наставника повезује стечено знање са животним темама.

Оцена довољан 2

Ученик остварује минималан напредак у савладавању теоријског знања, показује низак степен ангажовања на часу, уз помоћ наставника доноси закључке и повезује градиво.

Оцена недовољан 1

Ученик не показује ангажовање на часу, нити жељу да уз помоћ наставника напредује.

Музичирање

Оцењује се у складу са могућностима ученика и ангажовањем. У оцену улази више музичких елемената – осећај за ритам, свирање на неком од инструмената Орфовог инструментаријума, тактирање, извођење песама самостално/у групи, муз. писменост.

Оцена одличан 5

Ученик самостално изводи песму (певањем или свирањем), са свим елементима музичке изражајности, способан је да анализира песму (текст, мелодију) и образлаже своја запажања, слушно уме да препозна одређене примере муз. литературе, показује висок степен ангажовања и има жељу да напредује.

Оцена врло добар 4

Ученик самостално изводи песму, са одређеним елементима муз. изражајности, уз минималну помоћ наставника анализира песму, слушно препознаје већину муз. примера, има жељу да напредује.

Оцена добар 3

Ученик је у стању да изведе одређене делове песама, уз помоћ наставника анализира песму и препознаје ритам, слушно препознаје поједине композиције, познаје елементе муз. писмености, али их не повезује правилно, нема жељу да напредује.

Оцена довољан 2

Ученик искључиво уз помоћ наставника изводи и анализира одређене делове песме, има минимално знање везано за основне елементе муз. изражајности и писмености, слушно уз помоћ наставника препознаје одређени инструмент у композицији, не труди се и нема жељу да напредује.

Оцена недовољан 1

Ученик није у стању ни уз помоћ наставника да изведе одређене делове песме, не познаје основне елементе муз. изражајности и писмености, не труди се и нема жељу да напредује.

Активност на часу

Активност ученика се прати током целе школске године: труд, залагање, интересовање, ангажовање на часу, учествовање у дискусијама, напредак, постигнуће. У оцену улази рад из свеске, тимски рад на пројектима/презентацијама, музичко изражавање ученика, начин излагања на задату тему.

Назив предмета: ИСТОРИЈА

Фонд часова:	Годишњи фонд:	72
	Недељни фонд:	2
Циљ предмета:	Ученици учењем историје: стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове; оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења; развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова. Настава историје омогућава ученицима: овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама, као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина, комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски). Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учење у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу. Учење историје: омогућава упознавање са историјским и савременим променама и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке; подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, исказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и сарадње, одговорног односа према разноврсној културно- историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.	
Кључни појмови садржаја предмета:	архив, музеј, житије, минијатура, повеља, иконе, фреске, историјски извори, хронологија, историјски периоди, феудализам, велика сеоба народа, хришћанство, раскол, ислам, словени, срби у раном средњем веку, властимир, часлав, ћирило и методије, византија, мирослављево јеванђеље, црква светих петра и павла, 863, црква-реформација (м.лутер), хуманизам и ренесанса, географска открића, научна открића и технички проналасци, сеобе срба, прожимање цивилизација, војна крајина, пећка патријаршија, арсеније iii, хајдуци, ускоци, раја, султан	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелаци ја:
Основи проучавања прошлости	- Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; -Именују раздобља прошлости, историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; -Користе основне појмове из историје цивилизације: век, историја, историјски периоди, Стари век, Средњи век, Нови век, житије, повеља.	Основне одлике периода средњег века и новог века (појмови средњи век, нови век, преиндустријско доба, хронолошки и просторни оквири). Историјски извори за историју средњег века и раног новог века и њихова сазнајна вредност (писани и материјални).	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шемалента времена, уџбеника Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву, евентуално виртуелна посета музеју, локалитету... Самостално проналажење примера извора за средњи век од стране ученика Коришћење е-уџбеника и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др	Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Компетенција за учење	– српски: . Примењују стратегију читања и разумевања прочитаног. Уочавају сличности и разлике у стилизовима писања током историје
Европа, Средоземље и српске земље у раном	- Читају податке са карте (Велика сеоба народа, Византија, Срби у раном ср. веку) и табела и шема (црквена хијерархија, родослови, ленте	Велика сеоба народа и стварање нових држава у Европи (германска и словенска племена,	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду:	Рад са подацима и информацијама Комуникација Естетичка	музичко: – Представљају кључне карактерис

средњем веку	времена); - Издавају, у изворима информација (сликарство-иконе, фреске, минијатуре, уџбеник-одабрани текстови, слике К. Великог, крштење Хлодовехово, Јустинијан и Теодора, Мухамед, одломци писаних извора), табела и шема, податке који су кључни за тему на којој раде; - Издавају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа сопственог (Јустинијана прима, Петрова црква, Мирослављево јеванђеље) и других народа (Цариград, Мека) -Користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске наративе у образовном и свакодневном контексту (видети кључне појмове) - Процењују значај историјских појава (Велика сеоба народа, Раскол хр. Цркве, појава ислама, христјанизација) и повезују их са одговарајућим хронолошким и просторним оквиром; - Препознају историјске корене у савременим друштвеним	Бугари, Мађари, Викинзи). Најзначајније државе раног средњег века (Франачка држава, Византијско царство, Арабљани). Религија у раном средњем веку (христјанизација и хришћанска црква, Велики раскол, ислам). Феудално друштво (структура, друштвене категорије, вазални односи). Српске земље и Балканско полуострво (досељавање Срба и Хрвата, односи са староседеоцима и суседима, формирање српских земаља, христјанизација, ширење писмености). Истакнуте личности: Јустинијан, Карло Велики, кнез Властимир, цар Симеон, Ћирило и Методије,	анализа слика, историјске карте, историјских извора, различитих графичких организатора, ППТ, видео материјали, пројектна настава; израда шема и др. Корелација са сродним предметима: географија (подела Словена, Средоземље), веронаука (православна, католичка црква, ислам), ликовно (минијатуре, заставице, иконе, арабеске), музичко, грађанско, српски језик кроз интегративну наставу и тематско повезивање Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, табела, ППТ, питања Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву, евентуално виртуелна посета Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради	компетенција; Компетенција за учење;	тике одређеног музичког стила/ правца у контексту друштвено - историјских прилика. – ликовно: Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима - веронаука: објашњава раскол хришћанске цркве
--------------	--	---	---	---	---

	појавама:раскол цркве, ширење ислама - Разликују узроке од последица кључних догађаја: ВСН, раскол, појава ислама		израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење е-уџбеника и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Обележавање Дана словенске писмености (у мају)		
Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку	Ученици могу да: – образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима: Србија у доба Немањића и Лазаревића, долазак Турака на Балкан, крсташки ратови); – пореди историјске појаве (републику, монархију); – на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (раскол хр. Цркве, односи са Византијом, Дубровником, Венецијом,	Државно уређење (типови европских монархија; република). Сусрети и прожимања цивилизација и народа (хришћанство, ислам, јудаизам, Крсташки ратови, најзначајнији путописци и њихова путовања – Марко Поло, Ибн Батута и др). Српске земље и суседи (краљевина и царство, деспотовина, аутокефална црква, односи	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Корелација са сродним предметима: географија, ликовно и музичко васпитање, верска настава, грађанско васпитање, кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа	Дигитална Сарадња; Естетичка компетенција; компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама;	- Географија а Разумевање географског простора и поређење модерних и некадашњих граница -Верска настава Разумевање утицаја различити

	долазак Турака)); – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту (Свети Сава, Стефан Немања, Стефан Немањић, Стефан Душан, кнез Лазар, деспот Стефан и др.) – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена (ширење Србије у ср. веку и долазак Турака на Балкан); – на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у позном средњем веку; – идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег века; – изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице; – пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем веку; – на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности; – идентификује основне одлике и промене	са Византијом, Угарском, Бугарском, Венецијом, османска освајања у југоисточној Европи). Свакодневни живот у Европи и српским земљама (двор и дворски живот, живот на селу и граду – занимања, родни односи, правоверје и јереси, куга). Опште одлике средњовековне културе (верски карактер културе, витешка култура, културне области, школе и универзитети, проналасци; писана и визуелна култура код Срба, легенде – Косовска, о краљу Артуру...). Истакнуте личности: Фридрих Барбароса, Ричард Лавље Срце, Саладин, Стефан Немања, Стефан Првовенчани, Сава Немањић, краљ Милутин, Стефан Душан, кнез Лазар и	Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, шеме друштвене лествице, питања, ППТ, шеме Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење е-уџбеника и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје- Стари град, Бела црква Каранска Савиндан, Видовдан		х релегија на друштво - Грађанско васпитање Поређење схватања о улози државе и појединца кроз историју -Ликовна култура Упознавање са утицајем уметности и на друштво и обрнуто -Српски језик Препознавање значаја средњовековне писменост и књижевности
--	--	--	---	--	---

	у начину производње у средњем веку; – илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација; – разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини Никола Алтомановић-Стари град и Бела црква Каранска, Милешева и Свети Арханђели, Рача); – илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина средњег и раног новог века у савременом друштву; – користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања: Савиндан., Видовдан	кнегиња Милица, Твртко I Котроманић, Стефан Лазаревић, деспот Ђурађ, султанија Мара, Ђурађ Кастриот Скендербег, Балшићи, Црнојевићи, Мехмед II Освајач. Османска освајања на Балкану, задужбинарство, Душанов законик, Косовски бој, 1217, 1219, 1346, 1371, 1389, 1402, 1459, 1463. пископија, Немањићи, Лазаревићи, Бранковићи, Крсташки ратови,			
Европа, свет	Ученик ће моћи да:	Прединдустријско	Припремање наставника за	Комуникација	-

и српске земље у раном новом веку (Преди ндустијско доба)	– образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима; – пореди историјске појаве; – на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава); – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту (М.Лутер, Арсеније III, Арсеније IV, хајдуци, ускоци); – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена (ВГО, Сеоба Срба,, Војна крајина); – на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у раном новом веку; – идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века; – пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева,	доба (хронолошки оквири, научна и техничка открића, штампа, промене у начину производње, банкарство, успон градова – примери Фиренце, Венеције, Антверпена. ..). Велика географска открића и колонизација (истакнути морепловци и њихова путовања, сусрет са ваневропским цивилизацијама – Северна и Јужна Америка, Индија, Африка, Кина, Јапан, Аустралија; последице). Опште одлике културе раног новог века (основна обележја хуманизма и ренесансе; књижевност, политичка мисао, промене у свакодневном животу, обичаји и веровања...).	часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада, Корелација са сродним предметима: географија (ВГО), ликовно (ХиР) и музичко васпитање (опера), верска настава (реформација), грађанско васпитање, кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, шема развоја држ. и друштв. уређења кроз време, питања, ППТ, шеме Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење е-уџбеника и других	Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција; Компетенција за учење; Естетичка компетенција;	Географија а Разумевањ е географск ог простора и његовог утицаја на историјски развој -Верска настава Разумевањ е утицаја различити х релегија на друштво - Грађанско васпитање Поређење схватања о улози државе и појединца кроз историју -Ликовна култура Упознава ње са утицајем уметности и на
---	--	---	--	--	---

	у средњем и раном новом веку; – разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у раном новом веку; – на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности; – образлаже најважније последице научно техничких открића у периоду раног новог века; – идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку; – разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини манастир Рујно; – илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина раног новог века у савременом друштву (асимилација, колонизација); – користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и	Реформација и противреформација (у зроци, протестантизам, католичка реакција – улога језуита; верски сукоби и ратови). Појава апсолутистичких монархија (промене у државном уређењу, централизација државе, положај владара). Врхунац моћи Османског царства (освајања, држава и друштво). Живот Срба под османском, хабзбуршком и млетачком влашћу (обнова Пећке патријаршије; мењање верског и културног идентитета – исламизација, покатоличавање, унијаћење; учешће у ратовима, отпори и сеобе, положај и привилегије, Војна крајина). Истакнуте личности: Јохан Гутенберг, Изабела Кастиљска,	платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје		друштво и обрнуто -Српски језик Препознавање утицаја појаве штампарије
--	--	---	---	--	---

	литературе; – повезује визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.	Кристифор Колумбо, Фернандо Магелан, Леонардо да Винчи, Микеланђело Буонароти, Николо Макијавели, Никола Коперник, Исак Њутн, Мартин Лутер, Карло V и Филип II Хабзбуршки, Елизабета I, Вилијам Шекспир, Луј XIV, Сулејман Величанствени, Мехмед-паша Соколовић, Арсеније III Црнојевић, Арсеније IV Јовановић.			
Систематизација	Ученици: -Користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске наративе у образовном контексту; - Показују историјски простор на историјској карти; - Представљају резултате истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима	Комплетно градиво, уџбеник, свеска, историјска карта, личности, догађаји...	Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања историјско-географских појмова, кроз испитивање на карти Коришћење: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања, тестова (кахут и др.), домаћих задатака, појмова за карту и др.	Рад са подацима и информацијама	

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:					
- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...) - Што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи... - Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја. Део школског програма биће индивидуални планови за ученике којима је потребна додатна подршка због сметњи и тешкоћа у развоју и учењу, као и надареним ученицима.					

СТАНДАРДИ:			
Тема /област:	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Основи проучавања прошлости	– ИСТ.ОО.О.1.3. Наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости.	ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају (музеј, архив, библиотека, место постанка)	
Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје (покрштавање), процесе и личности из националне (Ћирило и Методије, Властимир, Часлав, Владимир, Михајло Војислављевић) и опште историје (Раскол, ислам, Мухамед, Јустинијан,	– ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке (наведени у кључним појмовима) и појмова из историје цивилизације.	– ИСТ.ОО.Н.1.6. Аргументовано објашњавају, на примерима (ВСН, Раскол хр. цркве, појава ислама, християнизација, феудализам), узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, привреде, културе и народи. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на

	Карло Велики). – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава из националне (српске земље у раном ср. веку) и опште историје (ВСН, Раскол, појава Ислама, Византија, Франачка,). – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.2. Прикупљају информације из различитих извора и издвајају кључне податке у вези са одређеном темом (есеј, ППТ, разне вежбе на часу) – ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда).		неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе: Дан словенске писмености-Ћирило и Методије
Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса	– ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и	– ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља.

	и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.С.3.4. Идентификују улогу митова и легенди у изградњи идентитета. – ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог (манастири, житија, Душанов законик, фреске иконе, Свети Сава) – ИСТ.ОО.О.3.6. Препознају и описују утицај културно-историјске баштине на изградњу идентитета.	објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе – ИСТ.ОО.С.2.6. Разликују митове и легенде од историјских чињеница. – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје.	– ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. – ИСТ.ОО.Н.2.4. Постављају хипотезу о разлозима за појаву разлика у тумачењима исте историјске појаве, догађаја или личности у различитим изворима информација. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе:Савиндан, Видовдан
Европа, свет и српске земље у раном новом веку (Прединдустријско доба)	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне (Сеобе Срба, спаљене мошти Св.Саве, Војна крајина) и/или опште историје	којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на	– ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених

	(реформација, ВГО). – ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно технолошке изуме (каравела, компас, часовник) и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације. – ИСТ.ОО.О.3.2. Препознају на карактеристичним примерима историјске корене у савременим друштвеним појавама и институцијама.	различите начине и уз коришћење дигиталних технологија	политичких карата са историјским картама других периода. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе: хајдуци и ускоци, Рујанско четворојебанђеље и др
Систематизација	– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске наратије, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и		– ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире.

	рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје.		
--	--	--	--

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

ШТА ПРАТИМО

Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета и ангажовање ученика у настави. Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине и извођење радних задатака и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у задацима, одговоран однос према раду, постављеним настави, сарадњу са другима.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцену одличан (5) добија ученик који:

- у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама;
- лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;
- показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања

Оцену врло добар (4) добија ученик који:

- у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове;
- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;
- показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања

Оцену добар (3) добија ученик који:

- у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама;
- у знатној мери логички повезује чињенице и појмове;
- већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;
- у довољној мери критички расуђује;
- показује делимични степен активности и ангажовања

Оцену довољан (2) добија ученик који:

- знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену;
- у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;
- понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;
- показује мањи степен активности и ангажовања

Недовољан (1) добија ученик који:

- знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене;
- не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује;
- не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање

ПОСТУПАК И ИСТРУМЕНТИ ОЦЕЊИВАЊА

- Формативно оцењивање:

Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника

- Усмено одговарање
 - Редовност доношења домаћих задатака
 - Олајн квизови и остли дигитални задаци
 - Прегледање свески
 - Писане провере
 - Ученици дају самопроцену оцено
 - Израда разних пројектних задатака: презентација, ленти времена, паноа, есеја, излагања и др.
 - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)
 - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)
 - Сналажење на карти
- Вођење евиденције од стране наставника о:
- Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима)
 - Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти)
 - Учешћу на такмичењима
 - Посета културно-историјским институцијама и догађајима
 - Несебичном пружању помоћи другим ученицима
 - Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања

Предмет: ГЕОГРАФИЈА

Фонд часова:	Годишњи фонд:	72
	Недељни фонд:	2
Циљ предмета:	Циљ наставе географије је да ученик стуктурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским,политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.	
Кључни појмови садржаја предмета:	Географска карта, становништво,насеља, привреда,држава, регија Европа	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корела ција:
ДРУШТВО И ГЕОГРАФ ИЈА	Успоставља везе између физичкогео-графских и друштвеногеографских објеката, појава и процеса;	Друштвена географија,предмет проучавања и подела	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама увођење ученика у главне појмове географије као науке: природни прираштај, густина насељености, наталитет и морталитет, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика. Коришћење уџбеника: тестови, видео записи са	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација	Историј а, биологи ја

			питањима.		
ГЕОГРАФСКА КАРТА	-одређује математичко-географски положај на– Земљи; анализира, чита и тумачи општегеографске и– тематске карте; -оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе;	Географска/картографска мрежа Географска ширина и географска дужина, часовне зоне. Појам карте и њен развој кроз историју. Елементи карте (математички, географски и допунски) Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти. Подела карата према садржају и величини размера. Орјентација у простору и орјентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони системи.	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама, коришћење увођење ученика у главне појмове географије као науке: природни прираштај, густина насељености, наталитет и морталитет Прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика. Коришћење уџбеника: тестови, видео записи са питањима.	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација	Историја, биологија
СТАНОВНИШТВО	доводи у везу размештај светског становништва– с природним карактеристикама простора; анализира компоненте популационе динамике и– њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије, Европе и света; анализира различита	Основни појмови о становништву: демографски развитак и извори података о становништву. Број и распоред становништва на Земљи. Природно кретање	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама, коришћење увођење ученика у главне појмове географије као науке: природни прираштај, густина насељености, наталитет и	Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција; Комуникација	Историја, биологија

	обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група	становништва. Миграције становништва. Структуре становништва: биолошке и друштвено-економске. Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету.	морталитет..прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика. Коришћење уџбеника: тестови, видео записи са питањима.		
НАСЕЉА	Анализира географски положај насеља;— објашњава континуиране процесе у развоју—насеља и даје примере у Србији, Европи и свету; доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима	Појам и настанак првих насеља. Положај и географски размештај насеља. Величина и функције насеља. Типови насеља. Урбанизација. Град-унутрашња структура и односи са околним простором. Село и рурални процеси	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама, коришћење увођење ученика у главне појмове географије као науке: природни прираштај, густина насељености, наталитет и морталите, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика. Коришћење уџбеника: тестови, видео записи са питањима.	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација	Историја, биологија

ПРИВРЕДА	Уз помоћу географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности; доводи у везу размештај привредних објеката и– квалитет животне средине; вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету;	Привреда, привредне делатности и сектори привреде. Пољопривреда и географски простор. Индустрија и географски простор. Саобраћај, туризам и географски простор. Ванпривредне делатности. Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету. Концепт одрживог развоја.	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама, коришћење лр кодова Увођење ученика у главне појмове географије као науке: природни прираштај, густина насељености, наталитет и морталитет..прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика. Коришћење уџбеника: тестови, видео записи са питањима.	Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција; Комуникација	Историја, биологија
ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ	Објасни политичко-географску структуру државе Представи процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света Обласни како се издвајају географске регије	Појам и настанак првих држава. Географски положај државе. Величина и компактност територије државе. Појам и функција државних граница. Главни град. Облик владавине. Политичко-географска карта Европе после другог светског рата. Политичко-географска карта света после другог светског рата.	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама, коришћење лр кодова Увођење ученика у главне појмове географије као науке: природни прираштај, густина насељености, наталитет и морталитет..прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика. Коришћење уџбеника: тестови, видео записи са питањима.	Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција; Комуникација	Историја, биологија

		Територијални интегритет и спорови. Интеграциони процеси			
ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	Илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе	Географске регије и регионална географија. Положај и границе Европе. Привредне карактеристике Европе. Становништво Европе. Насеља Европе. Привреда Европе. Географске регије Европе.	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана, ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама, коришћење лр кодова Увођење ученика у главне појмове географије као науке: природни прираштај, густина насељености, наталитет и морталитет. прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика. Коришћење уџбеника: тестови, видео записи са питањима.	Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција; Комуникација	Историја, биологија

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја-
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем.

СТАНДАРДИ:

Тема /област:	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА	ГЕО.ОО.О.1.1. Објашњавају својим речима предмет		

	проучавања географије.		
ГЕОГРАФСКА КАРТА	– ГЕО.ОО.О.1.3. Категоризују географске карте према размери, садржини, намени и просторном обухвату. ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. – ГЕО.ОО.О.2.4. Одређују стране света помоћу компаса и природних и антропогених објеката у простору и на географској карти. – ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте. – ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај. – ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.	– ГЕО.ОО.С.1.3. Упоређују, проналазе сличности и разлике у садржају, размери, намени и просторном обухвату географских карата ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта.	ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. – ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера.
СТАНОВНИШТВО	– ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском	– ГЕО.ОО.С.1.6. Пореде утицај различитих географских фактора	– ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена,

	(природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности).	на развој и размештај становништва, насеља и привреде. – ГЕО.ОО.С.2.5. Израчунавају вредности основних демографских показатеља (стопе наталитета, морталитета, природног прираштаја, имиграције, емиграције, миграционог салда, укупне промене броја становника и густине насељености) на основу готових статистичких података.	развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских показатеља.
НАСЕЉА	– ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности).	– ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталних алата за одређивање основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.).	– ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света.

ПРИВРЕДА	– ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности).	ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.	–ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света.
ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ	ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе).	– ГЕО.ОО.С.1.7. Анализирају факторе настанка и развоја држава у Европи и свету у ближој и даљој прошлости.	
ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	– ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. – ГЕО.ОО.О.1.9. Упореджују географске одлике изабраних регија у Србији и свету.	ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету. – ГЕО.ОО.С.2.6. Одабирају изворе података релевантне за истраживање конкретне географске регије	– ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.2.4. Спровode истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

Критеријуми оцењивања ученика за предмет

Географија

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем. Ученик се из предмета Географија оцењује најмање два пута у полугодишту у петом разреду, а четири пута у полугодишту у шестом, седмом и осмом разреду.

Утоку полугодишта ученици се оцењују на три начина: 1) усмено 2) писмено 3) на основу активности на часу. Ученик може бити оцењен током сваког дела часа и на свим типовима часа. Оцена је јавна са образложењем и препоруком за даљи рад. Оцена се бележи у педагошку свеску и уноси у дневник.

Оцене на писменим задацима, изражена у процентима:

86-100% одличан (5)

70– 85%врло добар (4)

50– 69%добар (3)

30– 49%довољан (2)

0– 29%недовољан (1)

Иницијало процењивање- обавља се на почетку школске године, у првој или другој недељи. Наставник процењује претходна постигнућа ученика у оквиру одређене области или теме, која су од значаја за предмет. Резултат иницијалног процењивања не оцењује се и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика.

Писмена провера постигнућа ученика- обавља се у току оба полугодишта. Ученик ће имати најмање једну оцену (у полугодишту) на контролном задатку дужем од 15 минута. Оцене су јавне, ученик има увид у свој рад. Тестови дужи од 15 минута су најављени, оцена се уписује у дневник у року од осам дана од дана провере. Реализује се на крају наставне области, а према плану предметног наставника.

Провера картографске писмености се остварује усменим и писменим путем–представљање географских објеката на некој карти.

Усмена провера постигнућа ученика- обавља се у току оба полугодишта. Најмање једна оцена треба да буде на основу усмене провере постигнућа ученика.

Активност на часу- активност ученика прати се и вреднује континуирано током наставног процеса.

Елементи формативног оцењивања чине : усмени одговори, ангажовање, степен развијености ученичке компетенције, активност на часу, домаћи задаци, садржај школске свеске, коришћење атласа на часу, успешност у групном раду, практичан рад, излагања и представљања изложби радова, презентација, резултата истраживања, паноа, цртежа, у складу са програмом географије, домаћи задаци, однос према раду, писање есеја, учешћа у дебати и дискусији, сарадња у тиму, комуникација у тиму, показивање иницијативе, заинтересованост, као и учешће на општинском, окружном или републичком такмичењу и учешће на националним и међународним такмичењима.

Критеријуми оцењивања у настави географије

Ученик се оцењује бројчано на основу остварености исхода, самосталности и ангажовања ученика: Оцену одличан (5) добија :

Ученик који у потпуности усвојио основна, проширена и продубљена знања, умења и вештине, уочава битно, логички повезује чињенице и појмове, самостално закључује, критички расуђује, самостално проналази појмове на географској карти.

Оцену врло добар (4) добија:

Ученик који у потпуности усвојио основна знања, умења и вештине и више од половине проширених и продубљених знања, уочава битно, логички повезује чињенице и појмове, уз малу помоћ наставника долази до закључка, критички расуђује, самостално проналази појмове на географској карти.

Оцену добар (3) добија:

Ученик који је у целини усвојио основна знања, умења и вештине, и половину проширених знања, умења и вештина, а према програму предмета, да уз помоћ наставника схвати значење научених садржаја, објашњења и да их повезује, уз помоћ наставника уочава битно, уз помоћ наставника проналази битне појмове на географској карти.

Оцену довољан (2) добија:

Ученик који је усвојио основна знања, умења и вештине, према програму предмета, ученик испољава потешкоће у анализи чињеница, података, њиховом уопштавању и закључивању, има тешкоћа у усменом и писменом изражавању, не сналази се у новим ситуацијама, уз

велику помоћ наставника проналази основне појмове на карти.

Оцену недовољан (1) добија:

Ученик који ни уз помоћ наставника није савладао основно знање, умење и вештине.

Критеријуми за бројчане оцене ученика.

Пети разред

Одличан (5)- ученик објашњава појаве и процесе у Сунчевом систему и њихов утицај на планету Земљу; зна димензије Земље, анализира и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања; објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање, у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, самостално се сналази на географској карти, лако логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује, показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Врло добар (4)- ученик разуме појаве и процесе у Сунчевом систему и њихов утицај на планету Земљу; зна димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања, разуме физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и познаје мере за његову заштиту, обнову и унапређивање, у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.

Добар (3)- ученик класификује небеска тела и описује појаве, процесе и њихове односе у Сунчевом систему разликује и објашњава географске чињенице- објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери), у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.

Довољан (2)- ученик именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред, описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања, именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике; знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1)- ученик не препознаје основне географске објекте, појаве, процесе и односе. Не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује жељу за напредовањем као ни интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

Шести разред:

Одличан (5)- ученик у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, лако логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује, показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања. Доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница- објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте; објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај

становништва и насеља, објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности, вреднује алтернативе за одрживи развој усвојој локалној средини, Србији, Европи и свету, представља процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света; објашњава географске везе и законитости у Европи и уме да издвоји географске регије.

Врло добар (4)- ученик у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује. Разуме просторне (топографске) и каузалне везе географских чињеница- објеката, појава, процеса и углавном самостално доноси закључке о њиховом односу на основу анализе географске карте; описује утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља, познаје утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности, разуме алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету, описује процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света, углавном се самостално сналази на географској карти; познаје географске везе и законитости у Европи и уме да издвоји географске регије, илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе.

Добар (3)- ученик у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе. Одређује стране света у простору и на географској карти, одређује положај места и тачака на географској карти, препознаје и објашњава географске чињенице- објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом; приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболима), графиком, табелом и шемом; разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва, именује међународне организације у свету; описује природне и друштвене одлике Европе и наводи њене географске регије.

Довољан (2)- ученик разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања, наводи и описује начине представљања Земљине површине, препознаје и чита географске и допунске елементе карте; познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред, дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране; препознаје основне природне и друштвене одлике Европе; знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1)- ученик не познаје основне појмове из картографије, области друштвене географије и регионалне географије Европе; знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује жељу за напредовањем и ангажовањем као ни интересовање за учешће у активностима.

Седми разред

Одличан (5)- ученик објашњава географске везе и законитости у Европи и на ваневропским континентима; издваја и објашњава географске регије, препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама, доводи у везу природне

ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава, самостално се сналази на географској карти, у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, лако логички повезује чињенице и појмове; самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Врло добар (4)- ученик разуме географске везе и законитости у Европи и на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије, углавном се самостално служи географском картом, у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове, специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и одабраним државама, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.

Добар (3)- ученик описује природне и друштвене одлике континената и наводи њихове географске регије; у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, делимично је самосталан у сналажењу на географској карти, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.

Довољан (2)- ученик који именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике; знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1)- ученик не познаје основне појмове из регионалне географије Европе и ваневропских континената. Знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује жељу за напредовањем и ангажовањем као ни интересовање за учешће у активностима.

Осми разред

Одличан (5)- ученик анализира и објашњава географске везе и законитости у нашој земљи и издваја и пореди географске регије, самостално се сналази на географској карти, у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља Србије, логички повезује чињенице и појмове; објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности у нашој земљи, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Врло добар (4)- ученик објашњава природне и друштвене одлике наше државе и описује географске везе и законитости у нашој земљи и издваја географске регије, углавном се самостално сналази на географској карти, углавном самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.

Добар (3) ученик описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи и описује њене географске регије у довољној мери показује

способност употребе информација у новим ситуацијама, у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, делимично је самосталан у сналажењу на географској карти, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.

Довољан (2)- ученик препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе, знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, није самосталан у сналажењу на карти, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1)- ученик не познаје основне појмове из регионалне географије Србије, њена природна и друштвена обележја; знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање

Назив предмета: ФИЗИКА

Фонд часова:	Годишњи фонд:	72
	Недељни фонд:	2
Циљ предмета:	<u>Циљ наставе физике</u> јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају природне појаве и основне законе природе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.	
Кључни појмови садржаја предмета:	Релативно кретање, сила, мерење, маса и густина тела, притисак.	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација:
УВОД У ФИЗИКУ	-шта физика проучава -који су задаци физике -начин на који физика проучава свет и природу	Физика као природна наука. Физика и математика. Физика и техника. Физика и медицина. Методе истраживања у физици (посматрање, мерење, оглед...). Огледи који илуструју различите физичке појаве (из свакодневног живота).	На почетку школске године, потребно је спровести иницијални тест. Овај тест је инструмент провере предзнања и потенцијала ученика. На крају школске године, такође, треба спровести часове систематизације градива и проверити ниво постигнућа ученика.	1. дигитална, 2. рад са подацима, 3. решавање проблема, 4. сарадња, 6. комуникација, 8. компетенција за учење, 9. одговоран однос околина, 10.	Математика хемија, географија, биологија

		Демонстрациони огледи: – Како савити млаз воде? – Мехури од сапунице имају облик сфере, зашто? – Када настаје електрично пражњење? – Направи дугу. – Опишимо лик предмета у равном и сферном огледалу	– Поступност (од једноставног ка сложеном) при упознавању нових појмова и формулисању закона. – Очигледност при излагању наставних садржаја (уз сваку тематску целину наведено је више демонстрационих огледа, а у недостатку наставних средстава могуће је користити и симулације).	одговоран однос према здрављу, 11. естетичка компетенција	
КРЕТАЊЕ	-разликује врсте кретања према облику путање и према промени брзине и одређује средњу брзину; – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке	Кретање у свакодневном животу. Релативност кретања. Појмови и величине којима се описује кретање (путања, пут, време, брзина, правац и смер кретања). Векторски карактер брзине. Подела кретања према облику путање и брзини тела. Зависност пређеног пута и брзине од времена код равномерног	– Повезаност наставних садржаја са појавама у свакодневном животу. Програмски садржаји на основу исхода се могу реализовати: 1. излагањем садржаја теме уз одговарајуће демонстрационе огледе; 2. решавањем	1. дигитална, 2. рад са подацима, 3. решавање проблема, 4. сарадња, 6. комуникација, 8. компетенција за учење, 9. одговоран однос околина, 10. одговоран однос	Математика хемија, географија, биологија

	(брзина,...).	праволинијског кретања. Променљиво праволинијско кретање. Средња брзина. Демонстрациони огледи: – Кретање куглице по Галилејевом жљебу. – Кретање мехура ваздуха (или куглице) кроз вертикално постављену дугу провидну цев са течномшћу. Лабораторијска вежбе 1. Одређивање средње брзине променљивог кретања тела и сталне брзине равномерног кретања помоћу стаклене цеви са мехуром (или куглицом).	квалитативних и квантитативних проблема као и проблем-ситуација; 3. лабораторијским вежбама; 4. коришћењем других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја теме (домаћи задаци, пројекти, допунска настава, додатни рад...); 5. систематским праћењем рада сваког ученика.	према здрављу, 11. естетичка компетенција	
СИЛА	– објашњава узајамно деловање тела у непосредном додиру (промена брзине, правца и смера кретања, деформација	Узајамно деловање два тела у непосредном додиру и последице таквог деловања: покретање, заустављање и промена брзине тела,	– Поступност (од једноставног ка сложеном) при упознавању нових појмова и	1. дигитална, 2. рад са подацима, 3. решавање	Математика хемија, географија, биологија

	тела) и узајамно деловање тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично и магнетно деловање); – демонстрира утицај трења и отпора средине на кретање тела и примењује добре и лоше стране ових појава у свакодневном животу; – демонстрира појаву деформације тела под дејством силе, узајамно деловање наелектрисаних тела и узајамно деловање магнета – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке	деформација тела (истезање, сабијање, савијање), трење при кретању тела по хоризонталној подлози и отпор при кретању тела кроз воду и ваздух. Узајамно деловање два тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично, магнетно). Сила као мера узајамног деловања два тела, правац и смер деловања. Векторски карактер силе. Слагање сила истог правца. Процена интензитета силе демонстрационим динамометром. Сила Земљине теже. Тежина тела као последица деловања силе Земљине теже. Демонстрациони огледи. – Истежање и сабијање еластичне опруге. Трење при клизању и котрљању. Слободно	формулисању закона. – Очигледност при излагању наставних садржаја (уз сваку тематску целину наведено је више демонстрационих огледа, а у недостатку наставних средстава могуће је користити и симулације). - излагањем садржаја теме уз одговарајуће демонстрационе огледе; - решавањем квалитативних и квантитативних проблема као и проблем-ситуација; - лабораторијским вежбама; - коришћењем других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја теме (домаћи задаци, пројекти, допунска настава, додатни рад...);	проблема, 4. сарадња, 6. комуникација, 8. компетенција за учење, 9. одговоран однос околина, 10. одговоран однос према здрављу, 11. естетичка компетенција	
--	---	--	--	---	--

		падање. – Привлачење и одбијање наелектрисаних тела. – Привлачење и одбијање магнета.	- систематским праћењем рада сваког ученика.		
МЕРЕЊЕ	– изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (SI) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега); – процењује вредност најмањег подеока код мерних инструмената (односно, тачност мерења); – мери тежину, дужину, време, запремин у и масу – одређује средњу вредност мерене величине и грешку	Основне и изведене физичке величине и њихове јединице (префикси микро, мили, кило, мега). Међународни систем мера. Мерила и мерни инструменти (опсег и тачност). Директно и индиректно мерење. Појам средње вредности мерене величине и грешке мерења при директним мерењима. Демонстрациони огледи. – Мерење дужине (метарска трака, лењир), запремине (мензура) и времена (часовник, хронометар). – Приказивање неких	– Поступност (од једноставног ка сложеном) при упознавању нових појмова и формулисању закона. – Очигледност при излагању наставних садржаја (уз сваку тематску целину наведено је више демонстрационих огледа, а у недостатку наставних средстава могуће је користити и симулације). - излагањем садржаја теме уз одговарајуће демонстрационе огледе; - решавањем квалитативних и квантитативних проблема као и	1. дигитална, 2. рад са подацима, 3. решавање проблема, 4. сарадња, 6. комуникација, 8. компетенција за учење, 9. одговоран однос околина, 10. одговоран однос према здрављу, 11. естетичка компетенција	Математика хемија, географија, биологија

	мерења;	мерних инструмената (вага, термометри, електрични инструменти). Лабораторијске вежбе 1. Мерење димензија тела лењиром са милиметарском поделом 2. Мерење запремине чврстих тела неправилног облика помоћу мензуре. 3. Мерење еластичне силе при истезању и сабијању опруге. 4. Мерење силе трења при клизању или котрљању тела по равној подлози.илиметарском поделом.	проблем-ситуација; - лабораторијским вежбама; -коришћењем других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја теме (домаћи задаци, пројекти, допунска настава, додатни рад...); - систематским праћењем рада сваког ученика.		
МАСА И ГУСТИНА	– разликује деловање силе Земљине теже од тежине тела; – повезује масу и инерцију, разликује масу и тежину тела, препознаје их у свакодневном животу и решава различите	Инертност тела. Закон инерције (Први Њутнов закон механике). Маса тела на основу појма о инертности и о узајамном деловању тела. Маса и тежина као	– Поступност (од једноставног ка сложеном) при упознавању нових појмова и формулисању закона. – Очигледност при излагању наставних	1. дигитална, 2. рад са подацима, 3. решавање проблема, 4. сарадња,	Математика хемија, географија, биологија

	проблемске задатке (проблем ситуације); – демонстрира појаву инерције тела, – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (тежина, густина,)	различити појмови. Мерење масе тела вагом. Густина тела. Средња густина тела. Одређивање густине чврстих тела. Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине. Демонстрациони огледи. – Илустровање инертности тела. – Судари двеју кугли (а) исте величине, истог материјала, (б) различите величине, истог материјала, (в) исте величине, различитог материјала. – Мерење масе вагом.	садржаја (уз сваку тематску целину наведено је више демонстрационих огледа, а у недостатку наставних средстава могуће је користити и симулације). - излагањем садржаја теме уз одговарајуће демонстрационе огледе; - решавањем квалитативних и квантитативних проблема као и проблем-ситуација; - лабораторијским вежбама; - коришћењем других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја теме (домаћи задаци, пројекти, допунска настава, додатни рад...); - систематским праћењем рада сваког ученика.	6. комуникација, 8. компетенција за учење, 9. одговоран однос околина, 10. одговоран однос према здрављу, 11. естетичка компетенција	
--	---	---	--	---	--

ПРИТИСАК	– демонстрира појаву притисак чврстих тела и течности; – разликује преношење силе притиска кроз чврста тела и течности и наводи примере примене (хидраулична преса, кочнице аутомобила, ходање по снегу...); – познаје примену хидростатичког притисака (принцип рада водовода, фонтане); -на основу мерених вредности одређује притисак; – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (притисак чврстих тела и течности...).	Притисак чврстих тела. Притисак у мирној течности. Хидростатички притисак. Спојени судови. Атмосферски притисак. Торичелијев оглед. Зависност атмосферског притиска од надморске висине. Барометри. Преношење спољњег притиска кроз течности и гасове у затвореним судовима. Паскалов закон и његова примена. Демонстрациони огледи. – Зависност притиска чврстих тела од величине додирне површине и од т– Стаклена цев са покретним дном за демонстрацију хидростатичког притиска. – Преношење притиска кроз течност (стаклена цев с мембраном,	– Поступност (од једноставног ка сложеном) при упознавању нових појмова и формулисању закона. – Очигледност при излагању наставних садржаја (уз сваку тематску целину наведено је више демонстрационих огледа, а у недостатку наставних средстава могуће је користити и симулације). - излагањем садржаја теме уз одговарајуће демонстрационе огледе; - решавањем квалитативних и квантитативних проблема као и проблем-ситуација; - лабораторијским вежбама; -коришћењем других начина рада који доприносе бољем	1. дигитална, 2. рад са подацима, 3. решавање проблема, 4. сарадња, 6. комуникација, 8. компетенција за учење, 9. одговоран однос околина, 10. одговоран однос према здрављу, 11. естетичка компетенција	Математика хемија, географија, биологија
-----------------	---	--	---	---	---

		Херонова боца, спојени судови). – Хидраулична преса (нпр. два медицинска инјекциона шприца различитих попречних пресека спојена силиконским цревом). – Огледи који илуструју разлику притисака ваздуха (како се ваздух може „видети”, како свећа може да гори под водом). – Огледи који илуструју деловање атмосферског притиска. Лабораторијска вежба 1. Одређивање зависности хидростатичког притиска од дубине воде тежине тела.	разумевању садржаја теме (домаћи задаци, пројекти, допунска настава, додатни рад...); - систематским праћењем рада сваког ученика.		
--	--	--	--	--	--

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:

По изради и формирању профила и процене способности ученика урадиће се прилагођени план и програм учења ученика.

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Учењем физике у основној школи ученици развијају радозналост према природним појавама и разумевање основних физичких концепата. Ученици увиђају узроке и последице физичких појава као што су механичко и осцилаторно кретање, простирање звука и светлости, деловање сила, протицање струје и одржање енергије. Успостављају односе између физичких величина којима се ове појаве описују користећи језик симбола и формула, табела и графикана, притом развијајући логичко и математичко мишљење. Ученици иницирају, планирају и реализују једноставна истраживања у којима користе основну методологију физике, укључујући експерименте и компјутерске симулације. Прикупљају, обрађују, анализирају и критички тумаче податке. Реализовањем разноврсних задатака ученици развијају вештине учења и вредновања процеса и резултата рада. Истраживањем проблема у физици, у кооперацији са другима, ученици излажу своје идеје, аргументују и презентују налазе и тако развијају научну писменост, језичке и комуникацијске вештине, способност уважавања мишљења других и сарадничке компетенције. Ученици примењују стечена знања и вештине у ситуацијама из свакодневног живота. Сагледавају примену физике у различитим областима укључујући медицину, електротехнику, енергетику и саобраћај. Свесни су њене улоге у развоју људског друштва кроз историју и значаја за савремене технолошке промене које унапређују квалитет живота. Услед тога, ученици заузимају проактиван став о коришћењу физике за решавање проблема у природи узрокованих људским деловањем и усвајају понашања којима чувају здравље и животну средину.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Учењем физике ученици развијају радозналост према појавама у природи и продубљују разумевање једноставних физичких појава са којима су се сусретали раније у животу и током школовања, пре свега у областима које се односе на електрицитет, магнетизам и понашање тела при загревању и хлађењу. Усвајањем основних физичких концепата, као што су сила и последице узајамног деловања тела, ученици уочавају физичке законитости и тако стичу уопштена и систематски повезана физичка знања и формирају свест о могућности науке да детаљно и обухватно објасни свет који их окружује. Ученици развијају основна знања о атомској и молекулској структури супстанције. На овај начин повезују физику са другим природним наукама и граде основу за разумевање комплекснијих појмова као што је радиоактивност.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици размишљају о начинима на које се може доћи до знања о природним појавама и тако формирају основна схватања о природи науке и заснивају поверење у науку. Уз инструкције реализују једноставне истраживачке задатке у којима описују природне појаве

користећи основне физичке појмове и законе. Мере физичке величине, уочавају грешке и записују резултате мерења користећи и интерпретирајући при томе симболе и формуле, табеле и графике. Ученици користе различите изворе информација и искуства других за решавање једноставних проблема. Радећи у пару или групи, дају свој допринос који умеју да вреднују, понашају се конструктивно и сараднички и у дискусији користе основне физичке изразе.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Примењујући основна знања и вештине из физике у ситуацијама из свакодневног живота, ученици унапређују личну безбедност и здравље и предузимају активности које чувају животну средину и промовишу одржив развој. Умеју да примене основна знања о кретању и опишу принцип рада простих машина у ситуацијама из свакодневног живота. Разумеју како струја делује у инсталацијама и уређајима у домаћинству и знају како да заштите себе и друге од струјног удара. Ученици поштују допринос физике развоју људског друштва кроз историју и њен значај у технолошким променама којима се побољшава квалитет живота, на пример у медицини, електротехници и саобраћају. Развијају своју еколошку свест и бирају понашања која доприносе мерама штедње енергије и коришћењу обновљивих извора енергије. Ученици конструктивно сарађују са другима, поштујући њихова мишљења и ставове и на тај начин постају толерантни и проактивни грађани.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Основни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
– ФИЗ.ОО.О.1.1. Разликују врсте кретања према облику путање и промени брзине – ФИЗ.ОО.О.1.2. На једноставним примерима анализирају узајамно деловање тела.	– ФИЗ.ОО.О.2.1. Наводе начине на које се природне појаве могу истражити и објаснити. – ФИЗ.ОО.О.2.2. Интерпретирају табеларни и графички приказ података у физичким истраживањима и свакодневном животу. – ФИЗ.ОО.О.2.3. Очитавају мерну скалу и записују резултат мерења. – ФИЗ.ОО.О.2.4. На основу упутства реализују једноставне експерименте и описују њихов ток.	– ФИЗ.ОО.О.3.1. Примењују основна знања о кретању у ситуацијама из свакодневног живота. – ФИЗ.ОО.О.3.2. Описују принцип рада простих машина у свакодневним ситуацијама. – ФИЗ.ОО.О.3.5. На примерима из свакодневног живота препознају улогу физике у технолошком развоју.

	– ФИЗ.ОО.О.2.5. Изражавају физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (SI).	– ФИЗ.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађују са другима у истраживањима, пројектима и другим активностима. – ФИЗ.ОО.О.3.8. Позитивно вреднују допринос физике у развоју људске заједнице.
--	--	--

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици развијају способност и спремност да природне појаве објасне коришћењем корпуса знања карактеристичних за физику, што им даје широку базу за даље учење и школовање и истовремено их припрема за активно сналажење у свакодневном животу. Интерпретирањем узајамног деловања тела и Њутнових закона механике ученици логички резонују и заснивају ставове на доказима. Активно примењују основне математичке принципе при решавању проблема повезаних са физичким појавама као што су равномерно променљиво кретање и кретање у правцу гравитационог убрзања. Овладавањем знањима о осцилаторном и таласном кретању, звуку, светлосним појавама и електричној струји, ученици ојачавају свест о повезаности физике са свакодневним животом и технолошким развојем друштва. Учењем о енергији, агрегатним стањима и радиоактивности, ученици изграђују основу за разумевање комплекснијих процеса који се тичу очувања животне средине и коришћења обновљивих извора енергије. Ученици развијају основе логичког и критичког мишљења кроз успостављање и извођење закључака о односима физичких величина у различитим областима, на пример, областима које се односе на густину, притисак и равнотежу. Истовремено, ученици уче да преиспитују своје идеје и претпоставке и развијају кључне компетенције попут сарадње, комуникације и решавања проблема.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици истражују појмове, концепте и законитости физике путем експеримената. Умеју да планирају и безбедно и правилно реализују једноставне истраживачке активности које захтевају примену знања и методологије физике. Постављају истраживачка питања и тако развијају интересовање за физику. Користећи различите врсте извора информација, ученици проналазе и прикупљају податке. Обрађују, систематизују и анализирају резултате и на основу њих изводе закључке. Увиђају узроке и последице физичких појава и успостављају логичке односе између физичких величина, чиме развијају аналитичке вештине, резонување и закључивање. Ученици истражују и употребљавају различите рачунарске симулације, анимације и програме за обраду података и тако развијају вештине управљања подацима и представљања резултата. Реализовањем истраживачких, пројектних и лабораторијских задатака самостално, кроз рад у пару или групи, развијају саморегулацију учења и способност вредновања процеса и резултата рада.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици су способни да разматрају позитивне и негативне стране коришћења различитих извора енергије и да промовишу практичне употребе које доприносе развоју људске заједнице не угрожавајући животну средину. Граде дигиталну писменост тако што безбедно, етички и критички користе дигиталне технологије за проналажење информација и података који су им потребни у различитим пројектима и истраживањима. Ученици уочавају неусклађеност физичких концепата и законитости са садржајима приказаним у медијима који се баве употребом научних достигнућа за бољи квалитет живота и критички се односе према датим информацијама. Повезују знања из оптике са њиховом применом у медицини (дијагностика и лечење мана ока) и знања из акустике са њиховом применом у музици (функционисање различитих инструмената).

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Средњи ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ФИЗ.ОО.С.1.1. Примењују релације између физичких величина којима се описује механичко кретање. – ФИЗ.ОО.С.1.2. Објашњавају разлику између скаларних и векторских физичких величина. – ФИЗ.ОО.С.1.4. Разликују појмове маса и тежина – ФИЗ.ОО.С.1.6. Изводе закључке о утицају одговарајућих физичких величина на вредност притиска. – ФИЗ.ОО.С.1.7. Примењују концепт густине при објашњавању појава из свакодневног живота.	– ФИЗ.ОО.С.2.1. Формулишу једноставна истраживачка питања уз усмеравање наставника. – ФИЗ.ОО.С.2.2. Безбедно и правилно користе различите методе, технике и процедуре за прикупљање података. – ФИЗ.ОО.С.2.3. Табеларно и графички систематизују резултате истраживања и мерења. – ФИЗ.ОО.С.2.4. Представљају резултат мерења средњом вредношћу. – ФИЗ.ОО.С.2.5. Анализирају податке добијене експериментом и истраживањем и изводе закључке.	– ФИЗ.ОО.С.3.5. Критички и одговорно користе дигиталне технологије за истраживање и информисање у циљу учења физике.

– ФИЗ.ОО.С.1.14. Објашњавају природну и вештачку радиоактивност, њихове ефекте и потребу за заштитом.	– ФИЗ.ОО.С.2.6. Разликују и користи префиксе нано, микро, мили, кило, мега и гига.	
---	--	--

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) На напредном нивоу ученици дубље развијају резоновање, аргументовање и закључивање анализирајући, на пример, утицај односа сила на стање мировања и кретања тела. Примењују закон одржања енергије, што им даје основу за разумевање разноврсних процеса у енергетици и изграђивање свести о утицају различитих технологија на животну средину. Ученици на базичном нивоу овладавају сложенијим концептима који се тичу електричног поља и магнетизма. Способни су да истовремено разматрају међусобне интеракције више различитих физичких величина и законитости у некој ситуацији и интегришу их на смислен и целовит начин. Ученици умеју да управљају подацима и критички се односе према њима.
--

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици кроз примере разумеју да се научним истраживањима граде нова знања тако што се стара критички преиспитују и ригорозно проверавају. Самостално истражују природне појаве постављајући и изводећи експерименте. Истражујући, ученици проналазе информације и бирају и планирају најадекватније начине решавања проблемских ситуација. Критички се односе према подацима, умеју да процене примереност својих поступака у раду, исправност записа резултата и грешака у мерењу, тачност решења и смисленост резултата у погледу усклађености са теоријом. Ученици дискутују о изворима грешака и одступања од очекиваног и предлажу начине њиховог кориговања. У дискусијама умеју да аргументују ставове користећи физичке законитости. Способни су да вреднују научно и самостално планирају нове циљеве учења.
--

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици у дискусији аргументовано заступају научни поглед на свет и промовишу одлучивање засновано на научним доказима. Иницирају, креирају и реализују активности којима развијају научну писменост и ангажују се на очувању здравља и заштити животне средине (спречавање глобалног загревања, загађења буком и светлошћу) на локалном и ширем нивоу. На овај начин развијају креативност, иницијативу и бригу за друге. Повезују знања из физике са другим научним дисциплинама како би могли да сагледају достигнућа из физике и њихов допринос развоју људског друштва из историјске, географске и друштвене перспективе. Уочавају примену физичких принципа у уметности (разноврсна уметничка дела и решења) и спорту (побољшање физичких перформанси).

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Напредни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ФИЗ.ОО.Н.1.1. Анализирају утицај односа сила на кретање тела.	– ФИЗ.ОО.Н.2.1. На основу разматрања различитих начина истраживања и мерења, бирају и планирају оне који су најпоузданији и најекономичнији. – ФИЗ.ОО.Н.2.2. Критички разматрају доступне податке у поставци задатка, начин решавања, тачност решења и физички смисао добијених решења. – ФИЗ.ОО.Н.2.3. Израчунавају апсолутну и релативну грешку директно мерених физичких величина и правилно записују резултат мерења. – ФИЗ.ОО.Н.2.4. Критички преиспитују усклађеност резултата и закључака истраживања са физичким законима и принципима, потврђују њихово важење и дискутују о разлозима одступања. – ФИЗ.ОО.Н.2.5. Примерима илуструју да се научна знања у датој дисциплини стално проверавају, критички преиспитују и потврђују или мењају на основу истраживања и аргумената.	– ФИЗ.ОО.Н.3.1. Објашњавају примену физике у спорту. – ФИЗ.ОО.Н.3.2. Уочавају физичке принципе у уметничким решењима. – ФИЗ.ОО.Н.3.5. У дискусији аргументовано заступају научни поглед на свет.

Критеријуми оцењивања ученика

Елементи оцењивања из физике су:

1. усвојеност образовних садржаја
2. примена знања
3. активност ученика

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- активности на часу
- израде практичних радова
- израде презентација, панорама, реферата
- практичног рада на рачунару
- усменог испитивања
- учешћа у извођењу огледа
- 15-то минутне писмене провере знања
- активности везане за припрему и учешће на такмичењима и школским манифестацијама
- повезивање теоријских знања са практичним радом и свакодневним животом.

Активност, ангажованост и постигнути ниво знања ученика вреднује се на сваком часу. Такође, различити практични радови, вреднују се на основу:

- сложености рада
- самосталности израде рада од стране ученика,
- примене мера понашања у лабораторији
- правилног коришћења различитих мерних инструмената
- успешности рада на рачунару
- примене знања у извођењу експеримената и огледа
- мотивисаности ученика током израде рада

Ученик који потпуно самостално остварује циљеве и задатке, извршава већину сложених захтева и врло је мотивисан у свом раду, оцењује се оценом **одличан (5)**

Ученик који самостално остварује циљеве и задатке, као и део сложених захтева и мотивисан је у свом раду, оцењује се оценом врло **добар (4)**.

Ученик који самостално савлађује једноставне захтеве, као и већи део циљева и задатака, просечно је ангажован у свом раду, оцењује се оценом **добар (3)**.

Ученик који тек уз помоћ наставника савлађује једноставне захтеве, просечно је ангажован и мотивисан у свом раду, оцењује се оценом **довољан (2)**.

Ученик који ни уз помоћ наставника не савлађује једноставне захтеве, није ангажован и мотивисан, неодговорно се односи према раду, оцењује се оценом **недовољан (1)**.

Петнестоминутне писмене провере знања су најчешће на крају наставне јединице или теме. Бодовна скала је урађена приближно следећим процентима:

- најмање 90 процената је оцена одличан (5),

- најмање 70 процената је оцена врло добар (4),
- најмање 50 процената је оцена добар (3),
- најмање 30 процената је оцена довољан (2),

мање од 30 процената је оцена недовољан (1).

Назив предмета: МАТЕМАТИКА

Фонд часова:	Годишњи фонд: 144 Недељни фонд : 4
Циљ предмета:	Циљ учења у настави математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Кључни појмови садржаја предмета:	Појам негативних бројева. Скуп целих бројева. Супротан број. Апсолутна вредност. Углови. Подударност. Висина троугла. Једнакокраки троугао. Једнакостранични троугао. Центар описане кружнице. Центар уписане кружнице. Рационални бројеви. Једначине и неједначине. Координатни систем. Пропорције, пропорционалност. Чевороугао, Дијагонале, Паралелограм Ромб Квадрат Правоугаоник Трапез Средња линија, делтоид. Површина четвороуглова

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи: Ученик ће бити у стању да:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ Међупредметне компетенције:	Корелација
Цели бројеви	- прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе бројеве; - одреди супротан број и апсолутну вредност целог броја;	Скуп целих бројева (Z). - Супротан број. Апсолутна вредност	У примени ће бити: - метода усменог излагања - метода разговора - метода рада са текстом - илустративно-	Компетенција за учење - Рад са подацима и	Унутарпредметна садржајима претходних разреда, физика

	-израчуна вредности једноставнијих бројевних израза; -решити једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз.	целог броја. Приказ целих бројева на бројевној правој. Упоредивање целих бројева. Основне рачунске операције у скупу Z и њихова својства. Изрази са целим бројевима.	демонстрациона метода - метода писмених и графичких радова. Облици рада : фронтални, индивидуални, индивидуализирани, групни и рад у пару. Приликом увођења теме користити што више примера из свакодневног живота из којих би ученици самостално закључили шта су то негативни бројеви. Кроз предавање проширити скуп N_0 природних бројева са нулом на скуп целих бројева Z. Користити визуелне технике и примере- применом ПХЕТ симулација на рачунару или телефонима. -Проширивање скупа операција. -Демонстрирати представљање на бројевној правој бројева из скупа Z.	информацијама -Комуникација -Сарадња - Дигитална компетенција -Решавање проблема	
--	---	--	---	---	--

			Објаснити: n и $-n$, пар супротних бројева. Увести појам : n апсолутна вредност n . Објаснити сабирање кроз конкретне примере, закони сабирања. Преглед основних својстава (која истичу структуру уређеног прстена), користећи a, b, c као ознаке за променљиве (а не оне којима се истиче знак целог броја). Пратити рад ученика, обилазити их и давати додатна објашњења. Користити задатке из збирке али и примере из реалног живота у што већој мери. Ради кратких провера усвојености појмова може се користити ИКТ-квизови- које ученици радо прихватају а опремљеност школе омогућава примену. Начини		
--	--	--	---	--	--

			провере остварености исхода -активност на часу -усмени одговор -писмене провере -домаћи задаци и однос према раду -кратки одговори у оквиру решавања задатка пред таблом		
Троугао	класификује троуглове на основу њихових својстава; конструише углове од 90° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова; уочи одговарајуће елементе подударних троуглова; утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности; конструише троугао на основу задатих елемената	1.ДЕО: Појам троугла. Обим троугла. Једнакокраки и једнакостранични троуглови. Висина троугла. Углови троугла. Збир углова троуглова. Врсте троуглова према угловима. Однос између	Тема је подељена у два дела због тога што је пожељно комбиновати алгебарске и геометријске садржаје. У примени ће бити: метода усменог излагања, метода разговора, метода рада са текстом - илустративно-демонстрациона метода писмених и графичких радова. Облици рада : фронтални, индивидуални, индивидуализирани, групни и рад у пару. У раду користити школски геометријски прибор помоћу кога демонстрацијом водити	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња	Унутарпредметна садржајима претходних разреда, техника и технологија

	(странице и углови); примени својства троуглова у једноставнијим задацима; одреди центар описане и уписане кружнице троугла; примењује особине осне симетрије, централне симетрије и транслације у једноставнијим задацима; правилно користи геометријски прибор	страница и углова троугла. Неједнакост троугла. - Конструкције неких углова (60°, 120°, 30°, 45°, 75°, 135°). 2. ДЕО Основне конструкције троуглова. - Појам подударности и ставови подударности. - Централна симетрија и подударност. - Осна симетрија и подударност.	ученике до првилне и прецизне употребе прибора при конструкцијама. Пожељно је да ученици користе за ову област свеске без квадратића. У настави се користе уџбеник и збирка задатака,. Дати дефиницију троугла - Осмислити класификацију троуглова према страницама и угловима. Демонстрирати одговарајуће конструкције, најпре конструкције углова од 90° и 60°, а затим увежбати конструкцију симетрале угла лењиром и шестаром и подсетити ученике на конструктивно сабирање и одузимање углова. На овај начин конструисати углове од 30°, 15°, $7^\circ 30'$, 75°, $22^\circ 30'$, $52^\circ 30'$ и друге углове. QR кодове у уџбенику ученици могу користити да на часу и приликом рада домаћих задатака прате поступке		
--	---	--	--	--	--

		- Центар описане и уписане кружнице - троугла.	конструкције. Извести једноставна тврђења о збиру унутрашњих углова троугла и спољашњем угловима троугла Обраду појма подударности међу троугловима поделити на три фазе. У првој фази увести појам подударности ослањајући се на визуелну перцепцију и геометријску интуицију ученика. Друга фаза је упознавање са ставовима подударности. У другој фази ограничити се само на једноставне задатке примене ставова подударности:– у којима су дата (нацртана или описана) два троугла за које се непосредно (са слике или из текста) могу уочити једнакости из услова неког става; – у којима се захтева од ученика да уочи који став се може применити и да одреди једнакост осталих парова одговарајућих страница,		
--	--	--	---	--	--

			односно углова. У трећој фази обраде подударности, применом ставова треба извести особине централне и осне симетрије које су ученицима познате из петог разреда. Начини провере остварености исхода - активност на часу -усмени одговор -писмене провере -домаћи задаци и однос према раду -продукти ученикових активности- прецизност у коришћењу геометријског прибора		
Рационални бројеви	-прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој рационалне бројеве у облику разломка и у децималном запису;	1.ДЕО Скуп рационалних бројева. Супротан број.	Тема је подељена у два дела због тога што је пожељно комбиновати алгебарске и геометријске садржаје. У примени ће бити: - метода усменог излагања	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима	Унутарпредметна садржајима претходних разреда, физика, географија,

	-одреди супротан број апсолутну вредност рационалног броја; -израчуна вредности једноставнијих бројевних израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; -реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; -примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама; -прикаже податке у зависности између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и	апсолутна вредност рационалног броја. Приказ рационалних бројева на бројевној правој. Упоредивање рационалних бројева Основне рачунске операције у скупу Q и њихова својства. Изрази с рационалним бројевима. Једначине неједначине: 2.ДЕО: Координатни систем. Приказ података у координатном систему.	-метода разговора - метода рада са текстом - илустративно- демонстрациона метода -метода писмених и графичкихрадова. Облици рада : фронтални, индивидуални, индивидуализирани, групни и рад у пару. На почетку обраде дефинисати скуп Q надовезујући се на претходно обрађен скуп Z. Решавање линеарних једначина и неједначина обрађивати после проширења бројевних система до скупа Q рационалних бројева.У раду се могу ради вежбања користити ПХЕТ симулације -на рачунарима или телефонима. У другом делу приликом обраде појма координатни систем важно је поновити појмове из претходне године, одређивање осно и централно симетричних тачака и	и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња	информатика и рачунарство
--	--	---	---	--	----------------------------------

	линијски дијаграм); -тумачи податке приказане табелом и графички	Приказ зависности међу величинама. Размере,пропорције и проценти. Директна пропорционалност. Обрнута пропорционалност.	објеката у координатном систему у односу на координатне осе и координатни почетак, као и транслације тачака или познатих геометријских објеката за задати вектор. Важно је да се ученици оспособе да „читају” графиконе и уочавају зависности међу величинама и у случајевима када оне нису приказане директно на графикону или табели Обраду градива размере и пропорционалност подредити практичном циљу, узповезивање са већ познатим садржајима Математике (проценти) и других предмета (Физика, Географија, Биологија, Информатика) у циљу израчунавања непознатог члана пропорције.График линеарне функције повезати са практичним примерима из свакодневног живота и других предмета.		
--	--	--	---	--	--

			Начини провере остварености исхода - активност на часу -усмени одговор -писмене провере -домаћи задаци и однос према раду -кратки одговори у оквиру решавања задатка пред таблом		
Четвороугао	-класификује четвороуглове на основу њихових својстава; -конструира паралелограм и трапез на основу задатих елемената(странице, углови и дијагонале четвороугла); -примени својства четвороуглова у једноставнијим задацима; сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама;	Углови четвороугла. Збир углова четвороугла. Паралелограм. Особине паралелограма. Услови да четвороугао буде паралелограм. Ромб, правоугаоник и квадрат. Конструкција паралелограма. Сабирање и	У примени ће бити: -метода усменог излагања -метода разговора -метода рада са текстом - илустративно-демонстрациона метода -метода писмених и графичких радова.Облици рада : фронтални, индивидуални, индивидуализирани,групни и рад у пару.Дефиниција појмова: квадрат, правоугаоник , ромб , трапез, делтоид.. -Истицати логичку класификацију класа	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња	Унутарпредметна, техника и технологија

	-примењује особине осне симетрије, централне симетрије и транслације у једноставнијим задацима	одузимање вектора. Множење вектора бројем. Трапез. Особине трапеца.Средња линија троугла и трапеца. Конструкције трапеца. делтоид	Геометријских фигура (квадрат је правоугаоник, правоугаоник је парарелограм). Демонстрирати одговарајуће конструкције . - Указати да се четвороугао може разложити на троуглове и искористити за лакше доказивање једнакости дијагонала. правоугаоника, нормалност дијагонала код ромба, узајамно половљење дијагонала и сл. -Демонстрирати одговарајуће доказе - Треба се ослањати на карактеристична својства при конструкцији. Демонстрирати. -Праћење активности ученика на свим пољима		
--	---	--	---	--	--

			рада. -сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама; -Увести појам и особине делтоида. његова конструкција није предвиђена. У раду користити школски геометријски прибор помоћу кога демонстрацијом водити ученике до правилне и прецизне употребе прибора при конструкцијама. Пожељно је да ученици користе за ову област свеске без квадратића. Начини провере остварености исхода - активност на часу -усмени одговор -писмене провере -домаћи задаци и однос према раду -продукти ученикових активности- прецизност у коришћењу геометријског		
--	--	--	--	--	--

			прибора		
Површина троугла и четвороугла	-израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или расположиву једнакост.	Појам површине фигуре, површина правоугаоника и квадрата. Једнакост површина подударних фигура. Површина паралелограма, троугла, трапеца. Површина четвороугла с нормалним дијагоналама.	У примени ће бити: - метода усменог излагања -метода разговора - метода рада са текстом – илустративно- демонстрациона метода -метода писмених и графичкихрадова. Облици рада : фронтални, индивидуални, индивидуализирани, групни и рад у пару. Једначење површина геометријских фигура осмишљава се на класичан начин, ослањајући се на појмове разложиве и допунске једнакости.Демонстрација одговарајућих примера.. - Полазећи од површине правоугаоника допуњавањем и разлагањем,	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња	Унутарпред метна, техника и технологија

			изводе се формуле за површину паралелограма, троугла и трапеза. Демонстрирати одговарајуће доказе. Објаснити да кад су странице a и b изражене мерним бројевима, релативно датим дужинским јединицама, израз a b схвата се као производ бројева којим се површина изражава преко одговарајуће јединице за површину. На одговарајућим примерима демонстрирати Израчунавање површина четвороугла уз посебно наглашавање битности истоимених јединица. Објаснити практичну примену. Начини провере остварености исхода - активност на часу		
--	--	--	--	--	--

			-усмени одговор -писмене провере -домаћи задаци и однос према раду -кратки одговори у оквиру решавања задатка пред таблом		
--	--	--	---	--	--

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- Што већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја.

Део школског програма биће индивидуални планови за ученике којима је потребна додатна подршка због сметњи и тешкоћа у развоју и учењу, као и надареним ученицима.

СТАНДАРДИ			
Тема /област:	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Цели бројеви	-МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. – МАТ.А.ОО.О.1.3. Изводе основне поступке при раду са општим бројевима. – МАТ.А.ОО.О.1.5. Решавају једноставне	– МАТ.А.ОО.С.1.2. Имају шира знања о својствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева.	-МАТ.А.ОО.Н.1.2. Ефикасно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима.

	линеарне једначине и неједначине.		
Троугао	– МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. –МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. – МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције. – МАТ.Г.ОО.О.1.10. Препознају подударне и симетричне геометријске фигуре у равни.	– МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знају и користе основна тврђења (ставове подударности и сличности, итд.) о геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим проблемима. –МАТ.Г.ОО.С.1.8. Конструишу једноставне геометријске фигуре.	–МАТ.А.ОО.Н.1.1. Користе скупове, скуповне операције и релације у садржајима из геометрије –МАТ.Г.ОО.Н.1.5. Конструишу геометријске фигуре, по потреби примењујући више познатих тврђења. – МАТ.Г.ОО.Н.1.6. Доказују геометријска тврђења, по потреби примењујући више познатих тврђења (Питагорина теорема и њен обрат, Талесова теорема, ставови подударности и сличности, значајне тачке троугла, збир углова многоугла, и друго).
Рационални бројеви	–МАТ.А.ОО.О.1.1. Усвојили су појам скупа и изводе једноставне скуповне операције са два задата скупа. – МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова	– МАТ.А.ОО.С.1.3. Решавају линеарне једначине и неједначине, као и системе линеарних једначина са две непознате.	–МАТ.А.ОО.Н.1.2. Ефикасно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима.

	својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. – МАТ.А.ОО.О.1.3. Изводе основне поступке при раду са општим бројевима. – МАТ.А.ОО.О.1.4. Користе директну и обрнуту пропорционалност у познатом контексту. – МАТ.А.ОО.О.1.5. Решавају једноставне линеарне једначине и неједначине. – МАТ.С.ОО.О.1.11. Елементарно тумаче табеларно или графички представљене податке.	– МАТ.А.ОО.С.1.4. Уочавају зависност међу променљивим величинама и примењују линеарну функцију.	– МАТ.А.ОО.Н.1.3. Оспособљени су за елементарно математичко моделирање у познатом контексту. –МАТ.С.ОО.Н.1.7. Анализирају сложеније скупове прикупљених података.
Четвороугао	– МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. – МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције.	–МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања на једноставније објекте, служе се различитим јединицама мере – МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знају и користе основна тврђења (ставове подударности и	–МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. –МАТ.Г.ОО.Н.1.5. Конструирају геометријске фигуре, по потреби примењујући више познатих

		сличности, итд.) о геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим проблемима. – МАТ.Г.ОО.С.1.9. Знају и користе основне изометријске трансформације и пресликавају фигуре конструкцијски или уз помоћ дате квадратне мреже.	тврђења. – МАТ.Г.ОО.Н.1.6. Доказују геометријска тврђења, по потреби примењујући више познатих тврђења (Питагорина теорема и њен обрат, Талесова теорема, ставови подударности и сличности, значајне тачке троугла, збир углова многоугла, и друго).
Површина троугла и четвороугла	– МАТ.Г.ОО.О.1.7. Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теорему. -МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове.	-МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката,	-МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, -МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

Иницијално тестирање

На почетку школске године наставник процењује претходна постигнућа ученика у оквиру одређене области, резултат иницијалног процењивања се не оцењује и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика.

Сумативно оцењивање

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

1. писмених провера знања (контролних задатака, писмених задатака)
2. усменог испитивања;
3. активности на часу.

Оцењивање је јавно и оцена одмах мора да буде образложена ученику.

Писане провере постигнућа ученика у трајању од 45 минута се најављују и планирају на нивоу одељењских већа на почетку сваког полугодишта. Оцена је бројчана и уписује се у дневник у року од осам дана од дана провере. За писане провере од 45 минута важи да у току школске године ученик има четири писмена задатка (по два у сваком полугодишту) и 4 контролна задатака.

Закључна оцена се формира као аритметичка средина свих оцена добијених током целе школске године.

Када су питању писмене провере знања скала која изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене је следећа:

- 88%-до 100% одличан (5)
- 70%-до 87% врло добар (4)
- 50%-69% добар (3)
- 30%-49% довољан (2)
- од 0%-29% недовољан (1)

У зависности од тежине теста дозвољена су одступања од $\pm 5\%$.

Усмена провера постигнућа ученика се обавља путем непосредног одговарања на часу без најаве.

Формативно оцењивање

Подразумева: праћење рада, напредовања, ангажовања и мотивисаности ученика, потом активност на часовима, пројектима редовно доношење прибора, израда домаћих задатака - однос према раду.

Одличан успех – ученик редовно извршава своје школске обавезе, доноси прибор и домаће задатке, изузетно је активан и мотивисан, у континуитету показује заинтересованост и жељу за напредовањем и стицањем знања

Врло добар успех – ученик се труди да редовно извршава своје обавезе, доноси прибор и домаће задатке, активан је и мотивисан за рад.

Добар успех – ученик прати наставу, труди се, углавном доноси прибор и домаће задатке, активан је на часу, али не у континуитету

Довољан успех – ученик повремено прати наставу и повремено доноси прибор и домаћи и ретко кад је активан на часу, углавном пише све што од њега наставник очекује.

Недовољан успех - ученик не извршава своје обавезе, нема одговоран однос према раду, не доноси прибор, домаће задатке, неактиван и незаинтересован на часу.

На крају наставне целине се из тих формативних изводи сумативна оцена.

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 1, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 2, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода, који су дефинисани у персонализованом плану наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Активност ученика

У активности ученика спадају кратки усмени одговори на часу приликом обнављања или обраде нове лекције, израда домаћих задатака, петнаестоминутне провере, израда цртежа и презентација. Наставник сваки час прати активности ученика и благовремено бележи у своју педагошку свеску. На тај начин наставник формативно оцењује ученика. Целокупна активност ученика може бити изражљива сумативном оценом у дневнику.

Петнаестоминутне провере

Писане провере постигнућа у трајању од 15 минута обављају се без најаве, а спроводе се ради утврђивања остварености циља једног или више часова и савладаности дела реализованих програмских садржаја, односно остварености операционализованих исхода. Оцена из писане провере постигнућа у трајању од 15 минута се не уписује у дневник. Евидентира се у педагошкој документацији наставника ради праћења постигнућа на крају програмске целине или на крају полугодишта. Служи као повратна информација ученику и наставнику о постигнућу ученика, утиче на оцену из активности и може се узети у обзир приликом утврђивања закључне оцене.

Критеријуми за оцењивање усвојености садржаја ученика 6.разреда

недовољан (1)

- Не испуњава захтеве за довољну оцену;
- Не препознаје градиво ни уз помоћ наставника;
- Не показује заинтересованост за учење, не сарађује

довољан (2)

Ученик уме да:

- прочита,запише ,упореди и представи на бројевној првој рационалне бројеве
- одреди супротан број, и реципрочну вредност рационалног броја
- сабере, одузме, подели и помножи два броја у истом запису
- упореди рационалне бројеве чији су имениоци једнаки и било која два децимална броја
- прошири и скрати рационални број датим бројем
- правилно чита податке из табеле и са дијаграма
- израчуна једноставан бројевни израз
- израчуна непознати члан из пропорције
- класификује троуглове и четвороуглове на основу њихових својстава и нацрта
- конструише углове од 60 и 90 степени
- препозна пдударне троуглове
- конструише троугао на основу познатих ставова подударности
- израчуна површину троугла,квadrата и правоугаоника у најједноставнијим примерима
- уцрта тачку са датим координатама и прочита

добар(3)

Ученик уме да :

- упореди два броја у различитим записима,
- сабере, одузме, подели и помножи два броја у различитим записима у једноставнијим случајевима
- рачунски одреди произвољан проценат од једноставнијег броја
- израчуна једноставнији бројевни израз са променљивом
- састави једноставнији бројевни израз и израчуна његову вредност

- реши једначину у скупу рационалних бројева једноставнијег облика
- примени пропорцију и проценат у једноставнијим реалним ситуацијама
- подели величину на два дела у датој размери
- представи бројеве на бројевној правој
- прикупљене податке прикаже табелом и правилно прочита једноставнији дијаграм
- утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности у једноставнијим примерима
- нацрта, прочита и одреди удаљеност тачке од координатне осе
- сабира, одузима и множи бројем векторе-једноставнији примери
- израчуна површину троугла и четвороугла

врло добар (4)

Ученик уме да :

- израчуна бројевни израз са променљивом
 - упореди два броја у различитим записима
 - сабере, одузме, подели и помножи више рационалних бројева у различитим записима
 - примени својства рачунских операција у скупу рационалних бројева
 - рачунски одреди произвољан проценат дате величине и примени у једноставнијим ситуацијама
 - састави бројевни израз и израчуна његову вредност
 - реши једначину основног облика и облика $ax+b=c$ и $ax-b=c$ у скупу рационалних бројева
 - реши неједначину основног облика
 - реши једноставноставније проблеме из праксе помоћу израза и једначина
 - подели величину у датој размери и примени размеру у једноставним ситуацијама
 - конструише углове и троугао на основу ставова подударности
 - примени својства четвороуглова у једноставнијим проблемским задацима
- графички приказује зависност међу величинама
- примена пропорције у директној и обрнутој пропорционалности
 - израчуна површину троугла и четвороугла у случајевима када неопходни елементи нису непосредно дати
 - конструише четвороугао
 - нацрта и прочита тачку и дуж ссиметричну датој у односу на координатни почетак и координатну осу
 - сабира, одузима и множи бројем векторе

одличан (5)

Ученик уме да :

- рачунски одреди произвољан проценат дате величине и примени у сложенијим ситуацијама
- састави сложенији бројевни израз и израчуна његову вредност
- рачуна вредност сложенијег израза за дату вредност променљиве
- реши једначину основног облика и облика $ax+b=c$ и $ax-b=c$
- реши неједначине са сабирањем, одузимањем, множењем и дељењем рационалних бројева
- реши примере из свакодневног живота помоћу израза и једначина
- примени пропорцију и проценат у пракси
- подели величину у датој размери и примени размеру у реалним ситуацијама
- прикупљене податке прикаже табелом и дијаграмом
- тумачи податке приказане табелом и дијаграмом
- примени својства троуглова и четвороуглова у сложеним примерима и израчуна површину
- сабира, одузима и множи више вектора бројем

Назив предмета: БИОЛОГИЈА

Фонд часова:	Годишњи фонд:	72
	Недељни фонд:	2
Циљ предмета:	Циљ наставе биологије је да ученици изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошки процесима развијају одговоран однос према себи и природи, да разумеју значај биолошке разноврсности.	
Кључни појмови садржаја предмета:	Жива и нежива природа; основне потребе живих бића; ћелија као основна јединица живота (животињске и биљне ћелије); органи и органски системи; животне функције (дисање, варење, крвоток, излучивање, раст, размножавање); основне групе биљака и грађење биљних органа; фотосинтеза; основне групе животиња и њихова прилагођеност; значај очувања природе и животне средине.	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација:
Порекло и разноврсност живота	-групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи; -одреди положај непознате врсте на „дрвету живота”, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама; -користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података	Постанак живота на Земљи (прве ћелије без једра, постанак ћелија са једром и појава вишећелијности). „Дрво живота” (заједничко порекло и основни принципи филогеније, сродност и сличност). Организми без једра. Организми са једром.	<i>Облици рада: фронтални,</i> индивидуални, групни, рад у пару. Методе рада: метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. Активност наставника: мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела, вођење и усмеравање тока часа,	-естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - рад са подацима и информацијама Дигитална	географија, историја, ликовна култура

	и приказу резултата. -табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени	Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота”.	наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; оцењивање. Активности ученика: слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање са претходно стеченим знањем, извођење закључака	компетенција	
Јединство грађе и функције као основа живота	- упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма; - повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма; -одреди положај органа човека и њихову улогу; -цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама; - користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата; -хумано поступа према организмима које истражује; -користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. -табеларно и графички представи	Грађа живих бића – спољашња и унутрашња. Грађа људског тела: хијерархијски низ од организма до ћелије. Једноћелијски организми – бактерија, амеба, ћелија квасца. Удруживање ћелија у колоније. Вишећелијски организми – одабрани примери гљива, биљака и животиња. Основне животне функције на нивоу организма: исхрана, дисање, транспорт и елиминација штетних супстанци, размножавање.Разлике у грађи биљака, гљива	Облици рада: фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. Методе рада: метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. Активност наставника: мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела, вођење и усмеравање тока часа, наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; оцењивање. Активности ученика: слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање са претходно стеченим знањем, извођење закључка.	-естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према околини - рад са подацима и информацијама - дигитална компетенција	ликовна култура, математика

	прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.	и животиња и начину функционисања, као и сличности и разлике у обављању основних животних процеса. Откриће ћелије и микроскопа. Основна грађа ћелије (мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије, хлоропласти). Разлика између бактеријске, и биљне и животињске ћелије. Ћелијско дисање, стварање енергије, основне чињенице о фотосинтези			
--	---	---	--	--	--

Наслеђивање и еволуција	истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода; -идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом текст - повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом; -користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. -табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.	Наследни материјал (ДНК, гени). Телесне и полне ћелије. Пренос наследног материјала. Наследне особине (веза између гена и особина, утицај спољашње средине). Индивидуална варијабилност. Природна селекција на одабраним примерима. Вештачка селекција. Значај гајених биљака и припитомљених животиња за човека	Учествовање у разговору, прикупљање информација из различитих извора, свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, рад у групи, рад у пару, пројекти, ПП презентације, есејско излагање	-естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према околини - рад са подацима и информацијама - дигитална компетенција	историја, математика, језик и књижевност
-------------------------	--	---	---	--	---

Живот у екосистему	-направи разлику између животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише; -размотри односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација на конкретним примерима; -илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином; -истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода; -користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. -табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; -разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени	Популација, станиште, екосистем, еколошке нише, адаптације, животне форме, трофички односи – ланци исхране. Абиотички и биотички фактори. Значај абиотичких и биотичких фактора. Антропогени фактор и облици загађења. Угрожавање живих бића и њихова заштита	Облици рада: фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. Методе рада: метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. Активност наставника: мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела, вођење и усмеравање тока часа, наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; оцењивање. Активности ученика: слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање са претходно стеченим знањем, извођење закључка.	-естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција	географија, техничко и информатичко образовање
--------------------	--	---	--	--	--

Човек и здравље	прикупи податке о радовима научника који су допринели изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања; - одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција; - доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци;	Обољења која изазивају, односно преносе бактерије и животиње. Бактерије и антибиотици. Пuteви преношења заразних болести. Повреде и прва помоћ: повреде коже, убоди инсеката и других бескичмењака, тровање храном, сунчаница, топлотни удар. Превенција и понашање у складу са климатским параметрима. Последице болести зависности – алкохолизам.	Облици рада: фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. Методе рада: метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. Активност наставника: мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела, вођење и усмеравање тока часа, наставник инструкцијама усмерава	-естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција	физичко и здравствено васпитање; грађанско васпитање
--------------------	--	---	--	--	---

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:

1. Просторно, садржајно и методичко прилагођавање

- Прилагођавање простора у учионици (нпр. посебно место за седење ученика који имају проблеме са концентрацијом или другим сметњама).
- Избор и прилагођавање наставног градива у складу са способностима ученика – олакшани или проширени задаци, различите сложености и облици рада.
- Примена различитих метода рада: рад у паровима, групни рад, индивидуални задаци.
- Флексибилност у начину и врстама оцењивања (нпр. усмени испити, пројекти, портфолио, самовредновање).
- Прилагођавање домаћих задатака по потреби – мањи обим или другачији облици задатака.

2. Већа индивидуализација наставе

- Израда индивидуалних образовних планова (ИОП) који садрже циљеве, активности и начин праћења напретка прилагођене потребама ученика.
- Пружање додатне подршке и консултација током и ван наставе.
- Увођење додатних образовних активности, радионица и пројеката који стимулишу развој специфичних способности.

3. Сарадња и размена искустава

- Активно укључивање стручних сарадника (психолог, педагог, дефектолог) у планирање и праћење рада са ученицима.
- Организовање редовних састанака Већа за размену искустава, препорука и примена најбољих пракси.
- Сарадња са родитељима ради подршке и осигуравања континуитета у образовању и ван школе.

4. Коришћење вршњачке подршке

- Организовање вршњачког менторства где напреднији ученици помажу својим друговима у савладавању градива.
- Подстицање сарадничког и тимског учења као начина развијања социјалних и комуникацијских вештина.
- Креирање окружења у којем ученици размењују знања и искуства, што позитивно утиче и на ученике са изузетним способностима и на оне којима је потребна додатна подршка.

Индивидуални планови рада

- За ученике са сметњама у развоју и учењу, као и за оне са тешкоћама, планови садрже прилагођене циљеве и активности које одговарају њиховим могућностима и потребама, са јасним начинима праћења напретка.
- За надарене ученике, планови укључују проширено и продубљено градиво, изазовне задатке, као и могућности за истраживачки рад и самостално учење.

СТАНДАРДИ:			
Тема /област:	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Порекло и разноврсност живота	– БИО.ОО.О.1.1. Примењују критеријуме за разликовање живих	– БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о	– БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за

	бића од неживе природе. – БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. – БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. – БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. – БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада.	биолошким појавама и процесима. – БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. – БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. – БИО.ОО.С.2.10. Микроскопирањем уочавају кључне структуре организама.	проучавање биолошких појава и процеса.
Јединство грађе и функције као основа живота	– БИО.ОО.О.2.3. Проналазе на интернету и у литератури податке о адаптацијама карактеристичних врста на услове који владају у екосистемима типичним за Србију. – БИО.ОО.О.2.5. Уз помоћ наставника изводе једноставне експерименте у којима се истражује утицај спољашње и унутрашње средине на процесе код живих бића. – БИО.ОО.О.3.6. Учествују у дискусијама и дебатама о значају	– БИО.ОО.С.1.3. Повезују изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. – БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. – БИО.ОО.С.2.9. Приказују односе, појаве и процесе у различитим екосистемима на различите креативне	– БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса.

	дивљих и гајених врста за човека.	начине.	
Наслеђивање и еволуција	– БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. – БИО.ОО.О.3.2. Развијају толеранцију, превазилазе предрасуде и промовишу социјалну укљученост јер разумеју заједничко порекло живих бића и утицај наследног материјала и средине на развој особина организама.	– БИО.ОО.С.1.5. Објашњавају значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света. – БИО.ОО.С.1.8. Изводе закључак о значају и доприносу Дарвинове теорије савременој теорији еволуције и различитим областима људског деловања.	– БИО.ОО.Н.1.2. Објашњавају функцију генетичког материјала у ћелији (хромозом, ДНК, РНК, ген) и пренос наследне информације кроз генерације.
Живот у екосистему	– БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструју узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину. – БИО.ОО.О.3.5. Представљају на креативан начин право на здраву животну средину и обавезу да је штите од нарушавања. – БИО.ОО.О.3.6. Учествују у дискусијама и дебатама о значају дивљих и гајених врста за човека.	– БИО.ОО.С.3.2. Процењују сопствене животне навике у односу на елементе здравог начина живота и принципе одрживог развоја. – БИО.ОО.С.3.4. Изражавају критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиливима живота, климатским променама, загађивању животне средине и изумирању биљних и животињских врста	– БИО.ОО.Н.1.6. Критички вреднују антропогени утицај на животну средину и биодиверзитет. – БИО.ОО.Н.3.1. Иницирају, осмишљавају и учествују у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља, квалитета животне средине и значају одрживог развоја.

	– БИО.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађују у активностима које имају за циљ очување здравља, животне средине и биодиверзитета непосредне околине.		
Човек и здравље	– БИО.ОО.О.3.1. Избегавају ризична понашања и прихватају да су пубертетске промене (физичке, психичке, емоционалне и социјалне) део одрастања. – БИО.ОО.О.3.3. Усвајају навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи.	– БИО.ОО.С.3.1. Решавају проблеме одрастања повезујући их са физиолошким процесима који их узрокују. – БИО.ОО.С.2.8. Изводе једноставна истраживања о утицају животних навика на здравље (утицај буке на слух, физичка неактивност, неправилна исхрана). – БИО.ОО.С.1.12. Критички вреднују важност здравих стилова живота у превенцији болести.	– БИО.ОО.Н.3.3. Примерима илуструју значај биотехнолошких производа и процеса у превенцији и лечењу многих болести, производњи хране и заштити животне средине.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

Ученик се из предмета биологија оцењује на основу усмене провере постигнућа, писмене провере постигнућа и практичног рада, а у складу са програмом предмета.

Ученик се оцењује и на основу активности и његових резултата рада, а нарочито: излагања и представљања (изложба радова, резултати истраживања, модели, цртежи, постери, и др.), учешћа у дебати и дискусији, домаћих задатака, учешћа у различитим облицима групног

рада, рада на пројектима а у складу са програмом предмета.

Постигнуће ученика из практичног рада, огледа, лабораторијске и друге вежбе, се на основу примене учениковог знања, самосталности, показаних вештина у коришћењу материјала, алата, инструмената и других

Иницијални тест- обавља се у првој недељи школске године. Иницијалним тестом се процењује ученичко постигнуће из претходног разреда. Резултат иницијалног тестирања се не оцењује, а наставнику служи за планирање рада и даље праћење напредовања ученика.

Усмена провера постигнућа ученика - обавља се у току оба полугодишта. Најмање једна оцена треба добија се на основу усмене провере постигнућа ученика.

Одличан (5) добија ученик који:

- је у потпуности савладао градиво,
- је сигуран и самосталан, брзо и логично закључује,
- успешно повезује садржаје, уочава корелације с другим предметима,
- зна применити знање у решавању проблемских задатака,
- брзо, тачно, опширно, логички и аргументовано одговара на постављена питања,
- самостално или у групи ради и презентира пројектне задатке,
- је одговоран према раду, наставницима, ученицима, и животном окружењу.

Врло добар (4) добија ученик који:

- има висок ниво и обим знања и степен разумевања програмских садржаја,
- спорије, али тачно, логично и углавном аргументирано одговара на постављена питања, уз евентуално постављање подпитања,

- поседује и успешно примењује стечена знања из биологије (уз мању помоћ наставника и висок степен ангажовања ученика),
- доноси закључке на већ наученим примерима,
- се повремено укључује тимски рад при изради пројектних задатака,
- је одговоран према раду, наставницима, ученицима, и животном окружењу.

Добар (3) добија ученик који:

- има просечан ниво и обим знања и степен разумевања програмских садржаја,
- полагаано и углавном тачно одговара на постављена питања, уз помоћ наставника,
- углавном разуме наставне садржаје и деломично примењује стечена знања,
- изводи закључке уз помоћ наставника,
- је понекад и неспреман може изказати знање, способности и вештине из биологије,
- је одговоран према наставницима, ученицима, и животном окружењу.

Довољан (2) добија ученик који:

- има задовољавајући ниво и обим знања (не разуме у потпуности наставне садржаје и отежано примењује стечена знања),
- деломично и површно одговара на постављена питања уз помоћ наставника,
- уз знатну помоћ наставника на једноставан начин набраја и описује природне и биолошке процесе,
- код доношења закључака наилази на веће проблеме и несамостално доноси закључке.

Недовољан (1) добија ученик који:

- није достигао задовољавајући ниво и обим знања и разумевања програмских садржаја,
 - не одговара на постављена питања и није усвојио кључне појмове,
 - не разуме наставне садржаје и не примењује знање из биологије и у свакодневном животу,
 - уз велику помоћ наставника непотпуно и несувисло описује биолошке појаве и процесе,
 - не показује вољу за стицање биолошког знања,
 - погрешно уочава биолошке процесе те доноси нелогичне закључке без разумевања.
- **Писмена провера постигнућа ученика** - обавља се барем једном у току оба полугодишта. Углавном као систематизација неке од наставних тема.

Начини оцењивања: Објективни тестови са допуњавањем, различити типови задатака.

о **Тестовска провера знања дужег од 15 минута** – оцена са теста се уписује у дневник у року од осам дана од дана провере, у противном писмена провера се поништава. Резултати теста објављује се за свако одељење на огласној табли, најкасније до краја треће наставне недеље након теста.

о **Контролна вежба у трајању до 15 минута** обавља се без најаве, а спроводи се ради утврђивања остварености циља часа и савладаности дела реализованих програмских садржаја. Оцена из петнаесто-минутне провере се не уписује у дневник али је могуће извести просек оцене са три оваква тестирања и ту оцену уписати у дневник.

Контролне вежбе изводиће се према унапред утврђеном плану који ће бити истакнут на сајту школе. Оцена се оцена се уписује у дневник у року од осам дана од дана провере

Тестови се вреднују кроз проценте:

Оцена	Опис оцене – проценат (бодови)
Одличан (5)	85-100 %
Врло добар (4)	71-84 %
Добар (3)	51-70 %
Довољан (2)	31-50 %
Недовољан (1)	0-30 %

Домаћи задатак - наставник вреднује сваки домаћи задатак својим потписом, прикладним печатом или стикером. Пет сакупљених потписа током одређеног квалификационог периода вреднују се оценом **одличан (5)**.

Три неурођена домаћа задатка током одређеног квалификационог периода вреднују се оценом **недовољан (1)**.

Рад на часу - је слободна наставникова процена о ученичком раду током једног полугодишта/школске године. Рад на часу подразумева, ученикову пажњу, праћење (слушање наставника или другог ученика), активно учествовање у наставном процесу.

Пројекат - ученик ради пројекат на одређену тему коју му задаје наставник (индивидуално, у пару или групи). Након завршетка пројекта ученик је у обавези је да пред осталим ученицима и наставником, пројекат одбрани. Временски оквир за израду пројекта зависи од његовог

обима. За рад на пројекту и одбрану ученик добија одговарајућу оцену.

Критеријуми вредновања групног рада:

НИВО/ОЦЕНА	РАД У ГРУПИ	ПОЗНАВАЊЕ ТЕМАТИКЕ	РЕШАВАЊЕ ЗАДАТКА
ВИСОК одговара оценама 4 или 5	Ученик сарађује са свим члановима групе, уважава њихове потребе, пажљиво слуша друге, поштује договоре групе, не касни, своје обавезе извршава на време и тачно.	Ученик поседује знања, показује спремност да прикупља нове информације, активно подстиче размену идеја и знања са члановима групе и уважава њихове идеје, често поставља питања која се односе на тему.	Ученик је у потпуности посвећен решавању задатка групе. Даје предлоге како решавати задатак.
СРЕДЊИ одговара оценама 3 или 4	Ученик сарађује са члановима групе уз мање тешкоће, повремено има проблема у комуникацији али их самостално решава, своје обавезе извршава уз подсећање и опомињање.	Ученик поседује извесна знања и повремено суделује у размени идеја, повремено поставља питања која се односе на тему.	Ученик уз помоћ наставника и/или осталих чланова групе учествује у решавању задатка. Ретко има предлоге како решавати задатак али кад га добије ради по њему. Повремено има активности које не доприносе решавању задатка.

НИЗАК одговара оценама 2 или 3	Ученик повремено има сукобе у којима напада особе а не проблем, своје обавезе извршава ретко и делимично.	Ученик поседује мало знања и показује малу спремност да прикупља нове информације, ретко суделује у размени идеја, ретко поставља питања која се односе на тему.	Ученик минимално доприноси решавању задатака. Нема предлоге како решавати задатке и када добије предлоге слабо их реализује.
НЕЗАДОВОЉАВАЈУЋИ одговара оцени 1	Ученик омета рад групе, доприноси неконструктивним сукобима и не извршава своје обавезе.	Ученик ништа не зна о теми и нема интересовање да сазна. Не учествује у размени идеја. Никад не поставља питања која се односе на тему.	Ученик омета решавање задатка.

Практични рад (оглед, лабораторијска вежба, практични задатак) - ученик/ученица се оцењује за извођење огледа/лабораторијске вежбе/задатка, давање једноставног објашњења рада (поступка) и начина одбране (излагања).

Начин оцењивања: Самосталност у раду, однос према раду и безбедности током извођења лабораторијских вежби и оггледа. Ученик/ца пише извештаје урађене вежбе у својој свесци. Пет сакупљених потписа, стикера или печата за довољно добру урађену вежбу доноси оцену **одличан (5)**. Ниједна или само једна урађена вежба на крају полугодишта доноси оцену **недовољан (1)**.

Школска свеска из биологије - на крају полугодишта/школске године наставник може да оцени школску свеску ученика. Наставник оцењује: садржај свеске, уредност, цртеже, додатне текстове, итд.

Активност ученика – различите активности којима се показује примена знања ученика и самосталност. На пример: излагање и

представљање (РР презентације, изложба радова, резултати истраживања, модели, цртежи, графикони, табеле, постери, дизајнерска решења и сл.), писање есеја, учешће у дебати и дискусији, учешће на општинском/градском или републичком такмичењу, учешће у различитим облицима групног рада, збирка одабраних ученикових продуката рада – портфолија у складу са програмом биологије, наступ на јавном скупу и сл.

Ван-наставне активности - подразумевају ангажовање ученика у ван-школским активностима као што су акције секције, излети, посете институцијама и учешће на скуповима или манифестацијама које имају везе са биологијом и екологијом. Током године ученик сакупља потписе. Три потписа се вреднују оценом **одличан (5)**.

Дарвинова лупа - добија онај ученик/ученица који у току часа предавања или утврђивања, пронађе решење за постављени проблем, повеже, закључи или изнесе своје размишљање о некој теми. Вредност Дарвинове лупе је **одличан (5)**.

Остало - у коначну, закључну оцену за крај полугодишта/школске године могу да уђу и остале ученичке активности и интересовања, његова залагања, прикази занимљивих текстова из научно-популарне литературе, редован долазак на часове додатне и допунске наставе, припремне наставе, итд...

Закључна оцена утврђује се на крају првог и другог полугодишта, на основу свих појединачних оцена (најмање четири оцене током полугодишта) које су унете у дневник од почетка школске године.

Закључна оцена не може да буде већа од највеће појединачне оцене уписане у дневник, добијене било којом техником провере знања. Као почетно полазиште код закључивања оцене узима се у обзир аритметичка средина оцена из елемената оцењивања. Осим аритметичке средине, у закључну оцену улазе све белешке праћења рада ученика. То подразумева описно праћење ученика у наставничкој свесци (ученички портфолио) као што су: различите способности ученика, марљивост и залагање, однос према раду, однос према наставнику и осталим ученицима, школској имовини, животној средини у окружењу школе, напредовање или назадовање у раду, уредност, интерес за предмет и слично. Закључна оцена не мора произлазити из аритметичке средине уписаних оцена, а нарочито ако је ученик показао напредак у другом полугодишту.

Закључна оцена на полугодишту не узима се у обзир приликом утврђивања аритметичке средине на крају другог полугодишта.

Назив предмета: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Фонд часова:	Годишњи фонд:	72
	Недељни фонд:	2
Циљ предмета:	Циљ наставе и учења <i>технике и технологије</i> је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.	
Кључни појмови садржаја предмета:	Грађевинарство, пољопривреда, саобраћај, техничка документација, енергетика, предузимљивост и иницијатива.	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација:
-----------------	---------	-----------	-----------------------------	------------------------------------	-------------

1. Животно и радно окружење	- упознавање са развојем и значајем грађевинарства и урбанизма - препознавање савремене културе становања - класификује кућне инсталације - повезује развој и значај грађевинарства и урбанизма - разуме начин функционисања и примене кућних инсталација - анализира карактеристике савремене културе становања - разуме просторно и урбанистичко планирање	-Значај и развој грађевинарства. -Просторно и урбанистичко планирање. -Култура становања у: урбаним и руралним срединама, објектима за индивидуално и колективно становање, распоред просторија, -Уређење стамбеног простора. -Кућне инсталације.	- Уз помоћ медија потребно је, у најкраћим цртама, приказати историјски развој грађевинарства и повезати га са побољшањем услова живљења (по могућству интерактивно). - Потребно је нагласити значај урбанизма и просторног планирања (на основу посматрања планова, макета, слика насеља, треба објаснити значај околине стана са хигијенског и естетског становишта). - Користите рачунарске мапе за одређивање положаја грађевинских објеката у односу на околину. - Посматрање и анализе примера, навести ученике да анализирају и закључују како се култура становања разликује у зависности од врста насеља (рурално и урбано насеље) и стамбених објеката, које су карактеристике и посебности, као и како се одређује распоред просторија у стану са аспекта функционалности, удобности и економичности. - Обезбедити ако је могуће створити услове за ситуационо учење кроз компјутерску	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетанција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња	Техника и технологија 5.и 6. разред, Историја (Основи проучавања прошлости) Географија (насеља) Информатика и рачинарство Биологија (човек и здравље) Физика (притисак у гасовима и течности)
-----------------------------	--	---	---	--	---

дигитална компетенција

			У случају да то није могуће анализирати планове одговарајућих инсталација и начин функционисања, након тога одговарајућим скицама и цртежима проверити да ли су ученици разумели поменућу тематику.		
--	--	--	---	--	--

2.Саобраћај	- класификује врсте саобраћајних објеката према намени - познаје правила безбедног понашања и кретања пешака и бициклисте у саобраћају - повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају - повезује коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе - демонстрира правилно и безбедно понашање пешака и бициклисте на саобраћајном полигону и/или уз помоћ рачунарске симулације	-Саобраћајни системи. -Саобраћајни објекти. -Управљање саобраћајном сигнализацијом. -Правила безбедног кретања пешака и возача бицикла у јавном саобраћају	- Безбедност учесника у саобраћају зависи и од прописне инфраструктуре (опreme пута, обележавања и сигнализација, квалитет израде саобраћајних објеката) као и прилагођавања постојећим условима (брзина). Кроз примере симулације, а који су доступни на Интернету, ученике довести у ситуацију да препознају сигурносне ризике и предвиде опасне ситуације у саобраћају. - Уз помоћ мултимедијалних примера објаснити како се управља саобраћајем коришћењем ИКТ и колико такво управљање утиче на безбедност путника и робе. - Са аспекта безбедности учесника у саобраћају обратити пажњу на учешће пешака и возача бицикла у јавном саобраћају. За реализацију ових садржаја користити мултимедије као и саобраћајне полигоне практичног понашања у саобраћају у оквиру школе (ако постоје). Ако школа нема просторне могућности за израду саобраћајног полигона, користе дворишта, шири ходници или фискултурне сале ради остваривања овог исхода.	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - решавање проблема - сарадња	Техника и технологија 5. и 6. разред, Природа и друштво 3 разред (Саобраћајнице у окружењу) Информатика и рађунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја) Географија (саобраћај и туризам)
-------------	---	---	--	--	---

3.Техничка и дигитална писменост	скицира просторни изглед грађевинског објекта - чита и црта грађевински технички цртеж уз помоћ наставника - користи рачуарске апликације за техничко цртање грађевинских објеката уз помоћ наставника - креира дигиталну презентацију уз помоћ наставника - чита и црта грађевински технички цртеж - користи рачуарске апликације за техничко цртање грађевинских објеката - самостално креира дигиталну презентацију и представља је - користи рачуарске апликације за техничко цртање грађевинских објеката уважавајући потребе савремене културе становање - успешно креира дигиталну презентацију и презентује је	-Приказ грађевинских објеката и техничко цртање у грађевинарству. -Техничко цртање помоћу рачунара. -Представљање идеја и решења уз коришћење дигиталних презентација.	- На почетку реализације области укратко поновити која су знања и вештине из техничког цртања ученици усвојили у претходном разреду. - Ученике оспособити за рад у рачунарској апликацији за техничко цртање примереној њиховом узрасту и потребама. - Објаснити правила и симболе који се користе у техничком цртању у области грађевинарства. Приликом израде техничких цртежа на папиру и помоћу рачунара користити индивидуални облик рада. - Ученици треба да развијају вештине визуелног опажања и разумевања релацијских односа између објеката и предмета, стога је примерено задати им да скицирају просторни изглед одређеног грађевинског објекта који им је познат. - Представити могућности и рад са једноставним рачунарским апликацијама за 3Д приказ грађевинских објеката. - Ученицима објаснити појам пресека коришћењем наставних помагала и рачуарске симулације - Упознати ученике са радом у	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетанција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња - дигитална компетенција	Техника и технологија 5. и 6. разред, Ликовна култура (Комуниација и Простор) Информатика и рачнарство (Мултимедијалне презентације) Биологија (човек и здравље) Ликовна култура (Комуниација и Простор) Математика(троугао и четвороугао)
---	--	---	--	--	--

4.Ресурси и производња	- препознаје основне грађевинске материјале - препознаје грађевинске и пољопривредне машине и алате - описује занимања у области грађевинарства пољопривреде - израђује модел грађевинске и пољопривредне машине уз помоћ наставника - повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну средину - повезује алате и машине са врстама грађевинских и пољопривредних радова - повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије - повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране - израђује модел грађевинске и пољопривредне машине - реализује активност која указује на важност	Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала. -Техничка средства у грађевинарству и пољопривреди. Организација рада у грађевинарству и пољопривреди. -Обновљиви извори енергије и мере за рационално и безбедно коришћење топлотне енергије. -Рециклажа материјала у грађевинарству и пољопривреди и заштита животне средине -Моделовање машина и уређаја у грађевинарству, пољопривреди или модела који	На почетку рада на овој области упознати ученике са основном поделом грађевинских материјала (према пореклу и намени). Врсте, начин производње, основне карактеристике грађевинских материјала и њихову примену објаснити на елементарном нивоу, без улажења у детаље. - Показати угледне примере појединих грађевинских материјала, а предавање поткрепити сликама, проспектима или мултимедијом. - Упознати ученике са конструктивним елементима грађевинског објекта (темељ, зидови, међуспратна конструкција, степенице и кров) уз међусобно функционално повезивање и начине изградње. Направити везу између конструктивних делова грађевинског објекта и материјала за њихову изградњу. Користити мултимедијалне презентације и одговарајуће цртеже за проверу усвојености знања. - Уз помоћ мултимедије или слика упознати ученике са врстама грађевинских објеката у оквиру изградње	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетанција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња - дигитална компетенција	Техника и технологија за 5 разред (Материјали) Природа и друштво за 4. разред (наставна тема: Рад, енергија производња и потрошња), Техника и технологија за 5. разред (наставна тема: Ресурси и производња) Информатика и рачунарство (Претраживање интернета и ауторска права) Ликовна култура (Стваралачка уобразиља) Географија (Привреда) Биологија (Живот у еко систему)
-------------------------------	--	---	--	--	---

			- Оспособити ученике да препознају и повезују алате и машине са врстама грађевинских радова (основна подела грађевинских машина и алата и њихове најважније карактеристике). Користити слике, цртеже и мултимедијалне презентације. - Указати на значај планирања избора материјала за изградњу грађевинског објекта и његове изолације још током пројектовања, са аспекта рационалне потрошње енергије и уштеде топлотне енергије. Повезати значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије. Користити мултимедијалне презентације и узорке одговарајућих материала. - Упознати ученике са врстама грејања у кући/стану. Кроз разговор са ученицима и уз изношење различитих примера из живота, ученике упутити на правилно и безбедно коришћење уређаја за загревање и климатизацију простора у кући/стану, а све са циљем рационалне потрошње енергије. /		
--	--	--	---	--	--

			- Посебно нагласити значај великих могућности коришћења обновљивих и алтернативних извора енергије за загревање стана/куће. За реализацију овог дела наставне теме користити мултимедијалне презентације. - Упознати ученике са организацијом рада у пољопривредној производњи и најважнијим машинама и уређајима које су неопходне за нормално одвијање производње. Користити разне илустрације модела или мултимедију, да би ученици могли да препознају		
--	--	--	--	--	--

5.Конструкторско моделовање	- уз помоћ наставника, или успешнијих ученика у тиму, израђује техничку документацију, макету и модел пољопривредне или грађевинске машине - уз помоћ наставника или успешнијих ученика у тиму безбедно изводи радне операције - израђује техничку документацију, макету и модел пољопривредне или грађевинске машине - самостално/тимски врши избор макете/модела грађевинског објекта - самостално проналази информације потребне за израду макете и модела - самостално креира планску документацију користећи програм за обраду текста - припрема и организује радно окружење - самостално израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата, машина у складу са	-Израда техничке документације. -Израда макете/модела у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије. -Представљање идеје, поступка израде - и решења производа. -Одређивање тржишне вредности производа укључујући и оквирну процену трошкова. --Представљање производа и креирање дигиталие презентације.	- Ученици реализују заједничке пројекте примењујући претходно стечена знања и вештине. Потребно је поступно уводити ученике у алгоритме конструкторског моделовања при изради сопственог пројекта, креирању планске документације (листа материјала, неопходан прибор и алат, редослед операција, процена трошкова) до извршавања радних операција, графичког представљања замисли и процене и вредновања. - Ученике могу да се сами одређују за одређену активност у оквиру дате теме која се односи на израду модела разних машина и уређаја у грађевинарству, израду макете грађевинског објекта или стана на основу плана и предлог за његово уређење као и моделовање машина и уређаја у пољопривредној производњи. Ученици користе податке из различитих извора, самостално проналазе информације о условима, потребама и начину реализације макете/модела користећи ИКТ, израђују макету/модел, поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног	- одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетанција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња - дигитална компетенција	Техника и технологија за 5. разред (наставна тема: Конструкторско моделовање) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја)
------------------------------------	---	--	---	---	--

	самостално/тимски врши избор макете/модела грађевинског објекта - самостално проналази информације потребне за израду матеке и модела - самостално креира планску документацију користећи програм за обраду текста - припрема и организује радно окружење - самостално израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата, машина у складу са принципима безбедности на раду - успешно израђује техничку документацију, макету и модел пољопривредне или грађевинске машине - успешно израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата, машина у складу са принципима безбедности на раду		- У пројекат се може укључити и више ученика уколико је рад сложенији, односно ако се ученици за такав вид сарадње одлуче. Ученици учествују у успостављању критеријума за вредновање, процењују свој рад и рад других и предлажу унапређење постојеће макете/модела. - У свим сегментима наставе у овој области, код ученика треба развијати предузетнички дух затевима да се врши процена употребљивости и оправданости реализованих решења		
--	--	--	---	--	--

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
 - Што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
 - Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја.
- Део школског програма биће индивидуални планови за ученике којима је потребна додатна подршка због сметњи и тешкоћа у развоју и учењу, као и надареним ученицима.

СТАНДАРДИ:

Тема /област:	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Животно и радно окружење	ТЕХ.00.0.2.5. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у Свакодневном животу.	ТЕХ.00.С.1.4. Познају и поштују Правила унутрашњег спољашњег уређења грађевинског објекта.	
Саобраћај	ТЕХ.00.0.3.3. Примењују правила безбедности као активни учесници у саобраћају	ТЕХ.00.С.1.6. Повезују примере примене ИКТ-а у управљању саобраћајним системима са безбедношћу у саобраћају.	
Техничка и	ТЕХ 00.0.1.3. Препознају	ТЕХ.00.С.3.4. Повезују	

дигитална писменост	Основне карактеристике и Конструктивне елементе Грађевинских објеката. ТЕХ.00.0.2.3.Цртају једноставне предмете скицом и Техничким цртежом примењујући правила техничког цртања. ТЕХ.00.0.2.4.Примењују основна знањаиз области технике и технологије Коришћењем апликација из Office пакета.	стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета.	
Ресурси и производња	ТЕХ 00.0.1.1.Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала. ТЕХ 00.0.1.2.Познају основне врсте машина у зависности од функција које обављају. ТЕХ00.0.1.4.Наводе главне загађивачеваздуха, воде и земљишта иописују њихов утицај на животнусредину. ТЕХ.00.0.3.4. Применом	ТЕХ.00.С.3.4Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета. ТЕХ.00.С.3.5.Иницирају и учествују у активностима рециклаже и заштите животне средине у локалној заједници.	

	Правила рационалног коришћења енергије домаћинству штеде кућни буџет. ТЕХ.00.0.3.5.Препознају Своје способности и афинитете Према различитим занимањима у области технике.		
Конструкторско моделовање	ТЕХ.00.0.3.1. Примењују мере заштите на раду ради сопствене и сигурности осталих учесника у процесу рада. — ТЕХ.00.0.3.2. Израђују једноставне моделе и макете самостално или у тиму, у циљу развоја и усавршавања мануелних вештина и радних навика.	ТЕХ.00.С.2.2.Самостално или тимски израђују техничку Документацију у оквиру мини Пројекта користећи прибор за Техничко цртање или рачунарске апликације. ТЕХ.00.С.3.3.Креирају рекламни материјал ради Промоције самостално или Тимски израђеног пројекта.	ТЕХ.00.Н.2.1.На основу анализе конструкторског модела,предлажу мере његовог унапређења узимавања естетских компоненти. ТЕХ.00.Н.3.2.При реализацији Сопствених идеја,претходно Представљених техничким цртежом или употребо одговарајуће апликације,користе расположиве интерфејс технологије.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године из предмета техника и технологија обавља се формативним и сумативним оцењивањем.

Оцењивањем се ученик оспособљава да може објективно да процени своја и постигнућа других ученика, као и да уме да постави себи личне циљеве током процеса учења, а у правцу свог напредовања и развоја.

Формативно и сумативно оцењивање евидентира се у педагошкој документацији од стране предметних наставника (педагошка свеска и електронски дневник).

Наставник бележи активности и ангажовање на часу, као и учеников однос према раду.

Сваку оцену (област) ученици могу да поправе и закључна оцена се изводи на основу аритметичке средине свих оцена у току полугодишта.

Формативно оцењивање врши се континуирано , на сваком часу и односи се на праћење и евидентирање напретка постигнућа ученика, праћење како учи, на степен самосталности у раду, на оствареност сарадње са другим ученицима, на развијање разних вештина кроз практичне и друге радове итд.

Ученици се сумативно - бројчано оцењују на крају програмских целина (најмање 4 пута у полугодишту) и на крају полугодишта .

Ученик у току школске године може бити оцењен на основу:

- усменог излагања
- активности на часу
- петнаестоминутних писмених провера знања
- израде практичног рада
- практичног рада на рачунару
- израде техничких цртежа
- израде и презентовања презентација
- израде паноа и реферата
- учешћа на такмичењима и у активностима у школи
- повезивања теоријских знања са практичним радом и свакодневним животом
- рада у тиму

Петнаестоминутне писмене провере знања не морају бити унапред најављене, али се то

углавном ради . Резултати ових тестова уносе се у педагошке свеске и бројчана оцена изводи на основу две такве провере или у комбинацији са усменим испитивањем .

Питања на тесту су бодована према тежини, а бодовна скала ради се приближно према

следећим процентима:

Оцена Опис оцене - проценат

Одличан (5) 85-100 %

Врло добар (4) 71-84 %

Добар (3) 55-70 %

Довољан (2) 31-55 %

Недовољан (1) 0-30 %

Практични радови ученика вреднују се на основу: сложености рада; самосталности израде; прецизности при преношењу мера , изради делова и завршне обраде; правилног коришћења различитих алата и прибора; примене мера заштите на раду;функционалности и/или естетске вредности рада; мотивисаности ученика током израде;

Ученик се оцењује јавно и оцена му се саопштава и образлаже одмах по добијању. Уз образложење ученику се дају и препоруке за активности у даљем раду, које ће у случају слабијих постигнућа бити смернице за напредовање.

Оцену одличан (5) добија ученик који:

- у потпуности показује способност примене знања из технике и технологије
- лако логички повезује чињенице и појмове;
- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и повезује наставни садржај са практичним радовима;
- самостално решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;
- показује изузетну самосталност и висок степен активности и ангажовања при обради нових наставних јединица, изради цртежа, практичних радова и осталог.
- самостално примењује правила котирања, при изради техничких цртежа;
- самостално израђује практичне радове поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду;
- учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела;
- самостално одређује реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова;

Оцену врло добар (4) добија ученик који:

- у великој мери показује способност примене знања из технике и технологије и логички

повезује чињенице и појмове;

- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;
- показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања код израде

техничких цртежа,

- у великој мери примењује правила котирања код израде техничких цртежа;
- самостално израђује практичне радове поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду;
- учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела;
- самостално одређује реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова;

Оцену добар (3) добија ученик који:

- у довољној мери показује способност примене знања из технике и технологије у новим ситуацијама
- у знатној мери логички повезује чињенице и појмове;
- у довољној мери изводи закључке који се заснивају на подацима;

- делимично самостално решава поједине проблеме;
- показује делимични степен активности и ангажовања;
- делимично показује самосталност код израде техничких цртежа;
- делимично примењује правила котирања код израде техничких цртежа;
- делимично показује самосталност када израђује практичне радове поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина, примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду;
- учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела;
- самостално одређује реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова;

Оцену довољан (2) добија ученик који:

- знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену;
- у мањој мери повезује чињенице и појмове - искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;
- понекад је самосталан у решавању проблема иу недовољној мери критички расуђује;
- показује мањи степен активности и ангажовања;
- искључиво уз помоћ наставника примењује правила котирања код израде техничких цртежа и практичних радова;
- уз помоћ наставника учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује

свој рад и рад других;

- уз помоћ наставника одређује реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова;

Оцену недовољан (1) добија ученик који:

- знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене;

- не изводи закључке који се заснивају на подацима;

- критички не расуђује;

- не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање;

- не показује интересовање за израду техничких цртежа и практичних радов

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 1, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 2, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода, који су дефинисани у персонализованом плану наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Предмет: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Фонд часова:	Годишњи фонд: 36 Недељни фонд: 1
Циљ предмета:	Циљ је да ученици изграде позитиван став према коришћењу дигиталне технологије и примењују знања и вештине из ове области у циљу ефикасног обављања различитих послова и задатака из школског и свакодневног живота. Технологију користе на безбедан начин, свесни последица њене непримерене и прекомерне употребе, водећи рачуна о свом физичком и психичком здрављу, о другим корисницима, као и о животној средини. Поседују знања и вештине које им омогућавају да из различитих домаћих и иностраних извора проналазе информације уз свест да неке од њих нису поуздане. Формално и неформално комуницирају коришћењем различитих видова дигиталне комуникације, поштујући правила језичког и дигиталног правописа, пристojне и етичне комуникације. Дигитални садржај и програме користе на етичан начин поштујући ауторска права и интелектуалну својину. Познају поступке за пријављивање непримереног садржаја и понашања на интернету. Уређују и креирају дигиталне садржаје коришћењем одговарајућих уређаја и програма. Прикупљају податке, врше њихову основну обраду, графички их приказују, анализирају и доносе одговарајуће закључке. Применом алгоритаМСКОГ начина размишљања и програмирања развијају апстрактно мишљење и решавају једноставније проблеме из области математике, физике, хемије и других наука, као и из свакодневног живота. Креирају једноставне програме којима аутоматизују познате поступке, у складу са узрастом. Познају принципе и предности технологијом потпомогнутог сарадничког рада (нпр. у „облаку”) на решавању одређених проблема из школског и друштвеног окружења, чиме се стварају услови за квалитетно функционисање у савременом, информационом друштву, као и за даље школовање и целоживотно учење.
Кључни појмови садржаја предмета:	Дигитална слика, Едитовање, Форматирање, Сервиси Мултимедија, Интернет сервиси, Ауторска права, Основне лиценце, Интернет зависност, Програмски језик, Рачунарски програм, Алгоритми, Логичке операције, Оператори, Пројектни рад, Тимски рад

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација:
ИКТ	-правилно користи ИКТ уређаје; –креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који садрже табеле у програму за рад са текстом и програму за рад са мултимедијалним презентацијама; –креира и обрађује дигиталну слику; –самостално снима и врши основну обраду аудио и видео записа; – уређује мултимедијалну презентацију која садржи видео и аудио садржаје;	Дигитални уређаји и кориснички програми. - Управљање дигиталним документима. - Рад са сликама. - Рад са текстом. - Рад са мултимедијалним презентацијама које садрже видео и аудио садржаје.	- Поновити и дискутовати са ученицима врсте дигиталних уређаја. - Ученици би требало да знају да наведу и препознају из којих се компоненти састоји стони и/или преносни рачунар и укратко опишу основну улогу сваке од њих . - Оспособити ученике за рад у програму за управљање документима на рачунару. - Представити функције стандардних дијалога за читавање, снимање и проналажење датотека. - При раду са текстом	– компетенција за учење – естетичка компетенција – комуникација – одговоран однос према здрављу – предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – сарадња дигитална компетенција	-енглески језик -техника и технологија -ликовна култура -музичка култура - математика

ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	-чува и организује податке локално и у облаку; – одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу; – разликује основне интернет сервисе; – примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи; – приступа Интернету, самостално претражује, проналази и процењује информације и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права; – објасни поступак заштите дигиталног производа/садржаја одговарајућом СС лиценцом; -објасни поступак прикупљања података путем онлајн упитника;	Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин у мрежном окружењу. - Интернет сервиси. - Правила безбедног рада на Интернету. Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. - Заштита приватности личних података и ауторских права	фокусирати се на креирање и форматирање докумената из стварног живота који могу бити блиски ученицима овог узраста. - При раду са текстом фокусирати се на креирање и форматирање докумената из стварног живота који могу бити блиски ученицима овог узраста - Најпре обновити рад са основним алатима за уређивање и обликовање текста (унос текста, додавање, брисање, копирање, селектовање, поравнање, промена фонта, боје, величине слова, уметање слика, ...). Наглашавати потребу одабира одговарајућег писма одабиром тастатурног	компетенција за учење – естетичка компетенција – комуникација – рад са подацима и информацијама – сарадња дигитална компетенција	-енглески језик - техника и технологија а -ликовна култура - Математика -српски језик
----------------------------	--	---	--	---	--

РАЧУНАРС ТВО	– креира једноставан програм у текстуалном програмском језику; користи математичке изразе за израчунавања у једноставним програмима; – објасни и примени одговарајућу програмску структуру (наредбе доделе, гранања, петље); – користи у оквиру програма нумеричке, текстуалне и једнодимензионе низовске вредности; – разложи сложени проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме);	- Основе изабраног програмског језика. - Основне аритметичке операције. - Уграђене функције. - Ниске (стрингови). - Структуре података. - Гранање. - Понављање. Основни алгоритми.	распореда за наше говорно подручје (ћирилица, латиница...) и инсистирати на примени језичког и дигиталног правописа. - Усвојене вештине је неопходно увежбавати са ученицима, да би што ефикасније вршили основне операције са текстом коришћењем само тастатуре - Активности ученика усмерити на могућности одабраног текстпроцесора, подешавање радног окружења, врсте приказа које су погодније у зависности од тога да ли се уноси текст, исправљају грешке у тексту или врши преглед документа пре штампања и сл. Оспособити	– компетенција за учење – одговорно учешће у демократском друштву – комуникација – предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – решавање проблема – сарадња дигитална компетенција	Математика - Енглески језик
--------------	---	---	--	--	--

ПРОЈЕКТНА АКТИВНОСТ	По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: -сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању пројектних резултата и закључака; – користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње; – креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате; вреднује процес и резултате пројектних активности.	- Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. - Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. Вредновање резултата пројектног задатка.	ученике да подешавају радно окружење изабраног текстпроцесора, подешавају димензије и маргине странице, уносе текст ћириличким и латиничким писмом, сачувају унети текст, отварају постојећи текстуални документ, затварају активни документ, врше основно форматирање текста (својства пасуса, карактера итд.). - Навести елементе који се могу уметнути у текстуални документ (слике, графички облици, табеле, симболи...). Указати на сврху уметања таквих елемената наводећи једноставне	– одговорно учешће у демократском друштву – комуникација – предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – сарадња дигитална компетенција	Грађанско васпитање - Математика
-----------------------------------	--	--	---	--	---

			примере и повезати технику уметања ових елемената са уметањем слика које су вршили у петом разреду. - Посебну пажњу посветити табелама. Изабрати једноставне примере (распоред часова,		
--	--	--	---	--	--

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- Што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја.

Део школског програма биће индивидуални планови за ученике којима је потребна додатна подршка због сметњи и тешкоћа у развоју и учењу, као и надареним ученицима.

СТАНДАРДИ:			
ИКТ	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	РАЧУНАРСТВО	ПРОЈЕКТНА АКТИВНОСТ
-ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке. -ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима.	-ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. -ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварују безбедну и примерену комуникацију са другим корисницима. -ИНФ.ОО.С.1.5. Процењују валидност информација пронађених на интернету. -ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које проналазе на интернету приступају критички. -ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција. -ИНФ.ОО.Н.2.1. Самостално или у сарадњи са другим ученицима креирају, деле и организују дигиталне садржаје у облаку.	-ИНФ.ОО.О.1.3. Представљају решење једноставног проблема помоћу алгорита који садржи излистане улазне податке, дефинисан начин њихове обраде и приказан очекивани резултат (излаз). -ИНФ.ОО.О.2.4. Препознају који од понуђених програма (визуелних и текстуалних) је креиран на основу датог алгорита. -ИНФ.ОО.С.1.7. Примењују основне елементе синтаксе и семантике одабраног визуалног или текстуалног програмског језика. ИНФ.ОО.С.2.6. Креирају и тестирају рачунарске програме, којим аутоматизују решавање проблема примереног узрасту. ИНФ.ОО.Н.1.2. Користе библиотеке, функције и сложеније типове података за креирање сложенијих рачунарских програма..	ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду. ИНФ.ОО.С.3.1. Постављају резултате свог или групног рада на интернет ради дељења са другима. ИНФ.ОО.Н.2.3. Штите дигиталне продукте свог или тимског рада одговарајућом Си- си лиценцом. ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.

Критеријуми оцењивања ученика – ПРЕДМЕТ ИНФОРМАТИКА

Елементи оцењивања су:

- усвојеност образовних садржаја;
- примена знања;
- активност ученика.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- рада на часу;
- тестова,
- активности на часу;
- домаћих задатака
- пројектни задатак,
- вредновања успеха на различитим нивоима такмичења.

Ученик који потпуно самостално остварује циљеве и задатке, извршава већину сложених захтева и врло је мотивисан у свом раду, оцењује се оценом одличан (5)

Ученик који самостално остварује циљеве и задатке, као и део сложених захтева и мотивисан је у свом раду, оцењује се оценом врло добар (4).

Ученик који самостално савлађује једноставне захтеве, као и већи део циљева и задатака, просечно је ангажован у свом раду, оцењује се оценом добар (3).

Ученик који тек уз помоћ наставника савлађује једноставне захтеве, просечно је ангажован и мотивисан у свом раду, оцењује се оценом довољан (2).

Ученик који ни уз помоћ наставника не савлађује једноставне захтеве, није ангажован и мотивисан, неодговорно се односи према раду, оцењује се оценом недовољан (1).

Писмене провере знања су на крају наставне теме или области. Садрже најчешће 8-10 питања, где доминирају питања типа: тачно-нетачно, заокружи тачан одговор, повежи појмове и допуни реченицу (једном или са две речи). У тестовима се понекада налазе 2-3 питања типа објасни појам, која захтевају одговор у једној реченици. Свако питање носи по један бод, а бодовна скала са оценама је одштампана на сваком тесту. Кад год је то могуће делимично тачни одговори се бодују са пола бода.

Бодовна скала је урађена приближно следећим процентима:

- преко 85 процената је оцена одличан (5),
- преко 65 процената је оцена врло добар (4),
- преко 50 процената је оцена добар (3),
- преко 35 процената је оцена довољан (2),
- мање од 35 процената је оцена недовољан (1).

Након теста ученицима се поставља неколико питања како би се утврдила коначна оцена из провераване области.

Наставна тема	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
ИКТ	• набраја компоненте дигиталних уређаја; креира, чува и копира датотеку	• креира и едитује текст; врши уметање слике и табеле у текст; уноси податке у табелу	• креира дигиталну слику; примењује филтере	• самостално и правилно креира мултимедијалну презентацију
Дигитална писменост	• познаје правила за безбедно понашање на интернету	• проналази податке на интернету; самостално процењује пронађене информације	• преузима и користи садржај уз поштовање ауторских права	• објашњава поступак заштите дигиталног садржаја одговарајућом СС лиценцом
Рачунарство	• креира једноставан програм уз примену математичких израза	• креира наредбу за унос вредности у програм; објашњава и примењује одговарајућу програмску структуру	• користи нумеричке, текстуалне и једнодимензионалне низове података	• проналази и отклања грешке у програму
Истраживачки пројекат	• сарађује са осталим члановима у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању пројектних резултата и закључака	• користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње	• креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате	• вреднује процес и резултате пројектних активности

Предмет: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Фонд часова:	Годишњи фонд:	108+18 (72 часа ФЗВ, 54 часа Обавезне физичке активности)
	Недељни фонд:	3 (1 час недељно је ОФА, као део Физичког и здравственог васпитања) Кумулативно - Физичко и здравствено васпитање - ОФА - 18 часова (реализује се ван редовног распореда)
Циљ предмета:	Да ученик разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, и да допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком) , развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним савременим условима живота и рада.	
Кључни појмови садржаја предмета:	Вежбање, здрави стилови живота, кретање, спортске игре, правила, гимнастика, плес, моторичке способности - развој	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација:
АТЛЕТИКА	– комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу - доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама	Техника истрајног трчања Скок увис Техника спринтерског трчања Скок у даљ Техника штафетног трчања Техника високог и ниског старта Бацање лоптице (до 200 г)	- кроз практичне вежбе полазећи од способности ученика и материјално техничких услова - реализовање основних и додатних садржаја кроз практичну наставу - на основу праћења напретка ученика проширење садржаја у складу са моторичким способностима	* дигитална компетенција * Одговоран однос према здрављу * естетичка компетенција	Математика, физика, музичко

СПОРТСКА ИГРА КОШАРКА	– користи елементе технике у игри – примењује основна правила кошарке у игри учествује на унутародељенским такмичењима	Ставови у нападу и одбрани Шутирања на кош, Вођење лопте, Дриблинг и пивотирање, Хватања и додавања лопте, Игра, Основна правила кошарке	- кроз практичне вежбе полазећи од способности ученика и материјално техничких услова - савладавање основних обавезних садржаја кроз практичан рад - избор и прилагођавање вежби нивоу ученика и испуњењу исхода водећи рачуна о оптерећењу и динамици часа	* дигитална компетенција *комуникација *Одговоран однос према здрављу *срдња * естетичка компетенција	Математика, историја
ГИМНАСТИКА	– одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри -процени сопствене могућности за вежбање у гимн.	Вежбе на тлу Прескоци и скокови Ниска греда Гимнастички полигон	- кроз практичне вежбе полазећи од способности ученика и материјално техничких услова - након савладавања обавезних садржаја , проширивање задатака кроз практичан рад - избор вежби у складу са способностима ученика, материјално техничким условима	*Одговоран однос према здрављу *срдња * естетичка компетенција	Математика, биологија, физика , историја
РИТМИКА И ПЛЕС	– изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу – игра народно коло – изведе кретања у различитом ритму – изведе основне кораке плеса из народне традиције других клтура	Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац“ Народно коло из краја „Ужичко“ Основни кораци друшвених плесова-валцер	- кроз практичне вежбе полазећи од способности ученика и материјално техничких услова - прилагођавање садржаја моторичком нивоу ученика	* дигитална компетенција *Одговоран однос према здрављу *срдња * естетичка компетенција	Музичко , историја

ТЕСТИРАЊЕ И МЕРЕЊА	-упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	Батерија тестова	* кроз мерење праћење индивидуалног напретка ученика	* дигитална компетенција *Одговоран однос према здрављу	
МАЛИ ФУДБАЛ	– изводи елементе фудбалске технике – користи елементе технике у игри – примењује основна правила фудбала у игри – учествује на унутародељенским такмичењима -примењује основне елементе тактике у одбрани и у нападу	Вођење и контрола лопте Примање лопте и додавање лопте различитим деловима стопала Шутирање на гол Вежбе са два и три играча Основе игре у нападу и одбрани	- кроз практичне вежбе полазећи од способности ученика и материјално техничких услова - савладавање основних обавезних садржаја кроз практичан рад - избор и прилагођавање вежби нивоу ученика и испуњењу исхода водећи рачуна о оптерећењу и динамиви часа	дигитална компетенција *комуникација *Одговоран однос према здрављу *срдња * естетичка компетенција	Математика, историја, физика
МИНИ РУКОМЕТ	-користи елементе технике и примењује основна правила у игри	Вођење лопте, Хватања и додавања лопте, Шутирања на гол, Финтирање, Принципи индивидуалне одбране Основна правила рукомета/минирукомета	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија - суђење	дигитална компетенција *комуникација *Одговоран однос према здрављу *срдња * естетичка компетенција	Математика, историја, физика
Активности по избору ученика			- избор активности од стране ученика, од неколико понуђених у договору са наставником	*комуникација *Одговоран однос према здрављу *срдња * естетичка компетенција	

Физичка и здравствена култура;	– наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље – разликује здраве и нездраве начине исхране – направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања – препозна врсту повреде – правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања	– наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље – разликује здраве и нездраве начине исхране – направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. – примењује здравствено хигијенске мере пре, у току и након вежбања – препозна врсту повреде – правилн реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања		комуникација *Одговоран однос према здрављу *срдња * естетичка компетенција *компетенција за целоживотно учење	
Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:					

СТАНДАРДИ:			
Тема /област:	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
АТЛЕТИКА	ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације)	ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.2.1. Идентификују добре и слабе стране сопственог извођења моторичке вештине ради побољшања извођења.	ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествоју у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље.
СПОРТСКА ИГРА КОШАРКА	ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.8. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације).	ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и спорт. ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења. ФЗВ.ОО.С.3.3. Користе и комбинују специјализоване моторичке вештине у разноврсним ситуацијама (игра, рекреација, такмичење, свакодневне животне активности).	ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествоју у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље ФЗВ.ОО.Н.3.1. Са самопоуздањем се редовно баве физичком активношћу у складу са сопственим потребама и интересовањима. ФЗВ.ОО.Н.3.7. Идентификују понуду спортских и рекреативних активности и ресурса у локалној средини.

		ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту	
ГИМНАСТИКА	ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање. ФЗВ.ОО.О.3.5. Примењују адекватне вежбе за унапређивање моторичких способности.	ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења.	ФЗВ.ОО.Н.3.5. Праве одговорне изборе у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем
РИТМИКА И ПЛЕС	ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.О.1.8. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.2.5. Користе одговарајућа вербална и невербална средства (плес, покрет) да искажу осећања и	ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.1.7. Демонстрирају моторичке вештине у различитим условима у складу са постављеним задацима. ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења ФЗВ.ОО.С.3.3. Користе и	ФЗВ.ОО.Н.3.3. Учествоју у догађајима који промовишу физичку активност, здравље и заштиту животне средине у локалној заједници

	комуницирају са вршњацима. ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.)	комбинују специјализоване моторичке вештине у разноврсним ситуацијама (игра, рекреација, такмичење, свакодневне животне активности). ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествоју у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини. ФЗВ.ОО.С.1.16. Идентификују елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу	
--	--	---	--

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

КРИТЕРИЈУМ ОЦЕЊИВАЊА БАЗИРАН ПРЕМА ИСХОДИМА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ИЗ ФИЗИЧКОГ И ЗДРАВСТВЕНОГ ВАСПИТАЊА

На састанку наставника физичког и здравственог васпитања усаглашени су критеријуми оцењивања на часовима физичког и здравственог васпитања, обавезних физичких активности и усклађени су са принципима оцењивања дефинисаним у Правилнику о оцењивању у основној школи..

Принципи оцењивања, у смислу овог правилника, јесу:

- 1) објективност у оцењивању према утврђеним критеријумима;
- 2) релевантност оцењивања;
- 3) коришћење разноврсних техника и метода оцењивања;
- 4) правичност у оцењивању;
- 5) редовност и благовременост у оцењивању;
- 6) оцењивање без дискриминације и издвајања по било ком основу;
- 7) уважавање индивидуалних разлика, потреба, узраста, претходних постигнућа ученика и тренутних услова у којима се оцењивање одвија.

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем.

Формативно оцењивање јесте редовно праћење и процена напредовања у остваривању прописаних исхода, стандарда постигнућа и ангажовања у оквиру физичког и здравственог васпитања, обавезних физичких активности, физичког васпитања и изабраног спорта, активности (пројектне наставе и слободних наставних активности), као и праћење владања ученика.

Формативне оцене се евидентирају у педагошкој документацији наставника.

Сумативно оцењивање јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или на крају полугодишта из обавезног и изборних програма и активности.

Оцене добијене сумативним оцењивањем су бројчане и евидентирају се у дневнику, а могу бити унете и у педагошку документацију.

Почетна основа оцењивања је континуирано праћење сваког ученика и вредновање знања, вештина и ставова помоћу усменог испитивања и практичне провере на крају предметних области.

- На нивоу стручних већа установљено је који су подаци о ученику битни за праћење (активност и однос ученика према физичком и здравственом васпитању, приказ комплекса вежби обликовања и достигнут ниво моторичких знања, умења и навика)
- На почетку школске године потребно је спровести иницијалну проверу моторичких способности као инструмент провере потенцијала ученика.
- На крају школске године, треба спровести истоветне тестове за проверу нивоа постигнућа ученика.

Чланови актива воде своје педагошке свеске или то раде у ЕС дневнику у којима бележе:

Активности и однос ученика према физичком и здравственом васпитању који обухвата:

- вежбање у адекватној спортској опреми;
- редовно присуствовање на часовима физичког и здравственог васпитања и обавезним физичким активностима, физичког васпитања и изабраног спорта.
- учествовање у ваннаставним и ваншколским активностима и др.
- приказ једног од усвојених комплекса општеприпремних вежби (вежби обликовања),
- достигнут ниво постигнућа моторичких знања, умења и навика у атлетици, гимнастици, спортским играма и др.

Све колеге су прошле обуку и примењују исту батерију тестова моторичких способности (семинар K1 969)

За ученике који раде по ИОП-у, ради се евалуација након сваког класификационог периода и кориговање планова по потреби.

Начин праћења напредовања и оцењивања ученика од стране наставника:

Орјентисано је на исходе. Самооцењивање (самопроцена), оцењивање од стране наставника, самоконтрола и провера ученика помоћу табела датих за проверу способности, праћење и евидентирање ученика за све садржаје у вези са ваннаставним активностима, секцијама и такмичењима (што школских, што клупских, остварених кроз јавне наступе...).

Оцењивање се врши бројчано, на основу остваривања оперативних задатака и минималних образовних захтева. Праћење напретка ученика обавља се сукцесивно у току целе школске године, на основу јединствене методологије која предвиђа следеће тематске целине:

- стање моторичких способности
- усвојене здравствено хиг
- ихенске навике
- достигнути ниво савладаности моторних знања
- однос према раду

Праћење и вредновање моторичких способности врши се на основу савладаности програмског садржаја којим се подстиче развој оних физичких способности за које је овај узраст критичан период због њихове трансформације под утицајем пубертета и физичких активности.

Усвојеност здравствено-хигијенских навика прати се на основу утврђивања нивоа правилног држања тела и одржавања личне и колективне хигијене

Степен савладаности моторичких знања и умења спроводи се на основу минималних програмских захтева, узевши у обзир степен напредовања.

Однос према раду вреднује се на основу редовног и активног учествовања у наставном процесу, доношењу адекватне опреме, учешћа на такмичењима и ваншколским активностима.

При оцењивању физичких способности узима се у обзир ниво личних физичких способности сваког појединца, остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.

За контролу физичких способности примењује се батерија тестова која обухвата следеће:

- телесна висина и маса,
- трчање 4x10м,
- претклон у седу,
- скок у даљ из места,
- трбушњаци,
- издржај у згибу,
- шатл ран

Провера се врши на почетку и крају школске године помоћу критеријума за процену физичког развоја и физичких способности.

Узевши претходно наведено у обзир, орјентационо и условно може се уједначавање критеријума свести по областима на следећи начин:

АТЛЕТИКА:

ОДЛИЧАН 5: Одлично познаје, зна да наведе и врло успешно демонстрира све пређене активности из ове области. Разуме потребу познавања ове области у целости, показује велико интересовање и зна да усвојене елементе комбинује и користи како у другим спортовима тако и у свакодневном животу. Разуме потребу познавања ове области у целости и сагледава корист од исте.

ВРЛО ДОБАР 4: У већој мери познаје, наводи и демонстрира све пређене активности из ове области. Разуме потребу познавања ове области у већој мери, показује одређено интересовање и схвата да усвојене елементе треба да комбинује и користи како у другим спортовима тако и у свакодневном животу. У одређеној мери успева да сагледа потребу познавања ове области.

ДОБАР 3: У одређеној мери познаје, наводи и демонстрира пређене активности из ове области. Разуме потребу познавања ове области у мањој мери, показује одређено интересовање и схвата да усвојене елементе може да комбинује и користи како у другим спортовима тако и у свакодневном животу. У мањој мери успева да сагледа потребу познавања ове области.

ДОВОЉАН 2: У мањој мери познаје, наводи и демонстрира неке од пређених активности из ове области. Разуме потребу познавања ове области у најмањој могућој мери, не показује неопходно интересовање и у мањој мери схвата да усвојене елементе може да комбинује и користи како у другим спортовима тако и у свакодневном животу. Не сагледава јасно потребу познавања ове области.

НЕДОВОЉАН 1: Не познаје , не зна да наведе и демонстрира неке од пређених активности из ове области. Не разуме потребу познавања ове области и не показује интересовање . Не схвата да усвојене елементе може да комбинује и користи како у другим спортовима тако и у свакодневном животу. Не сагледава довољно јасно потребу познавања ове области.

СПОРТСКЕ ИГРЕ (кошарка, рукомет, одбојка, фудбал, стони тенис):

ОДЛИЧАН 5: Одлично познаје, зна да наведе и врло успешно демонстрира све пређене активности из ове области. Разуме потребу познавања ових области у целости, показује велико интересовање. Разуме потребу познавања ових области у целости и сагледава корист од исте. Примењује виши ниво технике, познаје већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.

ВРЛО ДОБАР 4: У већој мери познаје, наводи и успешно демонстрира пређене активности из ове области. Разуме потребу познавања ових области у већој мери, показује одређено интересовање. Разуме потребу познавања ових области у одређеној мери и сагледава корист од исте. Примењује осредњи ниво технике, познаје већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз одређен степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.

ДОБАР 3: У одређеној мери познаје, наводи и демонстрира пређене активности из ове области. Разуме потребу познавања ових области у мањој мери, показује одређено интересовање. Разуме потребу познавања ових области у мањој мери и углавном сагледава корист од исте. Примењује осредњи ниво технике, познаје одређени број правила, најједноставније тактичке комбинације и уз одређен степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.

ДОВОЉАН 2: У мањој мери познаје, наводи и демонстрира пређене активности из ове области. Разуме потребу познавања ових области у најмањој могућој мери, не показује одређено интересовање. Не сагледава јасно потребу познавања ових области и користи од исте. Ретко примењује нижи ниво технике, познаје мали број правила, најједноставније тактичке комбинације и уз минималан степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.

НЕДОВОЉАН 1: Не познаје , не зна да наведе и демонстрира неке од пређених активности из ове области. Не разуме потребу познавања ових области и не показује одређено интересовање. Не сагледава јасно потребу познавања ових области и користи од исте. Ретко примењује нижи ниво технике, познаје врло мали број правила, не разуме тактичке комбинације и уз минималан степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других у мањој мери.

СПОРТСКА ГИМНАСТИКА:

ОДЛИЧАН 5: Одлично познаје, зна да наведе и врло успешно демонстрира све пређене активности из ове области. Разуме потребу познавања ове области у целости, сагледава корист од исте, показује велико интересовање и зна да усвојене елементе комбинује и користи како у другим спортовима тако и у свакодневном животу.

ВРЛО ДОБАР 4: У већој мери познаје, наводи и демонстрира све пређене активности из ове области. Разуме потребу познавања ове области у већој мери, показује одређено интересовање и схвата да усвојене елементе треба да комбинује и користи како у другим спортовима тако и у свакодневном животу. У одређеној мери успева да сагледа потребу познавања ове области.

ДОБАР 3: У одређеној мери познаје, наводи и демонстрира пређене активности из ове области. Разуме потребу познавања ове области у мањој мери, показује одређено интересовање и схвата да усвојене елементе може да комбинује и користи како у другим спортовима тако и у свакодневном животу. У мањој мери успева да сагледа потребу познавања ове области.

ДОВОЉАН 2: У мањој мери познаје, наводи и демонстрира неке од пређених активности из ове области. Разуме потребу познавања ове области у најмањојмањој могућој мери, не показује неопходно интересовање и у мањој мери схвата да усвојене елементе може да комбинује и користи како у другим спортовима тако и у свакодневном животу. Не сагледава јасно потребу познавања ове области.

НЕДОВОЉАН 1: Не познаје, не зна да наведе и демонстрира неке од пређених активности из ове области. Не разуме потребу познавања ове области и не показује интересовање. Не схвата да усвојене елементе може да комбинује и користи како у другим спортовима тако и у свакодневном животу. Не сагледава довољно јасно потребу познавања ове области.

РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА И ПЛЕС:

ОДЛИЧАН 5: Одлично познаје, зна да наведе и врло успешно демонстрира све пређене активности из ове области. Разуме потребу познавања ове области у целости, показује велико интересовање. Одлично изводи кретње у различитим ритмовима. Разуме потребу познавања ове области у целости и сагледава корист од исте.

ВРЛО ДОБАР 4: У већој мери познаје, наводи и демонстрира све пређене активности из ове области. Разуме потребу познавања ове области у већој мери, показује одређено интересовање. Углавном успешно изводи кретње у различитим ритмовима. У одређеној мери успева да сагледа потребу познавања ове области.

ДОБАР 3: У одређеној мери познаје, наводи и демонстрира пређене активности из ове области. Разуме потребу познавања ове области у мањој мери, показује одређено интересовање. Понекад изводи кретње у различитим ритмовима. У мањој мери успева да сагледа потребу

познавања ове области.

ДОВОЉАН 2: У мањој мери познаје , наводи и демонстрира неке од пређених активности из ове области. Разуме потребу познавања ове области у најмањојмањој могућој мери, не показује неопходно интересовање. Ретко успева да изводи кретње у различитим ритмовима. Не сагледава јасно потребу познавања ове области.

НЕДОВОЉАН 1: Не познаје , не зна да наведе и демонстрира неке од пређених активности из ове области. Не разуме потребу познавања ове области и не показује интересовање . Не уме да изводи кретње у различитим ритмовима. Не сагледава довољно јасно потребу познавања ове области.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА (од 5. до 8. разреда)				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5

ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТ И	Уме да примени једноставне, двостав не општеприпремне вежбе.	Уме правилно да изводи вежбе, разноврс на природна и изведена кретања.	Правилно одржава равнотежу у различитим кретањима.	Ученик користи висок ниво техничко-тактичких знања, демонстрира сложеније комплексе вежби и кретања.	
----------------------------	---	---	---	--	--

МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ *Атлетика *Спортска гимнастика *Основе тимских, спортских и елементарних игара *Плес и ритмика *Полигони	Ученик показује мањи степен активности и ангажовања,уз велику помоћ наставника успева да примени одређене вежбе,односно захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и ангажовање ученика добија оцену довољан (2)	Ученик показује делимични степен активности и ангажовања,уз велику помоћ наставника успева да примени одређене вежбе, односно захтеве који су утврђени и на основном и већим делом на средњем нивоу стандарда постигнућа, одређеним индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа,уз ангажовање ученик добија оцену добар (3)	Ученик показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања,уз мању помоћ наставника у потпуности,самостално испуњава захтеве који су утврђени и на основном и на средњем нивоу,као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа,одређеним индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања добија оцену врло добар (4)	Ученик показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања, где ученик у потпуности самостално,без помоћи наставника испуњава захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу,као и у већини захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа,одређеним индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа,уз веома висок степен ангажовања,добија оцену одличан (5)	
---	--	--	--	---	--

ВРЕДНОВАЊЕ У ВИРТУЕЛНОМ ОКРУЖЕЊУ ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Рубрика за вредновање наученог (вредновање увежбаног)

Бодовна скала:	Ученик:	Пожељни елементи ученичких радова
* 85 % - 100 % – одличан (5)	* Наводи тачне информације у задатку, и при обликовању питања и при решавању. * Препознаје све примере у задатку те их већином исправно описује. * Користи одговарајуће примере и фотографије у обликовању задатка. * У предвиђеном времену извршава све задатке.	* Објашњења * Примери * Задаци
*75 % - 84.99 % – врлодобар (4)	* Наводи већину тачних информација у задатку, и при обликовању питања и при решавању. * Препознаје већину примера у задатку те их већином исправно описује. * Користи углавном одговарајуће примере и фотографије у обликовању задатка. * У предвиђеном времену извршава већину задатака.	* Слике * Видео * Квиз
*65- 74.99% – добар (3)	* Наводи делимично тачне информације при обликовању задатка. * Препознаје мањи број примера у задатку и половично их описује. * Користи мањи број одговарајућих примера и илустрације у обликовању задатка. * У предвиђеном времену извршава половину задатака.	* Њихов ауторски рад (слике, видео, квиз) * Интерактивн

*50 % - 64.99 % – довољан (2)	* Наводи мањи број тачних информација у задатку, и при обликовању и при решавању. * Препознаје врло мали број примера у задатку. * Користи мањи број одговарајућих фотографија у обликовању задатка, без примера или с neodговарајућим примерима. * У предвиђеном времену извршава мање од половине задатака.	и садржај и слике * Додатни садржаји других аутора
*0% - 49.99% – недовољан (1)	* У предвиђеном времену не извршава задатак.	

Ученик/ца у сваком полугодишту добија једну оцену за доношење опреме, труд, залагање, спорско понашање, фер-плеј, спорско навијање. Ученик из свих наведених елемената добија само једну оцену.

Ученик/ца добија минус за неадекватну опрему на часу и тада присуствује часу али га не ради.

Ученик може добити минус за неспортско понашање, уколико се не труди, не залаже, омета друге у раду, угрожава безбедност других, неспортски навија ...

Ученик може добити минус и током спортских турнира, такмичења у организацији школе или на спортским турнирима, такмичењима где представља школу.

- Уколико ученик/ца има три часа недељно и из горе наведеног добије 3 минуса, после сваког трћег минуса биће му уписана оцена 1 (један).

Ученик/ца добија минус за неадекватну опрему на часу и тада седи на клупи. Једино уколико нема белу мајицу већ друге боје ученик добија минус али може радити час (детаљније у правилнику о опреми и помашању на часу физичког и здр.васпитања, ОФА).

Ученици који покажу изузетно залагање, труд, резултат на општинским, окружним, међоокружним и републичким такмичењима, биће награђени оценом одличан (5).

Ученици/це који раде по ИОП-у оцењују се у складу са планом и програмом, очекиваним исходима, циљевима, напретку, труду, залагању, спорском понашању, спорском навијању.

Назив предмета: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Фонд часова:	Годишњи фонд:	36
	Недељни фонд:	1
Циљ предмета:	Циљ учења програма Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.	
Кључни појмови садржаја предмета:	права и одговорности, демократско друштво, партиципација, интернет насиље, истраживање ставова	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација:
---------------------	----------------	------------------	--	---	--------------------

ЉУДСКА ПРАВА	Ученик ће бити у стању да: • својим речима и на примеру образложи везу права и одговорности; • наведе примере за групу права слобода да и заштита од; • аргументује значај инклузивног образовања, права и потребе за образовањем свих ученика; • штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; • препозна ситуације кршења права детета у свакодневном животу, примерима из прошлости, литературе;	Права и одговорности Моја и твоја права – наша су права. Права и одговорности. Посебна група права: слобода да и припадајуће одговорности. Посебна група права: заштита од и припадајуће одговорности. Право на очување личног, породичног, националног, културног и верског идентитета и припадајуће одговорности. Право на квалитетно образовање и једнаке могућности за све и припадајуће одговорности. Инклузивно образовање -квалитетно образовање за све.	У циљу остваривања жељених исхода користиће се : групни облик рада, а посебно рад у мањим групама, рад у пару, радионичарски рад, брејсторминг (групна креативна активност која служи да се пронађу решења за одређени проблем скупљајући идеје и предлоге које учесници активности спонтано дају), студија случаја – решавање проблема, консултације, дискусија, углови, дебата, акваријум, ледоломци (забавне, кратке активности које стварају поверење, развијају идентитет и самосвест групе, уносе динамику и темпо, “загревају” ученике за активности које следе), Предавање и/ или презентација (мини-предавање) , играње улога, демонстрација, међусобно подучавање ученика, симулација. За реализацију планираног користиће се школски ресурси : рачунари, пројектор... -ресурси локалне средине: подаци из јавних установа Користиће се интернет за истраживање и проналажење информација и едукативних материјала.	Одговорно учешће у демократском друштву, компетенција за целоживотно учење, сарадња, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Оствариваће се корелација са више предмета: српски језик и књижевност, ликовна култура, музичка култура историја, информатика и рачунарство
--------------	--	--	--	---	--

ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	• на правилан начин користи кључне појмове савременог демократског друштва: демократија, грађанин, власт, подела власти; • својим речима на примеру образложи улогу грађана у друштвеном систему и систему власти; препозна стварну партиципацију ученика у одељењу и школи;	Демократско друштво и партиципација грађана Демократско друштво – појам, карактеристике. Грађанин. Дете као грађанин. Процедуре којима се регулише живот у заједници: ко је овлашћен да доноси колективне одлуке и на основу којих процедура. Власт. Нивои и гране власти. Лествица партиципације ученика у школи: манипулација, декоративна употреба, симболичка употреба, стварна партиципација. Партиципација ученика на нивоу одељења и школе.		Одговорно учешће у демократском друштву, компетенција за целоживотно учење, сарадња, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Оствариваће се корелација са више предмета: српски језик и књижевност, ликовна култура, музичка култура историја, информатика и рачунарство
----------------------------	---	---	--	---	--

ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	• наведе примере позитивног коришћења интернета и мобилног телефона; • образложи могући утицај друштвених мрежа на мишљење и деловање појединца; • разликује безбедно од небезбедног понашања на друштвеним мрежама; • примењује 7 златних правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука; • препознаје ситуације интернет насиља и зна како да реагује и коме да се обрати за помоћ;	Употреба и злоупотреба интернета и мобилних телефона Позитивно коришћење интернета и мобилног телефона. Шта је дозвољено, а шта није на интернету. Утицај друштвених мрежа на мишљење и деловање појединца. Опасности у коришћењу интернета и мобилног телефона. Интернет насиље и веза са Конвенцијом о правима детета. Карактеристике и последице интернет насиља. Седам златних правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука. Реаговање у ситуацијама интернет насиља. Одговорности ученика и школе		Одговорно учешће у демократском друштву, компетенција за целоживотно учење, сарадња, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Остваривање се корелација са више предмета: српски језик и књижевност, ликовна култура, музичка култура историја, информатика и рачунарство
-----------------------------------	---	--	--	---	--

ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	• учествује у избору теме, узорка и инструмента истраживања; • учествује у спровођењу истраживања, прикупљању и обради добијених података и извођењу закључака; • презентује спроведено истраживање и добијене резултате; • процењује ефекте спроведеног истраживања и идентификује пропусте и грешке; • у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на неугрожавајући начин; • учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; • проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора.	Планирање и извођење истраживања ставова и/или понашања ученика у школи о употреби / злоупотреби интернета и мобилних телефона. Шта су ставови, на чему се заснивају и каква је њихова веза са понашањем. Избор теме, узорка и инструмента истраживања. Спровођење истраживања. Обрада података. Тумачење резултата. Припрема и презентација добијених резултата. Евалуација истраживања.		Одговорно учешће у демократском друштву, компетенција за целоживотно учење, сарадња, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу.	Остваривање се корелација са више предмета: српски језик и књижевност, ликовна култура, музичка култура историја, информатика и рачунарство
----------------------------	--	--	--	---	--

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- Што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

Праћење и вредновање ученика из предмета Грађанско васпитање се остварује у складу са Правилником о оцењивању у основној школи. Постигнуће ученика се изражава описном оценом (истиче се, добар и задовољава), а закључна оцена не утиче на општи успех ученика.

У праћењу и вредновању прате се следећи показатељи:

вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором и технологијама и извођење радних задатака; одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима.

Критеријуми оцењивања (описна оцена)	Поступак
Оцену истиче се добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; – показује изузетну и велику самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања	- Формативно оцењивање: недељно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника и дневнику; - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика); -Прегледање свески и личне евиденције; - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика); - Вршњачко предавање (посматрање наставника, припрема, презентација, успешност реализације и утисци ученика); -Вођење евиденције од стране наставника о: јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) учешћу у вршњачком предавању, посета културноисторијским институцијама и догађајима, несебичном пружању помоћи другим ученицима, израда паноя, презентација, различитих врста излагања, квиза.
Оцену добар добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у довољној мери логички повезује чињенице и	

појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује; – показује делимични и мањи степен активности и ангажовања	
Оцену задовољава добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у минималној мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – ретко је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање	

Назив предмета: ВЕРСКА НАСТАВА

Фонд часова:	Годишњи фонд:	36
	Недељни фонд:	1
Циљ предмета:	Основно познавање истина хришћанске Цркве, Бога..	
Кључни појмови садржаја предмета:	Исус Христос, Нови Завет, Црква.	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација:
-------------------------	----------------	------------------	------------------------------------	---	--------------------

I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада	Моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 6. разреда основне школе; ☐ моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. ☐ бити мотивисан да похађа часове Православног катихизиса	☐ Упознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Врсте наставе Настава се реализује кроз следеће облике наставе: ☐ теоријска настава (35 часова) ☐ практична настава (1 час)	Компетенција за учење •Има позитиван и одговоран однос према учењу.Комуникација •Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.Сарадња •доприноси решавању разлика умишљењу и ставовима поштујући друге каооравноправне чланове тима или групе.	1. Српски језик и књижевност 2. Историја 3. Географија 4. Ликовна култура 5. Музичка култура 6. Грађанско васпитање
II - ПРИПРЕМА	☐ моћи да каже да су Јевреји пред	☐ Историјске околности пред	Место реализације наставе	Компетенција за учење	1. Српски језик и

СВЕТА ЗА ДОЛАЗАК СИНА БОЖИЈЕГ 2. Историјске околности пред долазак Христов 3. Јеврејско ишчекивање Месије 4. Свети Јован Претеча	долазак Месије били под Римском окупацијом и да су међу њима постојале поделе ☐ моћи да препозна да су Јевреји очекивали Месију на основу старозаветних пророштава ☐ моћи да преприча живот Светог Јована Претече и Крститеља Господњег и каже да је он припремао народ за долазак Христа ☐ моћи да доживи врлински живот и покајање као припрему за сусрет са Христом;	долазак Христов ☐ Старозаветна пророштва о доласку Месије ☐ Свети Јован Претеча	☐ Теоријска настава се реализује у учионици; ☐ Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе ☐ Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. ☐ Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. ☐ Квалитет наставе се постиже када	• Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. Естетичка компетенција • Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања	књижевност 2. Историја 3. Географија 4. Ликовна култура 5. Музичка култура 6. Грађанско васпитање
--	--	--	---	--	---

			се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.		
III - УВОД У НОВИ ЗАВЕТ 5. Нови Завет је испуњење Старог Завета 6. Новозаветни списи 7. Јеванђелисти	моћи да закључи да је доласком Исуса Христа Бог склопио Нови Завет са људима. ☐ моћи да наведе неке од новозаветних књига и околности њиховог настанка; ☐ моћи да пронађе одређени библијски одељак; ☐ моћи да каже да се Библија користи на богослужењима; ☐ моћи да именује Јеванђелисте и	☐ Нови Завет је испуњење Старог Завета ☐ Новозаветни списи (настанак, подела, функција, аутори...) ☐ Јеванђелисти	☐ Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонованја наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. ☐ У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. ☐ Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.	Компетенција за учење •Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања. Одговорно учешће у демократском друштву •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву	1. Српски језик и књижевност 2. Историја 3. Географија 4. Ликовна култура 5. Музичка култура 6. Грађанско васпитање

	препозна њихове иконографске симболе; ☐ бити подстакнут на читање Светог Писма.				
--	--	--	--	--	--

IV - БОГОЧОВЕК – ИСУС ХРИСТОС 8. Пресвета Богородица – Благовести 9. Богородичини празници 10. Рођење Христово 11. Христос је Богочовек 12. Крштење Христово 13. Христова чуда 14. Новозаветне заповести и Беседа на гори 15. Христос – „пут, истина и живот“ 16. Лазарева Субота и Цвети	☐ моћи да преприча догађај Благовести и да препозна да је то „почетак спасења“; ☐ моћи да препозна службу анђела као гласника и служитеља Божијих; ☐ моћи да препозна Богородичино прихватање воље Божије као израз слободе; ☐ моћи да уочи да је за разлику од Еве, Богородица послушала Бога ☐ моћи да преприча неке од догађаја из живота Пресвете Богородице и повеже их са Богородичиним празницима;	☐ Пресвета Богородица – Благовести ☐ Богородичини празници ☐ Рођење Христово ☐ Христос је Богочовек ☐ Крштење Христово ☐ Христова чуда ☐ Новозаветне заповести и Беседа на гори ☐ Христос – Онај који је наш „пут, истина и живот“ ☐ Лазарева Субота и Цвети ☐ Тајна Вечера – прва Литургија ☐ Страдање Христово ☐ Васкрсење Христово			Одговорно учешће у демократском друштву •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.Естетичка компетенцијаКомуникација •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.Одговоран однос према околини •Сагледава које активности (образци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу	1. Српски језик и књижевност 2. Историја 3. Географија 4. Ликовна култура 5. Музичка култура 6. Грађанско васпитање
---	---	---	--	--	--	---

V - ЦРКВА ДУХА СВЕТОГА 20. Вазнесење и Педесетница 21. Црква у Јерусалиму 22. Павле – апостол незнабожаца 23. Прогони хришћана 24. Свети цар Константин и крштење царства	☐ моћи да преприча догађаје Вазнесења и Педесетнице; ☐ моћи да каже да је силаском Духа Светог на апостоле рођена Црква Христова; ☐ моћи да именује неколико светих апостола и наведе неке од догађаја из њиховог живота; ☐ моћи да уочи да су у Римском царству хришћани били гоњени и наведе неке од примера мучеништва; ☐ моћи да објасни значај доношења Миланског едикта; ☐ моћи да усвоји вредност толеранције међу људима	☐ Вазнесење и Педесетница ☐ Заједница у Јерусалиму, према извештају из Дела апосолских ☐ Мисионарско дело светог апостола Павла ☐ Гоњења Цркве ☐ Свети цар Константин и крштење царства			Одговорно учешће у демократском друштву • Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима. Одговоран однос према здрављу Рад с подацима и информацијама Естетска компетенција – препознаје естетске елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, национална и светска природна и културна баштина, језичка култура.	1. Српски језик и књижевност 2. Историја 3. Географија 4. Ликовна култура 5. Музичка култура 6. Грађанско васпитање
---	--	---	--	--	--	---

	Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:
	● Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...) ● Већа индивидуализација наставе; ● Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи; ● Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја; ● и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:
Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: ☐ усмено испитивање; ☐ писмено испитивање; ☐ посматрање понашања ученика;

Назив предмета: НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК РАЗРЕД: ШЕСТИ УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА: 72			
ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
1. „Meine Freunde”	српски језик, енглески језик, географија, историја, математика, биологија, физичко васпитање	Усмена (активност на часу), тестови, различити домаћи задаци, писмени задатак	- описије другове из разреда - разговара о месту састанка - представља себе и друге

			- уме да пореде придеве
2. „Sport, Sport, Sport”	српски језик, енглески језик, географија, историја, математика, биологија, фи-зичко васпитање	Усмена (активност на часу), тестови, различити домаћи задаци.	- разговара о спортским активностима - набраја спортове и реквизите - изражава афинитете према неком спорту

3. „Tagesab-läufe”	српски језик, енглески језик, географија, историја, математика, биологија, фи-зичко васпитање	Усмена (активност на часу), тестови, различити домаћи задаци.	- зна да наведе право време – формално и неформално - зна да опише ток дана
---------------------------	---	---	--

4. „Meine Klamotten”	српски језик, енглески језик, географија, историја, математика,биологија, фи-зичко васпитање	Усмена (активност на часу), тестови, различити домаћи задаци.	- зна да наброји одевне предмете - уме да дискутује о одећи и изрази допа-дање и недопадање - уме да постави питање за цену и одговори шта колико кошта
5. „Alles gute zum Geburtstag”	српски језик, енглески језик, географија, историја, математика,биологија, фи-зичко васпитање	Усмена (активност на часу), тестови, различити домаћи задаци.	- зна да наброји одевне предмете - уме да дискутује о одећи и изрази допадање и недопадање - уме да постави питање за цену и одговори шта колико кошта
6. „Krank und gesund”	српски језик, енглески језик, географија, историја, математика,биологија, фи-зичко васпитање	Усмена (активност на часу), тестови, различити домаћи задаци.	- уме да наведе делове тела - опише шта њега или вршњака боли - разговара о лечењу мањих оболења

7. „Mein Stadtviertel“	српски језик, енглески језик, географија, историја, математика,биологија, фи-зичко васпитање	Усмена (активност на часу), тестови, различити домаћи задаци.	- опише место станова-ња - опише пријатеље из околине. - представи свог друга или другарицу - упозна новог друга или нову другарицу
8. „Hier wohne ich!“	српски језик, енглески језик, географија, историја, математика,биологија, фи-зичко васпитање	Усмена (активност на часу), тестови, различити домаћи задаци.	- уме да опише свој стан и предмете којих има (и да наведе колико) - наведе шта се ради у којој соби - наброји делове намештаја
I und II Klassenarbeit	српски језик, енглески језик, географија, историја, математика,биологија, фи-зичко васпитање	Писмени задатак (први и други)	- уме да пише реченице из текста - уме да пише одговоре на постављена питањана - решава граматичке задатке (допуна глагола и друго ...)

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

СТРАНИ ЈЕЗИЦИ – ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК

-НЕМАЧКИ ЈЕЗИК-

Општа предметна компетенција (ОПК)

Општа предметна компетенција или вишејезична комуникативна компетенција обухвата поседовање свести о језицима као комуникационим средствима, стицање основне језичке писмености и њено континуирано развијање, као и схватање повезаности између језика и култура. Она омогућава ученицима да се користе језичким средствима у циљу обављања усмене и писане комуникације на језицима које уче, у приватном, јавном и образовном контексту. Поседовање вишејезичне комуникативне компетенције ученицима омогућава проналажење, прикупљање, обрађивање, критичку обраду и коришћење извора и садржаја информација примерених узрасту, потребама и интересовањима. Знања, умења и ставови који чине вишејезичну комуникативну компетенцију чине основ за развој критичког мишљења и расуђивања, креативности и естетичког осећаја. Она омогућава ученицима постепено укључивање у разноврсне активности интеркултурног карактера, уз поштовање индивидуалних, групних и колективних идентитета и различитости и развијање емпатије и друштвено одговорног деловања. Учењем страних језика, користећи различите технике, ученици унапређују стратегије учења, развијају функционалну и дигиталну писменост и оспособљавају се за целоживотно учење и употребу страних језика у разноврсним комуникативним контекстима.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици познају изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Ученици исправно записују најчешће увежбане речи и језичке конструкције. Познају ограничени репертоар најфреквентнијих основних правила морфолошких облика и једноставних синтаксичких структура. Користе елементарне и најфреквентније речи и изразе за исказивање основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе најједноставнијих порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Познају основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније личности и дела из

историје и савременог доба културе језика који уче. Ученици познају и разумеју основне природне и друштвене специфичности културе страног језика који уче, основне сличности и разлике између своје и стране културе.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају и разумеју вербалне и невербалне садржаје најједноставнијих порука на страном језику и примењују најосновније стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју основне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, прибегавајући матерњем и другим језицима које користе. Уз помоћ и подршку проналазе, селекују, прикупљају и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих школских садржаја.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у елементарним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју најфреквентније речи и изразе из свакодневног спорог и разговетног говора, као и најједноставније писане текстове у линеарној и хипертекстуалној форми, реализују најосновније видове писане и усмене продукције и интеракције који се тичу њихових непосредних искуствених доживљаја и сфера интересовања (поздрављање, представљање, добродошлица, опраштање, захваљивање, пружање и размена основних података и информација). Ученици примењују базичне стандарде и правила интеркултурне комуникације. На најједноставнији начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и базичне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Основни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

– CJ2.OO.O.1.1. Препознају основне интонацијске схеме и изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.O.1.2. Препознају одређена основна правописна правила и записују фреквентне и увежбане краће речи уз неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију. – CJ2.OO.O.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама. – CJ2.OO.O.1.5. Препознају елементарни вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз	– CJ2.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања најједноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.O.2.2. Користе страни језик у најједноставнијој усменој и писаној комуникацији често прибегавајући основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.O.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе најједноставније текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.O.2.4. Интерпретирају значења најједноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију,	– CJ2.OO.O.3.1. Разумеју најфреквентније речи и фразе, лична и друга имена, бројеве, најуобичајеније интернационализме и друге основне лексичке елементе у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа уколико се саопштавају споро и разговетно. – CJ2.OO.O.3.2. Разумеју и прате најједноставнија усмена упутства која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно артикулисана, као и јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење, уколико укључују и визуелне елементе. – CJ2.OO.O.3.3. Разумеју најопштији смисао кратких монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.O.3.4. Разумеју основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прате, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро. – CJ2.OO.O.3.5. Разумеју појединачне речи и општи смисао у визуелно подржаним рекламним порукама.
---	---	--

грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију. – CJ2.OO.O.1.6. Препознају положај циљног језика у глобалном контексту и уочавају суштинске разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.O.1.7. Препознају основне сличности и разлике властите и културе језика који уче, уочавају појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се повремено обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.). – CJ2.OO.O.2.5. Реагују на једноставна питања у интеркултурној комуникацији и учествују у размени информација у вези са културом свакодневице, ослањајући се у већој мери на стратегије компензације. – CJ2.OO.O.2.6. Идентификују и пореде најзначајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ2.OO.O.2.7. Промисљају улогу језика у свакодневним активностима из домена властитог интересовања и користе страни језик при решавању задатака у вези са садржајима школских предмета.	– CJ2.OO.O.3.6. Разумеју појединачне речи и општи смисао најједноставнијих текстова у популарној музици. – CJ2.OO.O.3.7. Разумеју кратке и једноставне поруке у белешкама и електронским порукама које се односе на свакодневне ситуације (имејл, СМС). – CJ2.OO.O.3.8. Разумеју општи смисао и понеки суштински детаљ у најједноставнијим врстама нефикционалних текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања. – CJ2.OO.O.3.9. Разумеју најопштији смисао и најважније информације у познатим и једноставним врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче, дечје песме). – CJ2.OO.O.3.10. Разумеју најважније информације из инфографика и других једноставних визуелно-текстуалних приказа.
---	--	--

		– CJ2.OO.O.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – CJ2.OO.O.3.12. Учествоју у интеракцији уз помоћ и подршку, користећи најједноставнија језичка средства (приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних личних података, тражења и добијања информација, предмета, услуга). – CJ2.OO.O.3.13. Именују и описују људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби), користећи најједноставнија језичка средства и уз помоћ и подршку саговорника. – CJ2.OO.O.3.14. Постављају најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговарају на слична питања саговорника. – CJ2.OO.O.3.15. Најједноставнијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења. – CJ2.OO.O.3.16. Пишу најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења у обрасцима, упитницима или
--	--	--

		табелама. Повезују неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама. – CJ2.OO.O.3.17. Писаним путем формулишу најједноставније информације о себи или траже информације о другима, састављају кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или друштвених мрежа), као и сажете белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину). – CJ2.OO.O.3.18. На страном језику преносе саговорнику понеку кључну информацију из јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...). – CJ2.OO.O.3.19. На матерњем језику саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа и писаног текста на страном језику.
--	--	--

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном исправно артикулишу већину гласова и гласовних група и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученици исправно записују већину гласова и гласовних комбинација и познају основна правописна правила. Познају најфреквентније основне морфолошке облике и једноставније синтаксичке структуре. Користе ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе једноставних порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Ученици поседују основна знања о разликама у свакодневном животу сопствене и културе страног језика и разумеју да су разлике последица сложености и разноликости култура. Познају и разумеју основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније природне и друштвене специфичности културе језика који уче.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставних порука на страном језику и примењују основне стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју важне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, ослањајући се на знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих области личних и образовних интересовања.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у рутинским и увежбаним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју фреквентне речи, изразе, фразе и краће усмене исказе и једноставне текстове на познате теме, реализују кратке и увежбане видове писане и усмене продукције и интеракције, уз употребу познатих и рутинских фраза и формулација (постављање питања и давање одговора, саопштавање и размена ограниченог спектра информација) у приватном, јавном и образовном домену. Ученици учествују у основној интеркултурној комуникацији, негујући позитиван и отворен став према различитостима, препознају и избегавају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. На једноставан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и основне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Средњи ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

– CJ2.OO.C.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.C.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ2.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице),	– CJ2.OO.C.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета) уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.C.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.C.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе	– CJ2.OO.C.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. – CJ2.OO.C.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). – CJ2.OO.C.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.C.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, о непосредном друштвеном окружењу и природној средини. – CJ2.OO.C.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење. – CJ2.OO.C.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици.
--	--	---

уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.C.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – CJ2.OO.C.2.5. Учествоју у интеркултурној комуникацији размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. – CJ2.OO.C.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.C.2.7. Промишљају улогу језика у свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно	– CJ2.OO.C.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). – CJ2.OO.C.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). – CJ2.OO.C.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). – CJ2.OO.C.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно- текстуалних приказа. – CJ2.OO.C.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – CJ2.OO.C.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама.
--	--	---

	решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	– CJ2.OO.C.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје уз помоћ наставника или саговорника и уз евентуалне краће паузе/застајкивање.
--	--	---

		– CJ2.OO.C.3.14. Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника. – CJ2.OO.C.3.15. Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете користећи једноставна језичка средства. – CJ2.OO.C.3.16. Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе. – CJ2.OO.C.3.17. Писаним путем достављају/траже основне информације о себи и другима, састављају краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама, кратке и једноставне поруке у личном обраћању (нпр. СМС, мејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљују, извињавају или нешто честитају. – CJ2.OO.C.3.18. На страном језику преносе саговорнику општи смисао и најважније информације
--	--	--

		краћих и једноставнијих писаних текстова и усмених исказа информативне природе. – СЈ2.ОО.С.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику општи смисао и најважније појединости јавних натписа и кратких текстова информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...), саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.
--	--	--

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, уз поштовање акценатско-интонацијске природе, уз евентуалне неправилности које не ометају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које повремено ремете комуникацију. Познају кључне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентнијих лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Познају и разумеју релевантне сличности и разлике између своје и културе језика који уче и препознају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Ученици поседују најопштија знања о свакодневном животу, друштву и развоју циљне културе, разумеју утицај основних природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставнијих порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују кључне стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и разликују њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, примењујући по потреби знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички бирају различите врсте извора укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у уобичајеним, свакодневним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју једноставније писане и усмене исказе, као и кратке текстове о познатим и блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно и искуствено примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (давање и тражење, тј. размена информација о личностима, догађајима, појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења) уз успостављање базичног али ефикасног социјалног контакта. Ученици прихватају разлике које постоје између властите и културе језика који уче и умеју да прилагоде понашање основним конвенцијама у комуникацији. Негују став отворености према култури страног језика и поседују основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који уче. На сврсисходан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и адекватне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Напредни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

– CJ2.OO.H.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.H.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање (написаног). – CJ2.OO.H.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.H.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). – CJ2.OO.H.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације и планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз употребу релевантних дигиталних алата. – CJ2.OO.H.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема.	– CJ2.OO.H.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. – CJ2.OO.H.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. – CJ2.OO.H.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.H.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.
– CJ2.OO.H.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура	– CJ2.OO.H.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским,	– CJ2.OO.H.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја који не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично

(као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.H.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.). – CJ2.OO.H.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. – CJ2.OO.H.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ2.OO.H.2.7. Промишљају улогу језика у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и	значење), као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. – CJ2.OO.H.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. – CJ2.OO.H.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, имејловима о познатим и узрасно адекватним темама. – CJ2.OO.H.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. – CJ2.OO.H.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. – CJ2.OO.H.3.10. Разумеју и селекују потребне информације из инфографика и других визуелно-текстуалних приказа. – CJ2.OO.H.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са
--	---	---

	за релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	циљем претраживања (онлајн) речника, енциклопедија, брошура и интернет страница. – CJ2.OO.H.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. – CJ2.OO.H.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и свакодневни (приватан) живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или одслушан) ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у њему појављују. – CJ2.OO.H.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама; одговара на слична питања саговорника. – CJ2.OO.H.3.15. Искузују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима. – CJ2.OO.H.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и
--	--	---

		природном окружењу, аспектима приватног и школског живота; пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима. – CJ2.OO.H.3.17. Састављају једноставна лична и електронска писма, поруке, мејлове у којима се са пријатељима и познаницима договарају о активностима, постављају или одговарају на питања на узрасно релевантне теме. Једноставним језичким средствима описују теме и догађаје из приватног, јавног и образовног домена и препричавају кратке (прочитане или одслушане) текстове, ослањајући се на језичка средства која се у њима појављују. – CJ2.OO.H.3.18. На страном језику саопштавају основне информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. – CJ2.OO.H.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику тему, општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних) и кратких усмених исказа опште информативне природе, примерене узрасту и интересовањима.
--	--	--

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Немачки језик, 6. разред (други страни језик)

Критеријуми оцењивања сачињени су у складу са исходима, циљевима и задацима прописаних Планом и програмом наставе и учења предмета, Општим стандардима постигнућа за немачки језик – други страни језик и уз поштовање Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.

Оцену одличан (5) добијају ученици који су у стању да:

- 1) Потпуно разумеју језичке садржаје везане за теме из уџбеника; повезују нове садржаје са предзнањем; разумеју и поштују правила учтивих комуникација.
- 2) Успешно размењују информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; изразе мишљење, слагање/неслагање уз одговарајуће образложење; разумеју и формулишу једноставније предлоге и позиве на заједничку активност и одговоре на њих; поштују правила учтивих комуникација; формулишу и размене једноставније исказе који се односе на описивање начина свакодневне комуникације (мобилни телефони и друштвене мреже), као и да разумеју значење и користе емоције у комуникацији; размене мишљење користећи једноставнија језичка средства; разумеју и формулишу једноставније исказе који се односе на описивање тренутних и радњи у садашњости и у неколико једноставнијих, везаних исказа опишу догађаје на слици; разумеју разлике и формулишу једноставније исказе који се односе на описивање уобичајених и тренутних радњи у садашњости; разумеју и формулишу једноставније исказе који се односе на планирање активности путем телефона и користе примерена језичка средства у комуникацији са вршњацима.
- 3) Разумеју једноставније текстове (новинске чланке) који говоре о томе шта се дешавало када се нешто друго десило; у неколико везаних исказа опишу шта се дешавало када се нешто друго десило користећи једноставнија језичка средства; користе придеве и прилоге за начин; разумеју и формулишу једноставне исказе и размене информације о нечему што се десило, односно дешавало у прошлости; у неколико једноставнијих, хронолошки правилно повезаних исказа опишу искуство из прошлости.
- 4) Пишу краће саставе по моделу на тему која је обрађена. Свако писање је вођено питањима и упутствима.

5) Владају граматичким правилима, потпуно их разумеју и правилно примењују у контексту; познају и користе сложеније граматичке елементе и конструкције без грешака и без помоћи наставника укључујући најчешће изузетке.

Оцену врло добар (4) добијају ученици који су у стању да:

- 1) Разумеју језичке садржаје везане за теме из уџбеника; повезују нове садржаје са предзнањем; разумеју и поштују правила учтиве комуникације.
- 2) Размењују информације које се односе на дату комуникативну ситуацију уз мање несигурности у изражавању.
- 3) Пишу краће саставе по моделу на тему која је обрађена уз мања одступања у употреби предвиђених граматичких конструкција.
- 4) Континуирано показују заинтересованост за сопствени процес учења, уважавају препоруке за напредовање и углавном их реализују, редовно имају прибор за рад, редовно извршавају домаће задатке.
- 5) Владају предвиђеним граматичким правилима, уз одступања у примени правила у сваком контексту.

Оцену добар (3) добијају ученици који су у стању да:

- 1) Разумеју основне појмове и везе између њих.
- 2) Разврставају различите врсте података у основне категорије према задатом критеријуму.
- 3) Изражавају допадање/недопадање; размене мишљење користећи једноставнија језичка средства; разумеју и формулишу једноставније исказе који се односе на изражавање времена, бројева и мера.
- 4) Разумеју једноставне задатке слушања и разумевања, читања и разумевања на страном језику, укључујући коришћење информационих технологија.
- 5) Познају и користе једноставније граматичке елементе и конструкције.
- 6) Показују заинтересованост за сопствени процес учења, уважавају препоруке за напредовање и делимично их реализују, имају прибор за рад, извршавају домаће задатке самостално или уз помоћ.

Оцену довољан (2) добијају ученици који су у стању да:

- 1) Познају и разумеју кључне појмове и информације на страном језику.
- 2) Усвоје одговарајућу терминологију на страном језику.
- 3) Уз инструкције извршавају рутинске радне задатке на страном језику.
- 4) Извршавају додељене задатке на страном језику искључиво на захтев и уз подршку.
- 5) Повремено показују заинтересованост за сопствени процес учења, а препоруке за напредовање реализују уз стално праћење, имају прибор за рад, извршавају домаће задатке уз додатне смернице наставника и редовно похађају допунску наставу.

Оцену недовољан (1) добија ученик који не испуњава критеријуме за оцену довољан (2) и не показује заинтересованост за сопствени процес учења, нити напредак.

Оцењивањем ученика од петог до осмог разреда обухваћени су следећи елементи:

- 1) Разумевање (писаног/слушаног садржаја)
- 2) Говорне способности
- 3) Способности писменог изражавања
- 4) Језичке законитости – граматика

Критеријуми за елемент разумевања:

Одличан - ученик разуме саговорника и усмено излаже у нормалном темпу, у потпуности разуме писани и слушани текст, с лакоћом влада материјом и вештинама; разуме основни смисао и може да издвоји главне информације из аутентичних подкаста, радио емисија о познатим узрасно-прилагођеним темама.

Врлодобар - разуме питања у нормалном говорном темпу, али је потребно понекад нешто поновити, не разуме сваку појединост код писаног и слушаног садржаја; разуме дуже низове саопштења, упутстава, молби итд. које се тичу његових потреба и интересовања.

Добар - разуме излагања и питања постављена споријим темпом, понекад је нужно поновити и поједноставити неке делове реченице, потребно га је усмеравати; разуме основни смисао и главне информације из говора два или више саговорника о блиским и познатим темама уколико се говори разговетно и умереним темпом.

Довољан - има минимум разумевања и напредује уз помоћ наставника који га води кроз материју, има тешкоћа у разумевању излагања, једва схвата уз објашњења и поједностављења, слабо разуме писану и говорну материју; разуме основне и честе речи и изразе у јасном и спором говору; разуме кратка саопштења и питања која се односе на блиске теме.

Недовољан - не разуме усмена излагања, слушању или писану материју ни уз помоћ наставника.

Критеријуми за елемент говорне способности:

Одличан - ученик слободно и без оклевања изражава своје мисли, активан је у разговору, уме да прочита причу и правилним изговором течно изговара и нема већих граматичких грешака; уз краће паузе описује себе и своје окружење, али користећи једноставна језичка средства.

Врлодобар - ученик говори правилно, али је конверзација у неким елементима неизвесна; разговара са мањим граматичким грешкама, које не утичу на разумевање значајне реченице; понекад користи реч или фразу која је неадекватна и погрешно је изговори; уз краће паузе и минималну помоћ саговорника успева да размењује информације, тражи одређени предмет, објашњење, услугу, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину.

Добар - ученик може да комуницира и има скроман речник, смисао је понекад нејасан због граматичких грешака и нетачног реда речи и има тешкоће у читању, изговору и интонацији, али у целини је прихватљиво и разумљиво; поседује ограничен репертоар готових изрази и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.

Довољан - ученик прави озбиљне грешке у разговору и изговору, што отежава оно што жели да каже; ретко налази праве речи и фразе, тешко се изражава, а његов оскудан речник користи полако и са пуно оклевања.

Недовољан - ученик не може да се независно изражава, једва надмашујући најосновнији вокабулар, лош изговор спречава разумевање садржаја. Није савладао ни најосновније граматичке структуре.

Критеријуми за елемент способности писменог изражавања:

Одличан - ученик може писмено да изрази своје мисли самостално и без већих граматичких и правописних грешака; редовно извршава све писане задатке у свесци, има добру технику решавања тестова и успешан је; саставља краће текстове о себи, својој породици и непосредном окружењу; описује искуства, активности и догађаје из прошлости користећи једноставније језичке структуре и увежбану лексику.

Врло добар - ученик писмено изражава своје мисли самостално уз понеке граматичке и правописне грешке; готово редовно има све писане радове; има врло добар резултат на решавању теста; писаним путем доставља, тражи или преноси детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима.

Добар - ученик не може без помоћи да изрази своје мисли писменим путем и прави веће правописне и граматичке грешке; нередовно извршава домаће и школске писане задатке; има скроман и просечан резултат на решавању теста; писаним путем доставља информације о себи и другима.

Довољан - ученик није способан самостално да се писмено изрази, прави честе и озбиљне правописне и граматичке грешке; постиже минималан успех на тесту преко 30%; пише кратке и јасне поруке (смс, мејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљује или нешто честита.

Недовољан - прави крупне грешке у писменом изражавању и у основним граматичким облицима, не извршава писане задатке готово уопште, не зна слова (меша слова и азбуку), нема довољан број бодова.

Критеријуми за елемент језичке законитости - граматике:

Одличан - ученик влада граматичким правилима, потпуно их разуме и правилно примењује у контексту; познаје и користи сложеније граматичке елементе и конструкције без грешка и без помоћи наставника укључујући најчешће изузетке и основне начине творбе именица, глагола, придева, прилога.

Врло добар - ученик разуме и правилно примењује научена граматичка правила, уз местимичне грешке; познаје и користи сложеније граматичке елементе и конструкције уз местимичне грешке уз местимичну помоћ.

Добар - ученик делимично примењује научена граматичка правила; познаје и користи ограничен број фреквентних морфолошких облика и синтаксичких структура; познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције.

Довољан - ученик са тешкоћом и уз помоћ примењује основна граматичка правила, али не успева увек да их употреби у контексту.

Недовољан - ученик не зна основна граматичка правила, нити уме да их примени.

Ученици се оцењују на основу: Усменог одговарања Писмених радова Ангажовања/ Активности на часу/у изради и презентовању пројекта. Оцена се усменим путем добија одговарањем на питања, самосталним излагањем или извођењем дијалога у задатом контексту.

Одличан (5) - Ученик у потпуности разуме планом и програмом предвиђене речи и изразе и показује изузетно висок степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Успешно користи све граматичке елементе и конструкције предвиђене планом и програмом и уочава најчешће изузетке од правила. У стању је да самостално искаже усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног текста. Правилно, самостално и изражајно чита. Ученик самостално остварује комуникацију и размењује са саговорницима информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. У потпуности показује способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама.

Врло добар (4) - Ученик у великој мери разуме планом и програмом предвиђене речи и изразе и показује велики степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Познаје и у великој мери користи предвиђене граматичке елементе и конструкције. Приликом изражавања користи једноставна језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. У стању је да уз мању помоћ наставника успешно искаже усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног текста. У великој мери правилно и самостално изражајно чита.

Слободна наставна активност: МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ

Фонд часова:	Годишњи фонд:	36
	Недељни фонд:	1
Циљ предмета:	Циљ ове слободне наставне активности је да подстакне развој медијске културе ученика и допринесе јачању способности разумевања, деконструкције и креирања медијских садржаја, које ће ученику помоћи за даљи когнитивни, емоционални и социјални развој у савременом медијацентричном окружењу.	
Кључни појмови садржаја предмета:	Медији, комуникација, медијска писменост	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација:
ПОЈАМ ФУНКЦИЈЕ И МЕДИЈА	- идентификује/процени комуникацијски процес односу медији - публика (корисници); - разликује традиционалне и нове медије поредећи начине пласирања порука; - упореди основне особености различитих медија и изводи закључке о функцијама	Медији и публика (корисници). Традиционални медији (штампа, радио, телевизија, филм) и нови медији (интернет). Улога и место медија у савременом друштву. Медијске навике (<i>Мој медијски дан</i>).	Сврха програма је да се постигне интересовање ученика за аналитички приступ медијским садржајима и да развија одговорно понашање ученика приликом креирања и објављивања медијских порука путем друштвених мрежа и телефонских апликација. У процесу остваривања наставе посебно се подстичу: 1) интерактивност 2) рад у групама	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Кад са подацима Дигитална компетенција	Техника и технологија, информатика, српски језик и књижевност, математика, ликовна и музичка култура

--	--	--	--	--	--

	медија;		3) креативност 4) пројектна настава.		
ДЕКОНСТРУКЦИЈА И КОНСТРУКЦИЈА МЕДИЈСКЕ ПОРУКЕ	- идентификује/процени комуникацијски процес односу медији - публика (корисници); - разликује традиционалне и нове медије поредећи начине пласирања порука; - упореди основне особености различитих медија и изводи закључке о функцијама медија; - разликује медијске садржаје од стварности, идентификујући их као конструкте стварности; - деконструише једноставније примере медијских порука; одговорно креира једноставније	Медијски садржаји	Уводне активности могу бити засноване на разговору о личним искуствима са медијима - праћењем, креирањем , објављивањем и дељењем својих медијских садржаја и садржаја који су креирали други. Питања за вођени разговор требало би да буду подстицајни за брзо и активно укључивање свих ученика у тему. Наставник на приступачан начин представља ученицима теме којима ће се у оквиру програма бавити и активности које планира, најављујући ученицима могућност да и сами учествују у предлагању начина обраде, активности, задатака, као и дидактичјих средстава.	Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран одном према околини Естетичка компетенција Предузимљивост и орјентација ка предузетништву	

	- медијске садржаје;	.	У оквиру наставне теме Појам функције и медија ученици стичу основна знања о медијима које ће бити полазиште за даље		
--	----------------------	---	--	--	--

ОГЛАШАВАЊЕ	- критички вреднује оглашавање у различитим медијским садржајима и препознаје профит као основни циљ; - наводи примере манипулације у медијским садржајима којима се подстичу куповина и потрошња, одређена осећања, вредности и ставови потрошача;	Комерцијални медијски садржаји у различитим медијима (рекламе, скривене поруке намењене пласирању одређених идеја, садржаја и животних стилова). Профит као циљ оглашавања. Утицај медијских садржаја на осећања, вредности и понашање публике - куповину и потрошњу.	активности из медијске писмености. У оквиру наставне теме Деконструкција и конструкција медијске поруке ради се на кључним питањима медијске писмености. У оквиру наставне области Оглашавање утврђује се колико су ученици изложени рекламним порукама. У оквиру наставне области Медијски садржаји на мобилним дигиталним платформама и претраживање на интернету ученици ће говорити о важности и битности размене информација са		
-------------------	--	---	--	--	--

МЕДИЈСКИ САДРЖАЈИ НА МОБИЛНИМ ДИГИТАЛНИМ ПЛАТФОРМАМА И ПРЕТРАЖИВАЊЕ НА ИНТЕРНЕТУ	- опише и анализира своје медијске навике; - разликује функције и могућности мобилних дигиталних платформи; - идентификује недостатке и предности мобилног телефона као уређаја за комуницирање, информисање и забаву; - препознаје сврху и начин функционисања претраживача „на мрежи” и агрегатора садржаја; - вреднује и разврстава једноставније примере информација са интернета према изворима из којег потичу, делећи их на поуздане и	Комуникација у дигиталном окружењу. Поузданост и веродостојност информација на интернету. Претраживачи „на мрежи” и агрегатори садржаја. Вредновање и селекција доступних информација. Персонализована претрага на Гуглу. Анализа апликација на мобилном телефону. Зависност од мобилних телефона.	вршњацима. Разговараће се о времену проведеном на интернету, о људима са којима ступају у контакт, о ризицима које интернет носи.		
---	---	--	--	--	--

	непоуздане; - препознаје ризично понашање на друштвеним мрежама.				
--	---	--	--	--	--

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:

За ученике којима је потребна додатна образовна подршка:

- Прилагођавање садржаја и задатака: Коришћење једноставнијих, јасно структурираних медијских примера (слике, кратки видео-клипови, плакати) који су блиски свакодневном искуству ученика.
 - Подршка у разумевању појмова: Визуелна средства, појмовне мапе, објашњење кључних појмова кроз разговор и практичне примере.
 - Диференцирана очекивања: Учење у мањим корацима, задаци са мање комплексности, могућност усменог изражавања уместо писменог где је потребно.
 - Подстицање учешћа: Укључивање у групни рад са јасно дефинисаним, прилагођеним улогама и могућност додатног времена за израду задатака.
 - Континуирана повратна информација и охрабрење.
- За ученике са изузетним способностима:
- Унапређивање садржаја и продубљивање теме: Рад на сложенијим медијским темама као што су манипулација информацијама, анализа медијских техника, дигитална етика, утицај медија на друштво и појединца.
 - Истраживачки и пројектни задаци: Самостални или тимски рад на креирању медијског садржаја (нпр. кратак документарни филм, видео-блог, инфографик).
 - Критичко мишљење и дискусије: Подстицање дубљих анализа и аргументованог изражавања ставова у дебатама и медијским симулацијама.
 - Интердисциплинарни приступ: Повезивање медијске писмености са другим предметима (грађанско васпитање, књижевност, историја, информатика).
 - Подршка у усмеравању интересовања: Упутити ученике на релевантне изворе, подкасте, платформе или такмичења из области медија и комуникације.

Упутство за формативно оцењивање:

Имајући у виду концепт програма, исходе и компетенције које треба развити, процес праћења и вредновања ученичких постигнућа не може се заснивати на класичним индивидуалним усменим и писаним проверама. Уместо тога, наставник треба континуирано да прати напредак ученика, који се огледа у начину на који ученици учествују у активностима, како прикупљају податке, како бране своје ставове, како аргументују, евалуирају, документују итд. Постигнућа ученика се, дакле, прате и вреднују **формативно**: током целог процеса.

Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретација, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни. За неке садржаје прикладни су и други начини провере напредовања као што су нпр. квизови или улазни и излазни тестови како би се утврдили ефекти рада на нивоу знања, вештина, ставова. Вредновање ученичких постигнућа врши се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*. Ученици свакако треба унапред да буду упознати шта ће се и на који начин пратити и вредновати. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.

„истиче се“

Ученик/ученица се **истиче у области медијске писмености**. Показује висок ниво разумевања медијских садржаја, активно учествује у анализи различитих медијских порука и критички их сагледава. Креативно приступа задацима, изражава оригиналне идеје и примењује научено у практичним ситуацијама (нпр. израда постера, видеа, презентација или медијских анализа). Способан/способна је да препозна манипулацију у медијима и објасни њене ефекте. Сарађује са вршњацима, поштује туђе мишљење и подстиче дискусију. Његово/њено ангажовање доприноси квалитету наставе и развоју медијске културе у одељењу

„добар“

Ученик/ученица добро разуме основне појмове медијске писмености и показује стабилан ниво ангажовања у настави. Успешно анализира једноставније медијске садржаје и уме да уочи основне поруке и намере медија. Прати упутства, учествује у дискусији и примењује научено у задацима уз повремену подршку наставника. Показује интересовање за тему и може да препозна неке облике медијске манипулације. Постоји простор за веће укључивање, продубљивање анализе и развој критичког мишљења, али се уочава добар напредак и одговоран приступ раду.

“ задовољава“

Ученик/ученица показује основни ниво разумевања садржаја из медијске писмености. У стању је да препозна једноставне медијске поруке и следи основна упутства у наставним активностима. Потребна је додатна подршка приликом анализе медијских садржаја и изражавања личног става. Учествоје у настави повремено и са мање самосталности. Показује заинтересованост, али је потребно више ангажовања, развој критичког мишљења и боља примена знања у практичним задацима. Остварује напредак у складу са својим могућностима и постављеним очекивањима.

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ - ПРЕДМЕТ ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

Фонд: 36 часова

Циљ наставе изборног предмета чувари природе јесте развијање пожељног понашања у складу са принципима одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину, природу и биодиверзитет. Циљ се остварује кроз низ међупредметних корелација. Задаци наставе предмета чувари природе су да ученици: -примењују образовање за заштиту и одрживост животне средине, -развијају вредности, ставове, вештине и понашање у складу са одрживим развојем, -знају да на основу стечених знања препознају и изаберу квалитетан и здрав стил живота, -примењују рационално коришћење природних ресурса, -препознају изворе загађивања и уочавају последице, -развијају способност за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема, -поседују иницијативу за активно учествовање и одговорност, -поседују потребу за личним ангажовањем у заштити и одрживости животне средине, природе и биодиверзитета.

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	АКТИВНОСТИ	КОРЕЛАЦИЈА СА ПРЕДМЕТИМА
I Одрживост, животна средина и утицај човека -повезаност живог света -утицај човека на одрживост животне средине	-фронтални - индивидуални - групни - рад у пару -практичан рад -ПП презентације - примена знања -посета стручним предавњима	Ученици посматрају, бележе, анализирају, дискутују, закључују, прикупљају податке, обрађују их, сортирају, праве презентацију, изводе огледе, организују акцију наставници организују, инфомишу, усмеравају, прате, предлажу, процењују	биологија, географија, физичко и здравствено васпитање, техничко и информ. образовање, ликовна култура
II Одговоран однос према одрживости животне средине - глобалне промене у животној средини и њихове последице - загађивање и заштита од загађивања -комунална хигијена -рециклажа	-фронтални - индивидуални - групни - рад у пару -практичан рад -ПП презентације - примена знања -посета стручним предавњима		

III Одговоран однос према здрављу -очување здравља - исхрана -здравствена култура	-фронтални - индивидуални - групни - рад у пару -практичан рад -ПП презентације - примена знања -посета стручним предавњима		
IV Одговоран однос према животињама -права животиња -кућни љубимци -игроженост животиња -брига о животињама	-фронтални - индивидуални - групни - рад у пару -практичан рад -ПП презентације - примена знања -посета стручним предавњима		
V Одговоран однос према разноврсности живог света - заштићене биљке и животиње Србије -посета резервату природе -обележавање Дана планете и Светског дана заштите животне средине	фронтални -индивидуални - групни - рад у пару - практичан рад -ПП презентације -примена знања -посета стручним предавњима		

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Имајући у виду концепт програма, исходе и компетенције које треба развити, процес праћења и вредновања ученичких постигнућа не може се заснивати на класичним индивидуалним усменим и писаним проверама. Уместо тога, наставник треба континуирано да прати

напредак ученика, који се огледа у начину на који ученици учествују у активностима, како прикупљају податке, како бране своје ставове, како аргументују, евалуирају, документују итд.

Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретација, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни. За неке садржаје прикладни су и други начини провере напредовања као што су нпр. квизови или улазни и излазни тестови како би се утврдили ефекти рада на нивоу знања, вештина, ставова. Вредновање ученичких постигнућа врши се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*. Ученици свакако треба унапред да буду упознати шта ће се и на који начин пратити и вредновати. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.

Истиче се

Ученик:

- редовно и активно учествује у раду;
- показује велико интересовање и иницијативу;
- самостално и креативно извршава задатке;
- сарађује са другим ученицима и помаже у раду групе;
- одговорно извршава договорене обавезе;
- учествује у припреми презентација, приредби, пројеката, радионица или такмичења;
- поштује правила рада и позитивно утиче на атмосферу у групи.

Добар

Ученик:

- углавном редовно учествује у раду;
- извршава постављене задатке уз повремено подстицање наставника;
- показује интересовање за активности;
- сарађује са другим ученицима;
- одговорно приступа већини обавеза;
- поштује правила рада.

Задовољава

Ученик:

- повремено учествује у активностима;
- задатке извршава уз већу помоћ и подршку наставника;
- показује мање интересовање и иницијативе;
- нередовно извршава обавезе;
- делимично поштује правила рада и договоре;
- потребно је додатно подстицање за активније укључивање у рад.

Слободна наставна активност : САЧУВАЈМО НАШУ ПЛАНЕТУ

Годишњи фонд 36 часова, недељни фон 1 час

ЦИЉ: учења слободне наставне активности Сачувајмо нашу планету јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине, разумевање односа човек – природа са циљем бољег схватања света који га окружује, лакше сналажење у природном и социјалном окружењу и формирање одговорног и активног појединца у циљу разумевања и примене концепта одрживог развоја.

ТЕМА/ОБЛАСТ: ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ

ИСХОДИ: - наведе основне појмове о животној средини; – наведе примере утицаја човека на животну средину; – уочи узрочно-последичне везе и односе на релацији човек и животна средина; – препозна проблеме у локалној средини на основу концепта одрживог развоја; – активно и одговорно управља и решава интегративне пројектне задатке; – повезује хоризонтално и вертикално знања о одрживом коришћењу ресурса и користи холистички приступ у решавању проблема одрживог развоја; – развија ставове и вредности о очувању животне средине кроз решавање проблема на локалитету; – емоционално реагује на проблеме локалног окружења; – схвати и разуме поделу и значај природних ресурса – разликује обновљиве од необновљивих природних ресурса; – препозна и наводи примере обновљивих и необновљивих природних ресурса; – критички се односи према нерационалном коришћењу необновљивих природних ресурса;

НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА: Континуирано бележење запажања у педагошкој документацији за сваког ученика о: интересовању ученика, мотивисаности за рад, постигнућима у усвајању васпитно-образовних садржаја, однос према раду, активностима на часу, у ваннаставним активностима, самоиницијатива, тимски рад, учешће у пројектима и истраживачком раду. Начини провере остварености исхода: - разговори, дискусије, акције, учешће у пројектима, радовима, радионицама, израда панорама - дневници рада ученика, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практичне вежбе, заинтересованост за истраживачки рад

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА, МЕТОДЕ И ТЕХНИКЕ: Наставник: Прича, показује, поставља проблем, изводи хипотезе, организује радионице, организује пројекте, записује, демонстрира, поставља питања, формулише одговоре, описује, упоређује, изводи закључке, подстиче на размишљање, објашњава, организује експерименте, изводи теренски рад, помаже, даје инструкције. Технике и методе: пројектна настава, теренска настава, експерименти, огледи, мејкер радионице, дигитални алати и технике, активна истраживачка настава, фронтално, групно, у пару, индивидуално

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: чита, пише, црта, посматра, упоређује, анализира, микроскопира, упоређује, повезује чињенице, поставља питања, одговара на питања, ради експерименте, изводи хипотезе, изводи закључке, дискутује, представља резултате рада табеларно,

графиконом, дијаграмима, користе ИКТ технологије, истражује, ради тестове, есеје, паное, моделе, макете, иде на терен, вршњачки помаже, описује, повезује чињенице са појавама у природи, савладава технику писања научних радова

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Компетенција за учење; Сарадња; Естетска компетенција; Дигиталне компетенције; Предузимљивост и рад ка предузетништву; Одговоран однос према средини; Одговоран однос према здрављу; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема

МЕЂУПРЕДМЕТНА И ПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ: Грађанско васпитање; Физичко и здравствено васпитање; Биологија; Хемија; Физика; Природа и друштво; Ликовно васпитање; Информатика и рачунарство; Техника и технологија

ТЕМА/ОБЛАСТ: ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ

ИСХОДИ: - наведе основне појмове о животној средини; – наведе примере утицаја човека на животну средину; – уочи узрочно-последичне везе и односе на релацији човек и животна средина; – препозна проблеме у локалној средини на основу концепта одрживог развоја; – активно и одговорно управља и решава интегративне пројектне задатке; – повезује хоризонтално и вертикално знања о одрживом коришћењу ресурса и користи холистички приступ у решавању проблема одрживог развоја; – развија ставове и вредности о очувању животне средине кроз решавање проблема на локалитету; – емоционално реагује на проблеме локалног окружења; – схвати и разуме поделу и значај природних ресурса – разликује обновљиве од необновљивих природних ресурса; – препозна и наводи примере обновљивих и необновљивих природних ресурса; – критички се односи према нерационалном коришћењу необновљивих природних ресурса;

НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА: Континуирано бележење запажања у педагошкој документацији за сваког ученика о: интересовању ученика, мотивисаности за рад, постигнућима у усвајању васпитно-образовних садржаја, однос према раду, активностима на часу, у ваннаставним активностима, самоиницијатива, тимски рад, учешће у пројектима и истраживачком раду. Начини провере остварености исхода: - разговори, дискусије, акције, учешће у пројектима, радовима, радионицама, израда паноя - дневници рада ученика, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практичне вежбе, заинтересованост за истраживачки рад **АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА, МЕТОДЕ И ТЕХНИКЕ:** Наставник: Прича, показује, поставља проблем, изводи хипотезе, организује радионице, организује пројекте, записује, демонстрира, поставља питања, формулише одговоре, описује, упоређује, изводи закључке, подстиче на размишљање, објашњава, организује експерименте, изводи теренски рад, помаже, даје инструкције. Технике и методе: пројектна настава, теренска настава, експерименти, огледи, мејкер радионице, дигитални алати и технике, активна истраживачка настава, фронтално, групно, у пару, индивидуално

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: чита, пише, црта, посматра, упоређује, анализира, микроскопира, упоређује, повезује чињенице, поставља питања, одговара на питања, ради експерименте, изводи хипотезе, изводи закључке, дискутује, представља резултате рада табеларно, графиконом, дијаграмима, користе ИКТ технологије, истражује, ради тестове, есеје, паное, моделе, макете, иде на терен, вршњачки помаже, описује, повезује чињенице са појавама у природи, савладава технику писања научних радова

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Компетенција за учење; Сарадња; Естетска компетенција; Дигиталне компетенције; Предузимљивост и рад ка предузетништву; Одговоран однос према средини; Одговоран однос према здрављу; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема

ТЕМА/ОБЛАСТ: ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

ИСХОДИ: - наведе изворе и последице загађења природне средине – разликује изворе и врсте загађења; – анализира из различитих углова утицај загађења на живи свет; – разврстава изворе загађења; – истражи изворе загађења у локалној средини; – наведе примере последица стварања озонских рупа и других глобалних проблема на животну средину; – уочава узрочно последичне везе између глобалних и локалних проблема загађења и очувања природне средине; – уочи повезаност природних, социјалних и економских фактора у очувању животне средине; – креира решења за смањење загађења од отпада у оквиру пројеката; – користи методе и алате истраживања на терену; – прикупља податке из различитих извора уз критичко сагледавање и доношење закључка; – разликује биодиверзитет од геодиверзитета; – идентификује и објашњава факторе који доводе до угрожавања биодиверзитета и геодиверзитета; – процењује негативан утицај појединих фактора на биодиверзитет и геодиверзитет у локалној средини; – наводи примере заштите биодиверзитета и геодиверзитета; – креира истраживачке задатке; – користи ИКТ приликом прикупљања информација и представљања резултата истраживања о геодиверзитету и биодиверзитету; – ради у тиму, размењује мишљење и учествује у акцијама очувања животне средине; – објашњава резултате истраживања повезаности геодиверзитета и биодиверзитета.

НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА: Континуирано бележење запажања у педагошкој документацији за сваког ученика о: интересовању ученика, мотивисаности за рад, постигнућима у усвајању васпитно-образовних садржаја, однос према раду, активностима на часу, у ваннаставним активностима, самоиницијатива, тимски рад, учешће у пројектима и истраживачком раду. Начини провере остварености исхода: - разговори, дискусије, акције, учешће у пројектима, радовима, радионицама, израда паноя - дневници рада ученика, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практичне вежбе, заинтересованост за истраживачки рад.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА, МЕТОДЕ И ТЕХНИКЕ: Наставник: Прича, показује, поставља проблем, изводи хипотезе, организује радионице, организује пројекте, записује, демонстрира, поставља питања, формулише одговоре, описује, упоређује, изводи закључке, подстиче на размишљање, објашњава, организује експерименте, изводи теренски рад, помаже, даје инструкције. Технике и методе:

пројектна настава, теренска настава, експерименти, огледи, мејкер радионице, дигитални алати и технике, активна истраживачка настава, фронтално, групно, у пару, индивидуално

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: чита, пише, црта, посматра, упоређује, анализира, микроскопира, упоређује, повезује чињенице, поставља питања, одговара на питања, ради експерименте, изводи хипотезе, изводи закључке, дискутује, представља резултате рада табеларно, графиконом, дијаграмима, користе ИКТ технологије, истражује, ради тестове, есеје, паное, моделе, макете, иде на терен, вршњачки помаже, описује, повезује чињенице са појавама у природи, савладава технику писања научних радова

МЕЋУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Компетенција за учење; Сарадња; Естетска компетенција; Дигиталне компетенције; Предузимљивост и рад ка предузетништву; Одговоран однос према средини; Одговоран однос према здрављу; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема

МЕЋУПРЕДМЕТНА И ПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ: Грађанско васпитање; Физичко и здравствено васпитање; Биологија; Хемија; Физика; Природа и друштво; Ликовно васпитање; Информатика и рачунарство; Техника и технологија

ТЕМА/ОБЛАСТ: БИОДИВЕРЗИТЕТ И ГЕОДИВЕРЗИТЕТ

ИСХОДИ: наведе изворе и последице загађења природне средине – разликује изворе и врсте загађења; – анализира из различитих углова утицај загађења на живи свет; – разврстава изворе загађења; – истражи изворе загађења у локалној средини; – наведе примере последица стварања озонских рупа и других глобалних проблема на животну средину; – уочава узрочно последичне везе између глобалних и локалних проблема загађења и очувања природне средине; – уочи повезаност природних, социјалних и економских фактора у очувању животне средине; – креира решења за смањење загађења од отпада у оквиру пројеката; – користи методе и алате истраживања на терену; – прикупља податке из различитих извора уз критичко сагледавање и доношење закључка; – разликује биодиверзитет од геодиверзитета; – идентификује и објашњава факторе који доводе до угрожавања биодиверзитета и геодиверзитета; – процењује негативан утицај појединих фактора на биодиверзитет и геодиверзитет у локалној средини; – наводи примере заштите биодиверзитета и геодиверзитета; – креира истраживачке задатке; – користи ИКТ приликом прикупљања информација и представљања резултата истраживања о геодиверзитету и биодиверзитету; – ради у тиму, размењује мишљење и учествује у акцијама очувања животне средине; – објашњава резултате истраживања повезаности геодиверзитета и биодиверзитета.

НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА: Континуирано бележење запажања у педагошкој документацији за сваког ученика о: интересовању ученика, мотивисаности за рад, постигнућима у усвајању васпитно-образовних садржаја, однос према раду, активностима на часу, у ваннаставним активностима, самоиницијатива, тимски рад, учешће у пројектима и истраживачком раду. Начини провере

остварености исхода: - разговори, дискусије, акције, учешће у пројектима, радовима, радионицама, израда панoa - дневници рада ученика, самoeвалуација, вршњачко оцењивање, практичне вежбе, заинтересованост за истраживачки рад

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА, МЕТОДЕ И ТЕХНИКЕ: Наставник: Прича, показује, поставља проблем, изводи хипотезе, организује радионице, организује пројекте, записује, демонстрира, поставља питања, формулише одговоре, описује, упоређује, изводи закључке, подстиче на размишљање, објашњава, организује експерименте, изводи теренски рад, помаже, даје инструкције. Технике и методе: пројектна настава, теренска настава, експерименти, огледи, мејкер радионице, дигитални алати и технике, активна истраживачка настава, фронтално, групно, у пару, индивидуално

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: чита, пише, црта, посматра, упоређује, анализира, микроскопира, упоређује, повезује чињенице, поставља питања, одговара на питања, ради експерименте, изводи хипотезе, изводи закључке, дискутује, представља резултате рада табеларно, графиконом, дијаграмима, користе ИКТ технологије, истражује, ради тестове, есеје, паное, моделе, макете, иде на терен, вршњачки помаже, описује, повезује чињенице са појавама у природи, савладава технику писања научних радова

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Компетенција за учење; Сарадња; Естетска компетенција; Дигиталне компетенције; Предузимљивост и рад ка предузетништву; Одговоран однос према средини; Одговоран однос према здрављу; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема

МЕЂУПРЕДМЕТНА И ПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ: Грађанско васпитање; Физичко и здравствено васпитање; Биологија; Хемија; Физика; Природа и друштво; Ликовно васпитање; Информатика и рачунарство; Техника и технологија